

RÄTTEGÅNGS BALK 1.1.1734/4

1 kap (25.8.2016/683)

Allmänna bestämmelser

1 § (25.8.2016/683)

Denna lag tillämpas på rättegång i allmänna domstolar, om inte något annat följer av lagen om rättegång i brottmål (689/1997) eller av någon annan lag.

2 § (25.8.2016/683)

Allmänna domstolar är tingsrätterna, hovrätterna och högsta domstolen.

2 kap (22.7.1991/1052)

Om domförhet

1 § (25.4.2014/339)

I brottmål är en tingsrätt domför med ordföranden och två nämndemän.

Tingsrätten är domför i brottmål också i en sammansättning med tre lagfarna medlemmar, om det ska anses motiverat med hänsyn till målets art eller av något annat särskilt skäl.

2 § (25.8.2016/683)

2 § har upphävts genom L 25.8.2016/683.

3 § (22.7.1991/1052)

I andra mål och ärenden än de som nämns i 1 § är tingsrätten domför med tre lagfarna medlemmar.

3 a § (25.8.2016/683)

3 a § har upphävts genom L 25.8.2016/683.

4 § (5.12.2008/811)

Tingsrätten får fortsätta handläggningen av ett tvistemål i den sammansättning enligt 3 § som den hade när behandlingen inleddes, även om målet under rättegången förändras så att det ska behandlas i en sammansättning som avses i 5 § 1 mom. Detsamma gäller om ett ärende som har väckts senare och som ska behandlas i en sammansättning som avses i 5 § 1 mom. förenas med huvudsaken för handläggning i samma rättegång.

5 § (30.8.2002/768)

Tingsrätten består av endast ordföranden

1) i ett ansökningsärende vars behandling inte fortsätter i den ordning som bestäms för behandling av tvistemål,

2) vid förberedelse,

3) vid huvudförhandling i tvistemål, om domaren är den domare som ansvarat för förberedelsen och målets art eller omfattning inte förutsätter att det behandlas i fulltalig sammansättning,

4) när den tar upp bevisning utom huvudförhandlingen, samt

5) när den separat behandlar säkringsåtgärder som nämns i 7 kap.

Tingsrätten skall ge parterna tillfälle att yttra sig om nödvändigheten av en sådan fulltalig sammansättning som avses i 1 mom. 3 punkten. Om en part anser att en fulltalig sammansättning är nödvändig, kan ett ärende bara av särskilda skäl avgöras vid huvudförhandling i sammansättning med en domare.

3 mom. har upphävts genom L 5.12.2008/811. (5.12.2008/811)

6 § (25.8.2016/683)

I brottmål är tingsrätten domför även med ordföranden ensam, om det inte för något av de enskilda brott som avses i åtalet under de omständigheter som anges där föreskrivs strängare straff än fängelse i högst två år, eller om det enskilda brott som avses i åtalet är något av följande brott:

1) våldsamt motstånd mot tjänsteman,

2) grov stöld,

3) grov förskingring,

4) grov bruksstöld av motordrivet fortkäffningsmedel,

5) grovt häleri,

6) grov skadegörelse,

7) grovt bedrägeri,

8) grovt betalningsmedelsbedrägeri,

9) grovt dataintrång,

10) registeranteckningsbrott,

11) straffbart försök till något av de brott som nämns i 1–10 punkten.

Vid avgörande av brottmål i skriftligt förfarande enligt 5 a kap. i lagen om rättegång i brottmål är tingsrätten domför med ordföranden ensam.

6 a § (22.8.2014/671)

När brottmål avgörs vid en erkännanderättegång som avses i 5 b kap. i lagen om rättegång i brottmål är det lagmannen eller en tingsdomare som är tingsrättens ordförande. Tingsrätten är domför också med ordföranden ensam.

7 § (5.12.2008/811)

Om tingsrätten när den behandlar ett mål i den sammansättning som avses i 6 § anser att målet ska behandlas av tingsrätten i en sammansättning enligt 1 §, ska målet överföras för handläggning i en sådan sammansättning.

Om ett mål under huvudförhandlingen förändras så att det ska behandlas av en domstol som är sammansatt enligt 1 § 1 mom., får dock tingsrätten fortsätta att behandla målet i en sammansättning enligt 6 §, om lagmannen eller en tingsdomare är rättens ordförande och det kan anses ändamålsenligt att fortsätta handläggningen.

8 § (22.7.1991/1052)

Hovrätten är domför med tre medlemmar.

En ledamot kan dock ensam

- 1) besluta att tillstånd till fortsatt handläggning ska meddelas, (24.6.2010/650)
- 2) avgöra ett ärende, om besvären återtagits helt,
- 3) avgöra ett ärende som gäller utdömande av straff, om svaranden har avlidit,
- 4) avgöra ett ärende som gäller bestämmande av förvandlingsstraff för böter,
- 5) avgöra ett ärende som gäller förordnande av försvarare, målsägandebitråde eller målsägandes stödperson i hovrätten,
- 6) avgöra ett ärende som gäller beviljande av rättshjälp eller att rättshjälpen skall upphöra, förordnande av rättegångsbitråde i hovrätten, återkallande av förordnandet eller förordnande av ett annat bitråde,
- 7) avgöra ett ärende som gäller säkringsåtgärder eller förbud mot eller avbrytande av verkställighet,
- 8) besluta om interimistiska förbud som avses i lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) och i lagen om företagssanering (47/1993),
- 9) avgöra om ett beslut som gäller meddelande av näringsförbud, förlängning av tiden för näringsförbud eller meddelande av besöksförbud skall iakttas trots att beslutet överklagats,
- 10) i ett ärende som avses i lagen om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt (619/1996) för den tid behandlingen i hovrätten pågår ändra eller precisera villkoren för umgängesrätten,
- 11) avgöra ett yrkande om häktning eller reseförbud, när yrkandet framställts först i hovrätten,
- 12) besluta om betalning av bevisningskostnaderna när en utsatt huvudförhandling inte hålls.

(23.5.2003/381)

En ledamot kan dessutom besluta att huvudförhandling skall hållas i saken och fatta de avgöranden som hänför sig till huvudförhandlingen samt också besluta om andra åtgärder i

samband med förberedelsen av målet eller ärendet och under förberedelsen fastställa en förlikning. I de ärenden där en ledamot är behörig får en ledamot också besluta om arvoden och kostnadsersättningar till försvarare, rättegångsbiträde, målsägandebiträde och målsägandes stödperson samt om skyldighet att ersätta rättegångskostnader och bevisningskostnader. (23.5.2003/381)

8 a § (25.8.2016/683)

Avviker den rådande uppfattningen vid ett sammanträde i hovrätten, vid vilket överläggning om avgörandet i ett mål eller ärende sker, från de rättsgrundsatser eller den lagtolkning som högsta domstolen eller hovrätten eller någon annan hovrätt har omfattat, får saken eller en del av den hänskjutas till förstärkt sammanträde eller plenum för behandling. Även ett mål eller ärende som annars är av principiell betydelse eller vidsträckt kan i sin helhet eller till vissa delar hänskjutas till plenum eller förstärkt sammanträde. Ett mål eller ärende i vilket muntlig förhandling har förrättats eller ska förrättas får inte utan särskild anledning hänskjutas till förstärkt sammanträde eller plenum för avgörande.

Beslut om hänskjutande av ett ärende till plenum eller förstärkt sammanträde fattas av hovrättens president.

I hovrättens plenum deltar presidenten, de ordinarie domarna och de hovrättsdomare som utnämnts för viss tid som är längre än ett år och även övriga ledamöter, om de tidigare har deltagit i behandlingen av ärendet. Plenum är domfört när minst hälften av de ledamöter som är i tjänst är närvarande.

I sammansättningen vid ett förstärkt sammanträde vid hovrätten ingår sju ledamöter. I ett förstärkt sammanträde ingår presidenten som ordförande och som ledamöter de ledamöter som tidigare behandlat saken och som ännu är i tjänst och ett behövligt antal ledamöter utsedda bland de ordinarie ledamöterna genom lottning.

9 § (25.8.2016/683)

Högsta domstolen är domfört med fem ledamöter, om inte någon annan sammansättning föreskrivs i lag. Bestämmelser om hänskjutande av ärenden till plenum eller förstärkt avdelning finns i lagen om högsta domstolen (665/2005).

Ärenden som gäller meddelande av besvärstillstånd behandlas och avgörs på en avdelning med två eller tre ledamöter. Om ett ärende behandlas på en avdelning med två ledamöter, ska det hänskjutas till en avdelning med tre ledamöter för avgörande, om avdelningens ledamöter så beslutar eller om ledamöterna inte är eniga om avgörandet. Om en ansökan om besvärstillstånd eller en del av den i enlighet med 30 kap. 3 § 4 mom. har överförts för att behandlas i samband med besvären, beslutar den avdelning som behandlar besvären om besvärstillståndet.

En avdelning med en ledamot får behandla och avgöra ett ärende som gäller en säkringsåtgärd eller förbud mot eller avbrytande av verkställighet, eller någon annan motsvarande interimistisk åtgärd.

10 § (22.7.1991/1052) (28.6.2005/666)

Ett ärende som gäller extraordinärt ändringssökande kan i högsta domstolen handläggas och avgöras på en avdelning med tre ledamöter, om det endast fattas beslut om en särskild åtgärd eller om en ansökan enhälligt avslås eller avvisas. Även en avdelning med en ledamot kan besluta om en särskild åtgärd i ett ärende som gäller extraordinärt ändringssökande. Om högsta

domstolen redan tidigare har avslagit eller avvisat en ansökan som gäller extraordinärt ändringssökande kan en sådan avdelning likaså avslå eller avvisa en ny ansökan i ärendet, om det inte läggs fram sådana nya omständigheter eller bevis som är av betydelse för avgörandet av saken.

I andra än i 1 mom. nämnda fall skall ärenden som gäller extraordinärt ändringssökande hänskjutas till en avdelning med fem ledamöter för avgörande.

11 § (25.8.2016/683)

En kollegial sammansättning vid en domstol kan förstärkas med ytterligare en lagfaren ledamot, om det är motiverat med hänsyn till målets eller ärendets art eller omfattning eller av någon annan särskild orsak. Under samma förutsättningar kan tingsrätten ha en tredje nämndeman.

12 § (25.8.2016/683)

Tingsrätten och hovrätten är domföra trots att en av ledamöterna i den kollegiala sammansättningen får förhinder efter det att huvudförhandlingen, den muntliga förhandlingen, sammanträdet eller synen har inletts. I sammansättningen ska dock alltid minst en lagfaren ledamot ingå. Tingsrätten är dessutom domför med minst en nämndeman.

13 § (25.8.2016/683)

I en kollegial beslutssammansättning vid en domstol får det inte ingå ledamöter som är närstående till varandra i enlighet med 13 kap. 3 §.

14 § (25.8.2016/683)

Separata bestämmelser gäller för de allmänna domstolarnas domförhet i vissa mål och ärenden.

3 kap (25.8.2016/683)

(25.8.2016/683)

3 kap. har upphävts genom L 25.8.2016/683.

4 kap (6.6.2003/425)

Rättegångsspråket

1 § (6.6.2003/425)

Vid domstolarna används som handläggningsspråk antingen finska eller svenska, och domstolarna skall ge sina avgöranden på finska eller svenska enligt vad som bestäms i språklagen (423/2003).

Inom samernas hembygdsområde kan som handläggningsspråk vid domstol användas samiska enligt vad som bestäms i lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/1991).

Se Finlands grundL 731/1999 17 § och SpråkL 423/2003 3 kap. L om användning av samiska hos myndigheter 516/1991 har upphävts genom Samisk språkL 1086/2003.

2 § (6.6.2003/425)

En part vars eget språk är finska eller svenska har, när något annat än partens eget språk används vid rättegång, rätt till tolkning och översättning enligt vad som bestäms i språklagen.

Bestämmelser om rätten att använda samiska vid rättegång finns i lagen om användning av samiska hos myndigheter.

Andra än finsk-, svensk- eller samiskspråkiga parter som önskar få tolkning eller en översättning skall själv skaffa och bekosta den, om inte domstolen med beaktande av sakens art bestämmer något annat. Domstolen skall dock se till att nordiska medborgare får behövlig tolk- och översättningshjälp i ärenden som gäller dem.

Bestämmelser om rätten till tolkning och översättning i brottmål finns i lagen om rättegång i brottmål (689/1997).

Se SpråkL 423/2003 18 § och L om rättegång i brottmål 689/1997 6 a kap. L om användning av samiska hos myndigheter 516/1991 har upphävts genom L 1086/2003, se Samisk språkL 1086/2003 4 kap.

5 kap (22.7.1991/1052)

Om väckande av talan och förberedelse i tvistemål

Stämningsansökan

1 § (22.7.1991/1052)

Talan i tvistemål väcks genom att en skriftlig stämningsansökan tillställs tingsrättens kansli.

Målet blir anhängigt och förberedelsen inleds då stämningsansökan har kommit till kansliet.

2 § (22.7.1991/1052)

I stämningsansökan skall uppges

- 1) kärandens preciserade yrkande,
- 2) de omständigheter som yrkandet grundar sig på,
- 3) i den mån det är möjligt de bevis som käranden har för avsikt att lägga fram till stöd för sitt käromål och vad som skall styrkas med varje bevis,
- 4) ett yrkande om ersättning för rättegångskostnaderna, om käranden anser detta befogat, samt
- 5) på vilka grunder domstolen är behörig, om behörigheten inte annars framgår av stämningsansökan eller de handlingar som har bifogats den.

(30.8.2002/768)

I stämningsansökan ska uppges domstolens namn, parternas namn och hemorter samt hur parternas lagliga företrädare eller ombud kan nås och den postadress samt en eventuell annan adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden som gäller målet kan sändas

(*processadress*). Tingsrätten ska också på lämpligt sätt meddelas hur parterna samt vittnen eller andra som ska höras kan nås per telefon och på något annat sätt. Om käranden inte känner till svarandens kontaktuppgifter, ska käranden meddela vad han har gjort för att få reda på dem. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska käranden meddela tingsrätten detta utan dröjsmål.
(14.5.2010/362)

Stämningsansökan skall undertecknas av parten eller, om han inte själv har uppsatt den, av den som har gjort det. Denne skall samtidigt uppge sitt yrke och sin boningsort.

3 § (28.6.1993/595)

Om målet gäller

- 1) en fordran på ett visst belopp,
- 2) återställande av besittning eller ett rubbat förhållande, eller
- 3) vräkning

och käranden meddelar att han anser att saken inte är tvistig, behöver som grund för yrkandet nämnas endast de omständigheter som yrkandet omedelbart grundar sig på. Då behöver inte heller uppges sådana bevis som nämns i 2 § 1 mom. 3 punkten. I stämningsansökan skall dock exakt individualiseras det avtal, den förbindelse eller något annat skriftligt bevis som käranden önskar åberopa.

4 § (28.6.1993/595)

Till stämningsansökan enligt 2 § skall dessutom fogas det avtal, den förbindelse eller något annat skriftligt bevis som käranden önskar åberopa.

Komplettering av stämningsansökan

5 § (30.8.2002/768)

Om en stämningsansökan är bristfällig, skall käranden uppmanas att inom utsatt tid avhjälpa bristen, om rättelsen är nödvändig för att rättegången skall kunna fortsätta eller för att svaromål skall kunna avges. Käranden skall samtidigt underrättas om på vilket sätt stämningsansökan är bristfällig och om att käromålet kan avvisas eller förkastas om käranden inte följer uppmaningen.

Domstolen kan på särskilda grunder förlänga den tid som avses i 1 mom.

Komplettering av stämningsansökan kan begäras och den tid som satts ut för kompletteringen förlängas också per telefon eller med hjälp av annan lämplig informationsförmedling. Käromålet får dock inte avvisas med stöd av 6 § 1 mom. trots att käranden inte följer en kompletteringsuppmaning som givits på detta sätt.

Avvisande av talan och avgörande av saken utan att svaromål begärs

6 § (22.7.1991/1052)

Domstolen skall genast avvisa käromålet, om käranden inte följer den uppmaning som nämns i 5 § och stämningsansökan är så bristfällig att den inte duger som grund för en rättegång, eller om domstolen av något annat skäl inte kan pröva käromålet.

Domstolen skall utan att utfärda stämning genast förkasta käromålet genom dom, om det är uppenbart att kärandens yrkande är ogrundat.

Interimistiska beslut

7 § (22.7.1991/1052)

När domstolen handlägger ett mål som gäller återställande av besittning eller ett rubbat förhållande kan den på kärandens begäran, utan att bereda motparten tillfälle att bli hörd, interimistiskt besluta att besittningen eller det rubbade förhållandet genast skall återställas eller att någon annan åtgärd skall vidtas för att rätta till situationen. Beslutet gäller tills något annat bestäms.

Stämning

8 § (22.7.1991/1052)

Om käromålet inte har avvisats eller förkastats enligt 6 §, skall domstolen utan dröjsmål utfärda stämning.

9 § (22.7.1991/1052)

I stämningen skall svaranden uppmanas att skriftligen avge svaromål. Om det kan antas att ett muntligt svaromål påskyndar behandlingen av målet eller att svaranden inte kommer att svara skriftligen, skall han likväl uppmanas att avge ett muntligt svaromål vid den muntliga förberedelsen.

På svarandens begäran kan domstolen av särskilda skäl tillåta att ett svaromål avges muntligen i domstolens kansli eller på platsen för sammanträdet fastän svaranden har uppmanats att avge svaromålet skriftligen.

10 § (30.8.2002/768)

I stämningen skall svaranden uppmanas att i sitt svaromål

- 1) anmäla om han medger eller motsätter sig käromålet,
- 2) om svaranden motsätter sig käromålet, lägga fram sådana grunder för detta som har betydelse för avgörandet av målet,
- 3) i den mån det är möjligt uppge de bevis som han har för avsikt att lägga fram till stöd för sitt svaromål och vad som skall styrkas med varje bevis,
- 4) framställa ett yrkande om ersättning för sina rättegångskostnader, om svaranden anser detta vara befogat,
- 5) till svaromålet foga den handling på grund av vilken svaranden motsätter sig käromålet, i original eller kopia, och de skriftliga bevis som åberopas i svaromålet, samt
- 6) göra en eventuell invändning om att domstolen inte kan ta upp målet.

Tingsrätten kan dessutom uppmana svaranden att i sitt svaromål yttra sig om någon särskild fråga.

I stämningen ska svaranden uppmanas att lämna uppgifter om hur svarandens lagliga företrädare eller ombud kan nås och att också uppge den postadress samt en eventuell annan adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden som gäller målet kan sändas (*processadress*). I stämningen ska meddelas att en handling kan delges parten genom att den sänds till den processadress som parten har uppgett i svaromålet. Svaranden ska också på lämpligt sätt meddela tingsrätten hur svaranden själv samt vittnen och andra som ska höras kan nås per telefon och på något annat sätt. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska svaranden meddela tingsrätten detta utan dröjsmål. (14.5.2010/362)

I stämningen skall dessutom meddelas att ett svaromål som skall avges skriftligen skall undertecknas av parten eller, om parten inte själv har uppsatt det, av den som har gjort det och att denna skall uppge sitt yrke och sin hemort.

11 § (22.7.1991/1052)

I stämningen skall meddelas att ett skriftligt svaromål skall tillställas domstolens kansli inom den tid efter delgivningen som domstolen har satt ut. Denna tid kan av särskilda skäl förlängas, om detta begärs innan tiden har löpt ut.

Om svaranden uppmanas att avge sitt svaromål muntligen, skall domstolen inkalla käranden samt i samband med stämningen svaranden till den muntliga förberedelsen. Samtidigt skall meddelas vilken dag och vid vilket klockslag samt var sammanträdet skall hållas.

I stämningen eller kallelsen skall nämnas vilken påföljden är för svaranden, om han inte avger ett skriftligt svaromål, och för parten, om han inte infinner sig till sammanträdet.

12 § (22.7.1991/1052)

Stämningen, stämningsansökan och de bifogade handlingarna skall delges svaranden så som stadgas i 11 kap.

De handlingar som har fogats till en stämningsansökan som avses i 3 § behöver dock inte delges svaranden. I stämningen skall då meddelas att handlingarna finns till påseende för svaranden vid domstolens kansli och att de på svarandens begäran sänds till honom med posten.

(28.6.1993/595)

Målets avgörande utan fortsatt förberedelse

13 § (22.7.1991/1052)

Om en svarande som har uppmanats att avge skriftligt svaromål i ett mål där förlikning är tillåten

1) inte har avgivit svaromålet inom utsatt tid eller

2) inte i sitt svaromål har uppgett på vilka grunder han eller hon motsätter sig käromålet eller endast åberopar en grund som uppenbart saknar betydelse för målets avgörande,

avgörs målet utan att förberedelsen fortsätter. Käromålet bifalls härvid genom en tredskodom. Till den del käranden har avstått från käromålet eller detta är klart ogrundat skall det förkastas genom dom.

(30.8.2002/768)

Med stöd av denna paragraf får tredsdom meddelas även om kändan inte har yrkat det.

Stadgande om löpande förbindelser

14 § (22.7.1991/1052)

Grundar sig kändans yrkande på ett löpande skuldebrev, en växel eller en check, skall svaranden i stämningen uppmanas att avge skriftligt svaromål, om inte kändan har begärt att svaranden skall uppmanas att svara muntligen vid ett sammanträde.

Om svaranden i ett mål som nämns i 1 mom.

- 1) inte har avgivit det begärda svaromålet,
- 2) inte har lagt fram sannolika skäl som stöd för att svaranden motsätter sig käromålet eller
- 3) inte har lagt fram en lagakraftvunnen dom, ett löpande skuldebrev, en växel eller en check som kan användas till kvittning,

avgörs målet utan att förberedelsen fortsätter. Käromålet bifalls härvid genom en tredsdom. Till den del kändan har avstått från käromålet eller detta är klart ogrundat skall det förkastas genom dom.

(30.8.2002/768)

Det löpande skuldebrev eller den växel eller check som yrkandet grundar sig på skall bifogas stämmingsansökan eller svaromålet i original.

Med stöd av denna paragraf får tredsdom meddelas även om kändan inte har yrkat det.

Fortsatt förberedelse

15 § (30.8.2002/768)

Om målet inte har avgjorts med stöd av 13 eller 14 §, skall förberedelsen fortsätta antingen skriftligen eller muntligen vid ett sammanträde (*förberedelsesammanträde*) eller målet överförs direkt till huvudförhandling, enligt vad som bestäms nedan.

15 a § (30.8.2002/768)

När domstolen fortsätter förberedelsen skriftligen kan den uppmana en part att tillstå domstolen en skriftlig utsaga, om den anser detta vara motiverat. Domstolen skall då bestämma vad parten skall yttra sig om. En part får dock inte uppmanas att inkomma med en skriftlig utsaga mer än en gång, om det inte finns särskilda skäl till detta.

15 b § (30.8.2002/768)

Om de i 19 § nämnda syftena med förberedelsen har nåtts vid den skriftliga förberedelsen av målet så att det inte är ändamålsenligt att fortsätta förberedelsen vid ett förberedelsesammanträde, kan domstolen överföra målet direkt till huvudförhandling efter att ha gett parterna tillfälle att yttra sig om huruvida de anser att ett förberedelsesammanträde är onödigt.

15 c § (30.8.2002/768)

Vid förberedelsesammanträdet, till vilket domstolen kallar parterna, fortsätter behandlingen av målet muntligen där den skriftliga förberedelsen slutade.

Domstolen skall när sammanträdet inleds redogöra för vad målet gäller och för resultatet av den skriftliga förberedelsen. Dessutom skall domstolen ställa de frågor som är nödvändiga för att de i 19 § nämnda syftena med förberedelsen skall nås.

Vid sammanträdet får parterna inte läsa upp eller lämna in rättegångsskrivelser eller andra skriftliga utsagor. En part får i sin muntliga framställning på ett ändamålsenligt sätt använda sig av det rättegångsmaterial som har lagts fram vid den skriftliga förberedelsen och använda anteckningar till stöd för minnet.

Domstolen skall försöka slutföra den muntliga förberedelsen utan dröjsmål vid ett enda sammanträde.

15 d § (30.8.2002/768)

Förberedelsesammanträdet kan också hållas per telefon eller med hjälp av annan lämplig informationsförmedling som möjliggör att de som deltar i sammanträdet kan tala med varandra, om detta är ändamålsenligt med hänsyn till arten och omfattningen av de frågor som skall behandlas vid sammanträdet och för att de i 19 § nämnda syftena med förberedelsen skall nås. Härvid tillämpas inte bestämmelserna i 12 kap. om avgörande av ett mål på grund av en parts utevaro.

16 § (30.8.2002/768)

I samband med kallelsen eller uppmaningen skall en part upplysas om vilken påföljden enligt 12 kap. kan vara, om parten inte är närvarande vid sammanträdet eller inte avger en skriftlig utsaga. Om en part skall infinna sig till ett sammanträde, skall parten samtidigt meddelas vilken dag och vid vilket klockslag samt var sammanträdet hålls.

Förberedelsens syften och innehåll (30.8.2002/768)

17 § (22.7.1991/1052)

Domstolen skall genomföra förberedelsen så att målet kan behandlas utan avbrott vid huvudförhandlingen.

Parterna skall vid behov ges tillfälle att yttra sig om hur förberedelsen av målet skall ordnas.
(30.8.2002/768)

Förberedelsen skall slutföras utan dröjsmål. En part skall sätta sig in i målet så väl att behandlingen av målet inte fördröjs på grund av en underlåtelse från partens sida.
(30.8.2002/768)

18 § (30.8.2002/768)

Domstolen skall under förberedelsen se till att parterna informeras om vilken domare som ansvarar för förberedelsen av målet och att de får andra nödvändiga upplysningar om hur behandlingen av målet framskrider. Följande information skall alltid ges:

1) kändanden skall informeras om att målet har blivit anhängigt och att stämning har utfärdats samt om den utsatta tid inom vilken svaromålet skall ges och en eventuell förlängning av den, samt

2) parterna skall informeras om att skriftlig utsaga har begärts av motparten och om en eventuell förlängning av tidsfristen.

Domstolen skall efter det att svaromålet har inkommit utan dröjsmål ge parterna en tidsplan för behandlingen.

Domstolen kan fullgöra de skyldigheter som nämns i 1 och 2 mom. per telefon eller med hjälp av annan lämplig informationsförmedling.

Ett skriftligt svaromål eller en skriftlig utsaga skall genast delges de övriga parterna.

De meddelanden och den tidsplan som avses i denna paragraf behöver inte ges i ett mål som avses i detta kapitel 3 § och som med stöd av 13 eller 14 § avgörs utan att förberedelsen fortsätter och inte heller i ett ansökningsärende, om det inte har beslutats att behandlingen av ärendet skall fortsätta i den ordning som bestäms för behandling av tvistemål.

19 § (22.7.1991/1052)

Vid förberedelsen skall klarläggas

1) parternas yrkanden och grunderna för dem,

2) vad parterna är oense om,

3) vilka bevis som kommer att läggas fram och vad som skall styrkas med varje bevis, samt

4) om det finns förutsättningar för förlikning.

20 § (30.8.2002/768)

En part skall vid förberedelsen utan dröjsmål framställa sina yrkanden och grunderna för dem samt yttra sig om vad motparten har framfört. Dessutom skall parten uppge alla bevis som han vill lägga fram och vad som skall styrkas med varje bevis. Parten skall ytterligare lägga fram alla skriftliga bevis som han åberopar.

På motpartens begäran skall en part dessutom meddela om han i sin besittning har ett sådant skriftligt bevis eller ett sådant föremål som motparten har specificerat tillräckligt ingående och som kan ha betydelse för målet.

21 § (30.8.2002/768)

Domstolen skall vid förberedelsen se till att de syften som nämns i 19 § nås och att parterna uppger alla omständigheter som de vill åberopa.

Om en parts skriftliga eller muntliga utsaga är oklar eller bristfällig, skall domstolen ställa de frågor som behövs för att klarlägga saken.

Domstolen skall övervaka att sådant som inte hör till målet inte inblandas i det och att onödiga bevis inte läggs fram i det.

22 § (30.8.2002/768)

I ett mål där förlikning är tillåten kan domstolen vid behov uppmana en part att inom utsatt tid fullgöra de skyldigheter som nämns i 20 § 1 mom. vid äventyr att parten inte sedan den utsatta tiden har löpt ut får åberopa ett nytt yrkande eller en ny omständighet eller uppge ett nytt bevis, om inte parten gör sannolikt att förfarandet har en giltig orsak.

23 § (22.7.1991/1052)

Domstolen kan separat förbereda en särskild del av målet eller fråga som gäller rättegången.

24 § (30.8.2002/768)

Domstolen skall under förberedelsen göra en skriftlig sammanfattning av parternas yrkanden och grunderna för dem samt vid behov av bevisen och vad som skall styrkas med varje bevis.

Om målet avgörs vid förberedelsen i enlighet med 13, 14 eller 27 § görs ingen sammanfattning, om det inte finns särskilda skäl till detta.

Sammanfattningen skall göras redan före förberedelsesammanträdet, om den kan anses främja den muntliga förberedelsen. Sammanfattningen skall vid behov kompletteras under förberedelsen.

Sammanfattningen kan göras muntligen, om en skriftlig sammanfattning kan anses vara onödig med hänsyn till målets art eller omfattning. Dessutom kan en skriftlig sammanfattning kompletteras muntligen. Om ett tvistigt mål avgörs med stöd av 27 a § utan att sammanträde hålls eller om målet efter den skriftliga förberedelsen överförs direkt till huvudförhandling, skall sammanfattningen göras skriftligen.

Parterna skall ges tillfälle att yttra sig om sammanfattningen.

25 § (22.7.1991/1052)

Under förberedelsen skall fattas beslut om att inhämta sakkunnigutlåtanden, lägga fram skriftliga bevis, förrätta syn och vidta andra förberedande åtgärder, om det behövs för att säkerställa att bevisen finns tillgängliga vid huvudförhandlingen samtidigt.

Vid förberedelsen kan även beslutas att bevis skall upptas utom huvudförhandlingen.

Om en part vill att en åtgärd som nämns i denna paragraf skall vidtas, skall han omedelbart meddela detta vid förberedelsen.

Förlikning

26 § (28.6.1993/595)

I mål där förlikning är tillåten skall domstolen försöka få parterna att ingå förlikning.

Då domstolen anser att det för att främja en förlikning är befogat, kan den med beaktande av parternas vilja, målets art och övriga omständigheter också förelägga parterna sitt förslag till förlikning.

Avgörande av målet vid förberedelsen

27 § (22.7.1991/1052)

Vid förberedelsen kan

- 1) ett mål där förlikning är tillåten avgöras genom tredsdom eller dom på de villkor som nämns i 12 kap. eller genom dom till den del käromålet har medgivits eller kändan har eftergivit sin talan,
- 2) förlikning fastställas eller
- 3) käromålet avvisas.

Särskilda stadganden om när ett mål skall avgöras genom tredsdom eller dom och när käromålet skall avvisas på grund av stämmingsansökan eller ett skriftligt svaromål finns i 6, 13 och 14 §§.

27 a § (30.8.2002/768)

Ett tvistigt mål kan avgöras på basis av enbart skriftlig förberedelse, om målet är av sådan natur att dess avgörande inte förutsätter huvudförhandling och om ingen av parterna motsätter sig att målet avgörs genom skriftligt förfarande.

Överföring till huvudförhandling

28 § (22.7.1991/1052)

När de omständigheter som nämns i 19 § har retts ut vid förberedelsen eller när det av andra skäl inte längre är ändamålsenligt att fortsätta denna, skall domstolen förklara den avslutad samt överföra målet till huvudförhandling. Domstolen skall fastställa en tidpunkt för huvudförhandlingen och kalla parterna till den så som i 11 kap. stadgar. Parterna skall beredas tillfälle att yttra sig om tiden för huvudförhandlingen, om detta är möjligt utan olägenhet.

I samband med kallelsen skall parterna underrättas om den påföljd som stadgas i 12 kap. för den händelse att en part inte inställer sig vid domstolen. Samtidigt skall meddelas vilken dag och vid vilket klockslag samt var huvudförhandlingen hålls.

Om en part eller hans lagliga företrädare personligen skall vara närvarande vid huvudförhandlingen och det av hans beteende kan slutas att han inte kommer att följa uppmaningen, får domstolen besluta att han skall hämtas till förhandlingen.

29 § (22.7.1991/1052)

Om en part vid huvudförhandlingen vill lägga fram ett bevis som han inte har uppgett vid förberedelsen, skall han utan dröjsmål tillkännage domstolen detta och samtidigt meddela vad som skall styrkas med beviset och orsaken till att han inte har lagt fram det vid förberedelsen.

30 § (22.7.1991/1052)

För att behandla en fråga som får avgöras separat kan huvudförhandling sättas ut även om förberedelsen inte ännu har avslutats till övriga delar. På samma sätt kan förfaras också när det gäller en rättegångsfråga.

6 kap (22.7.1991/1052)

Huvudförhandling i tvistemål

Huvudförhandling

1 § (22.7.1991/1052)

Den domare som har lett förberedelsen av målet skall vara ordförande eller ledamot i domstolen vid huvudförhandlingen, om det inte finns något hinder.

Om domstolen på grund av bristande domförhet måste ta in en ny medlem under pågående huvudförhandling, skall en ny huvudförhandling hållas.

Då målet behandlas av en domstol som är sammansatt enligt 2 kap. 3 §, behöver inte ny huvudförhandling hållas om den nya medlemmen har varit närvarande under hela huvudförhandlingen.

2 § (12.6.2015/732)

Vid huvudförhandlingen ska, om inte domstolen beslutar annat, målet behandlas i följande ordning:

- 1) när sammanträdet inleds ska domstolen i ett sammandrag kort redogöra för resultatet av förberedelsen och förhöra sig om huruvida de yrkanden som framställts vid förberedelsen fortfarande motsvarar parternas uppfattning,
- 2) parterna ska i tur och ordning motivera sin uppfattning och yttra sig om de grunder som motparten har anfört,
- 3) domstolen ska ta upp bevis, samt
- 4) parterna ska slutföra sin talan.

2 a § (28.6.1993/595)

Domstolen skall övervaka att klarhet och ordning iakttas i behandlingen av målet. Domstolen kan också besluta att fristående frågor i målet eller fristående delar av det skall behandlas separat.

Domstolen skall också övervaka att målet blir grundligt behandlat och att sådant som inte hör till målet inte inblandas i det. Om en parts framställning befinns vara oklar eller ofullständig, skall domstolen ställa honom de frågor som behövs för att klarlägga tvistepunkterna.

3 § (30.8.2002/768)

Huvudförhandlingen är muntlig. En part får inte läsa upp eller lämna in någon skriftlig utsaga till domstolen eller i övrigt framställa saken skriftligen.

En part får dock ur en handling läsa upp sitt yrkande samt direkta hänvisningar till rättspraxis och den juridiska litteraturen liksom även till sådana handlingar som är svåra att förstå om de läggs fram endast muntligen. Dessutom får parten använda anteckningar till stöd för minnet.

Vid huvudförhandlingen får den skriftliga sammanfattning som gjorts vid förberedelsen användas som stöd på ett ändamålsenligt sätt.

4 § (22.7.1991/1052)

Om en part vid huvudförhandlingen framför andra yrkanden eller grunder än vid förberedelsen eller förklarar att han inte kan eller vill yttra någonting i saken, skall domstolen vid behov på basis av handlingarna redogöra för vad parten har yttrat vid förberedelsen. (30.8.2002/768)

Om huvudförhandlingen hålls utan att en part är närvarande, skall domstolen på basis av handlingarna till behövliga delar redogöra för vad den frånvarande parten har lagt fram i saken.

5 § (22.7.1991/1052)

Målet skall vid huvudförhandlingen behandlas i ett sammanhang.

Om huvudförhandlingen inte kan hållas inom en dag, får sammanträdet avbrytas. Sammanträdet skall om möjligt fortsättas under dagar som följer på varandra. Är detta inte möjligt, skall målet behandlas under minst två vardagar i veckan, om inte behandlingen skjuts upp med stöd av 10 §. (31.3.2006/244)

I ett omfattande eller svårt mål kan huvudförhandlingen avbrytas för högst tre vardagar för att parterna skall kunna förbereda sig för att slutföra sin talan muntligen enligt 2 § 1 mom. 5 punkten. (11.7.1997/690)

6 § (22.7.1991/1052)

När huvudförhandlingen inleds skall domstolen utreda om målet kan tas upp till slutlig behandling.

Huvudförhandlingen får inte inledas samt skall inställas och utsättas till en annan dag, om

- 1) en part som personligen skall vara närvarande har uteblivit,
- 2) någon annan vars personliga närvaro är nödvändig har uteblivit, eller om
- 3) det finns något annat hinder för att ta upp målet till slutlig behandling.

7 § (22.7.1991/1052)

Huvudförhandlingen får inledas fastän det föreligger ett hinder som nämns i 6 § 2 mom., om det finns skäl att anta att behandlingen av målet inte behöver skjutas upp trots hindret.

Även om handläggningen måste skjutas upp med stöd av 10 § får huvudförhandlingen inledas trots hindret, om det kan antas att ny huvudförhandling inte behöver hållas av det skäl som anges i 11 § och uppskovet inte medför någon olägenhet för behandlingen av målet.

Bestämmelser om bevisupptagning vid en huvudförhandling som avses i denna paragraf trots en parts utevaro finns i 17 kap. 55 §. (12.6.2015/732)

8 § (12.6.2015/732)

Bestämmelser om bevisupptagning utom huvudförhandlingen trots att huvudförhandlingen har ställts in och om upptagning av bevisningen på nytt finns i 17 kap.

9 § (30.8.2002/768)

I ett mål där förlikning är tillåten får en part inte vid huvudförhandlingen åberopa en omständighet som parten inte har åberopat vid förberedelsen, om inte parten gör sannolikt att förfarandet har en giltig orsak.

I ett mål där förlikning är tillåten får en part inte vid huvudförhandlingen åberopa bevis som parten inte har åberopat vid förberedelsen, om det inte kan antas att partens förfarandet har en giltig orsak. Nya bevis kan dock tas upp, om parterna samtycker till det.

10 § (22.7.1991/1052)

Har huvudförhandlingen inletts, får den uppskjutas endast om

- 1) den har inletts med stöd av 7 §,
- 2) domstolen har fått kännedom om ett nytt viktigt bevis som kan tas upp först senare, eller om
- 3) det på grund av en oförutsebar omständighet eller av någon annan viktig anledning är nödvändigt.

Då huvudförhandlingen skjuts upp skall domstolen samtidigt bestämma när behandlingen av målet skall fortsätta och meddela parterna vilken påföljden enligt 12 kap. är av att en part uteblir från förhandlingen.

11 § (22.7.1991/1052)

Om huvudförhandlingen har uppskjutits en eller flera gånger med mer än sammanlagt 14 dagar, skall en ny huvudförhandling hållas.

Även om målet har varit uppskjutet mer än 14 dagar behöver ingen ny huvudförhandling hållas, om det med hänsyn till målets art av särskilda skäl anses onödigt och om det kan anses att huvudförhandlingen har hållits i ett sammanhang trots uppskovet och avbrottet. En ny huvudförhandling skall dock alltid hållas när huvudförhandlingen har uppskjutits mer än sammanlagt 45 dagar.

12 § (22.7.1991/1052)

Vid en ny huvudförhandling skall målet behandlas på nytt. Bevisning som har upptagits tidigare skall upptas på nytt till den del detta anses ha betydelse för målet och det inte finns något hinder för bevisupptagningen. I övriga fall skall domstolen i behövlig omfattning ta del av bevisningen på basis av rättegångsmaterialet från den tidigare huvudförhandlingen.

13 § (22.7.1991/1052)

Domstolen kan besluta att målet eller en del av det skall förberedas på nytt för huvudförhandling samt meddela närmare föreskrifter om förberedelsen.

14 § (22.7.1991/1052)

Om domstolen sedan huvudförhandlingen har avslutats anser det nödvändigt att komplettera behandlingen av någon enskild fråga innan målet avgörs och om den fråga som kompletteringen gäller är enkel eller av liten betydelse, får domstolen komplettera behandlingen genom att begära en skriftlig utsaga av parterna. I övriga fall kan behandlingen kompletteras genom att en fortsatt eller ny huvudförhandling hålls i målet.

15 § (30.8.2002/768)

15 § har upphävts genom L 30.8.2002/768.

16 § (30.8.2002/768)

16 § har upphävts genom L 30.8.2002/768.

17 § (30.8.2002/768)

17 § har upphävts genom L 30.8.2002/768.

18 § (30.8.2002/768)

18 § har upphävts genom L 30.8.2002/768.

7 kap (30.5.1980/396)

Om säkringsåtgärder (22.7.1991/1065)

1 § (15.6.2007/707)

Om sökanden visar sannolika skäl för att han har en fordran för vilken motparten kan åläggas betalningsskyldighet genom ett avgörande enligt 2 kap. 2 § i utsökningsbalken (705/2007) och det är fara för att motparten gömmer, förstör eller överlåter sin egendom eller gör något annat som äventyrar sökandens fordran, får domstolen bestämma att motpartens lösa eller fasta egendom skall beläggas med kvarstad i den utsträckning som behövs för att fordran skall kunna säkerställas.

2 § (15.6.2007/707)

Det får också bestämmas att ett föremål eller viss annan egendom som finns i motpartens besittning skall beläggas med kvarstad, om sökanden visar sannolika skäl för att han har bättre rätt till föremålet eller egendomen och denna rätt kan styrkas genom ett avgörande enligt 2 kap. 2 § i utsökningsbalken och det är fara för att motparten gömmer, förstör eller överlåter föremålet eller egendomen eller gör något annat som äventyrar sökandens rätt.

3 § (15.6.2007/707)

Om sökanden visar sannolika skäl för att han har någon annan rätt gentemot motparten än vad som nämns i 1 eller 2 § och den kan styrkas genom ett avgörande enligt 2 kap. 2 § i utsökningsbalken, och det är fara för att motparten genom att göra, påbörja eller underlåta något eller på något annat sätt förhindrar eller försvagar sökandens möjligheter att göra sin rätt gällande eller väsentligen minskar dess värde eller betydelse, får domstolen

1) vid vite förbjuda motparten att göra eller påbörja något,

- 2) vid vite förelägga motparten att göra något,
- 3) berättiga sökanden att göra eller låta göra något,
- 4) bestämma att motparten tillhörig egendom skall överlämnas i en sysslomans besittning och förvaltning, eller
- 5) bestämma om andra åtgärder som behövs för att trygga sökandens rätt.

När domstolen beslutar om att meddela ett sådant förbud eller föreläggande som avses i 1 mom. skall den ta hänsyn till att motparten inte orsakas oskälig olägenhet med beaktande av det intresse som skall tryggas.

För att ett förbud eller föreläggande enligt 1 mom. skall träda i kraft krävs att sökanden ansöker om verkställighet av säkringsåtgärden enligt 8 kap. i utsökningsbalken.

4 § (31.1.2013/119)

Angående säkringsåtgärder enligt detta kapitel beslutar de allmänna domstolarna på ansökan. Ärenden som avser säkringsåtgärder handläggs av den domstol där rättegången i den huvudsak som gäller sökandens yrkande eller rättighet är anhängig. Om behandlingen av huvudsaken har avslutats och den tid inom vilken ändring ska sökas inte har löpt ut, ska ärendet som gäller säkringsåtgärden handläggas av den domstol som senast behandlade huvudsaken. Om en rättegång inte är anhängig, avgörs frågan om behörig domstol enligt 10 kap.

Om en allmän domstol inte är behörig att behandla en huvudsak som avses i 1 mom., fattas beslut om säkringsåtgärden av tingsrätten på motpartens hemort eller på den ort där egendomen eller en betydande del av den finns eller där syftet med säkringsåtgärden annars kan nås.

Med avvikelse från det som föreskrivs i 1 och 2 mom. ska marknadsdomstolen besluta om en säkringsåtgärd, om huvudsaken är ett tvistemål som hör till marknadsdomstolens behörighet enligt någon lag som avses i 1 kap. 4 § 1 mom. 1–10, 13 eller 15 punkten eller i 2 mom. i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013) eller ett ärende som avses i 1 kap. 6 § 2 mom. 1 punkten i den lagen och en rättegång i huvudsaken pågår i marknadsdomstolen eller handläggningen i marknadsdomstolen har avslutats och tiden för ändringssökande inte har löpt ut. Marknadsdomstolen ska besluta om säkringsåtgärden också när rättegång i huvudsaken ännu inte har inletts.

Med avvikelse från det som föreskrivs i 1 och 2 mom. ska marknadsdomstolen besluta om en säkringsåtgärd också när huvudsaken är ett tvistemål som avses i 1 kap. 5 § i lagen om rättegång i marknadsdomstolen och en rättegång i huvudsaken pågår i marknadsdomstolen eller handläggningen av huvudsaken i marknadsdomstolen har avslutats och tiden för ändringssökande inte har löpt ut.

Vid sidan av marknadsdomstolen handlägger även den enhetliga patentdomstol som avses i det i Bryssel den 19 februari 2013 ingångna avtalet om en enhetlig patentdomstol (2013/C 175/01) ärenden som gäller säkringsåtgärder beträffande europeiska patent på det sätt som anges i det avtalet. (8.1.2016/24)

5 mom. har tillfogats genom L 24/2016, som träder i kraft genom förordning.

Marknadsdomstolen får inte besluta om en säkringsåtgärd, om ett mål som gäller säkringsåtgärden eller en huvudsak som gäller den pågår i den enhetliga patentdomstolen.

Marknadsdomstolen får inte heller besluta om en säkringsåtgärd som enligt avtalet om en enhetlig patentdomstol omfattas av den enhetliga patentdomstolens exklusiva behörighet. (8.1.2016/24)

6 mom. har tillfogats genom L 24/2016, som träder i kraft genom förordning.

Bestämmelser om kvarstad på fartyg samt om behörig domstol i vissa fall finns i 4 och 21 kap. i sjölagen (674/1994).

5 § (22.7.1991/1065)

Ansökan om en säkringsåtgärd skall göras skriftligen. Om åtgärden hänför sig till en anhängig rättegång, får ansökan göras muntligen vid det sammanträde där huvudsaken behandlas. Ansökan skall behandlas i brådskande ordning.

En ansökan får inte godkännas utan att motparten har getts tillfälle att bli hörd. Om det finns risk för att avsikten med säkringsåtgärden annars äventyras, får domstolen dock på begäran av sökanden meddela ett interimistiskt beslut om säkringsåtgärden utan att ge motparten tillfälle att bli hörd. Beslutet gäller tills något annat bestäms.

I övrigt skall vid behandlingen av ärenden som gäller säkringsåtgärder i tillämpliga delar iakttas vad som stadgas om behandling av en fråga som gäller rättegång.

6 § (22.7.1991/1065)

När en ansökan enligt 5 § 1 mom. har bifallits skall sökanden inom en månad från det att beslutet gavs väcka talan i huvudsaken vid domstol eller få huvudsaken prövad genom ett annat förfarande som kan leda till ett verkställbart beslut enligt 2 kap. 2 § i utsökningsbalken. Om en säkringsåtgärd för att garantera en fordran gäller en fastighet som utgör pant för sökandens fordran som inte har förfallit till betalning, räknas den frist som nämns i detta moment från förfallodagen. Har talan inte väckts eller ärendet inte anhängiggjorts inom föreskriven tid eller avskrivs detta, återkallas säkringsåtgärden enligt 8 kap. 4 § i utsökningsbalken. (15.6.2007/707)

Om en skiljedom av skäl som är oberoende av sökanden inte har kunnat meddelas eller om skiljedomen är ogiltig eller upphävs, skall talan väckas eller ärendet anhängiggöras vid det äventyr som nämns i 1 mom. inom en månad efter att sökanden har fått vetskap om hindret för skiljemannaförfarandet eller om att en myndighet har konstaterat att skiljedomen är ogiltig eller, ifall skiljedomen upphävs, inom en månad efter att domstolens beslut har vunnit laga kraft.

När domstolen bifaller en ansökan om en säkringsåtgärd skall den meddela sökanden hur han enligt denna paragraf skall förfara för att säkringsåtgärden inte skall återkallas. (15.6.2007/707)

7 § (15.6.2007/707)

Domstolen kan på ansökan befria sökanden från att ställa säkerhet enligt 8 kap. 2 § i utsökningsbalken, om domstolen finner att sökanden inte förmår göra det och om hans rätt kan anses uppenbart grundad.

8 § (22.7.1991/1065)

Finns orsaken till att ett beslut om en säkringsåtgärd har fattats inte längre, skall åtgärden återkallas.

Om återkallelsen beslutar på yrkande av en part den domstol eller den i 6 § 1 mom. åsyftade myndighet som behandlar huvudsaken. Behandlas huvudsaken inte av en domstol eller här nämnd myndighet, skall den domstol som först har beslutat om säkringsåtgärden på ansökan besluta om återkallelsen.

Bestämmelser om återkallelse av verkställigheten av beslut om säkringsåtgärder genom beslut av en utmättningsman finns i 8 kap. 4 § i utsökningsbalken. (15.6.2007/707)

9 § (22.7.1991/1065)

När en domstol eller en myndighet som avses i 6 § 1 mom. avgör huvudsaken skall den samtidigt bestämma hur länge en säkringsåtgärd skall vara i kraft. Om talan förkastas eller avvisas, kan det samtidigt bestämmas att säkringsåtgärden återgår först efter att avgörandet i huvudsaken har vunnit laga kraft. Återkallas talan, skall det bestämmas att säkringsåtgärden återgår.

10 § (22.7.1991/1065)

För kostnaderna för verkställighet av en säkringsåtgärd svarar i första hand den som har ansökt om åtgärden. I samband med behandlingen av huvudsaken avgörs på yrkande av en part vem som slutligt skall stå för kostnaderna för ansökan om och verkställighet av säkringsåtgärden.

11 § (22.7.1991/1065)

En sökande som i onödan har utverkat en säkringsåtgärd skall ersätta motparten den skada som säkringsåtgärden och verkställigheten av den har orsakat honom samt kostnaderna i saken.

12 § (22.7.1991/1065)

Talan om kostnadsersättning enligt 10 § i de fall då huvudsaken inte har anhängiggjorts i enlighet med 6 § 1 mom. samt ersättning enligt 11 § för skador och kostnader ska väckas vid den tingsrätt som är behörig att pröva ett käromål som avses i 6 § eller, om talan inte ska behandlas av en tingsrätt, vid tingsrätten på den ort där motparten ska svara i ett sådant tvistemål eller där säkringsåtgärden har verkställts. I de mål och ärenden som avses i 4 § 3 och 4 mom. ska talan om ersättning för kostnader enligt 10 § i de fall då huvudsaken inte har anhängiggjorts i enlighet med 6 § 1 mom. samt talan om ersättning enligt 11 § för skador och kostnader dock väckas vid marknadsdomstolen. (31.1.2013/119)

Talan om ersättning för skador och kostnader skall vid äventyr av att talerätten går förlorad väckas inom ett år efter att säkringsåtgärden återkallades eller, om besvär över beslutet om åtgärden ännu inte har avgjorts, inom ett år efter att ärendet har avgjorts slutligt. Käranden skall utan dröjsmål bevisligen underrätta utmättningsmannen om att talan har väckts.

13 § (15.6.2007/707)

Bestämmelser om verkställighet av beslut som avses i detta kapitel och om återkallande av verkställighet finns i 8 kap. i utsökningsbalken. När domstolen beslutar godkänna en ansökan om kvarstad enligt 1 eller 2 § i detta kapitel, kan den vid behov bestämma att viss egendom skall besittas och vårdas av en syssloman samt även i övrigt vid behov meddela närmare föreskrifter om verkställigheten när den beslutar om en säkringsåtgärd enligt 1, 2 eller 3 §.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller i tillämpliga delar också verkställigheten av ett interimistiskt beslut om en säkringsåtgärd enligt 5 § 2 mom.

14 § (22.7.1991/1065)

I ett beslut som gäller en säkringsåtgärd kan ändring även sökas särskilt. Sökande av ändring förhindrar inte verkställighet, om inte den domstol som behandlar ändringsansökan förbjuder eller avbryter den. Om en lägre domstol har avslagit eller avvisat en ansökan om säkringsåtgärd, får den domstol som behandlar ändringsansökan vid behov genast interimistiskt besluta om säkringsåtgärden tills något annat bestäms.

Ändring får inte sökas i ett avgörande som gäller en interimistisk säkringsåtgärd.

8 kap (30.8.2002/768)

Behandling av ansökningsärenden

1 § (30.8.2002/768)

Ett ansökningsärende anhängiggörs genom en skriftlig ansökan som tillställs tingsrättens kansli. Ansökan får göras muntligen, om saken tydligt framgår av de ingivna handlingarna. Ett ansökningsärende kan också anhängiggöras vid tingsrättens sammanträde.

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas också på behandling i tingsrätten av sådana ansökningsärenden som tingsrätten kan ta upp efter anmälan eller självmant.

Ett ärende blir anhängigt när ansökan inges till kansliet eller vid sammanträde.

2 § (30.8.2002/768)

I ansökan skall uppges sökandens preciserade yrkande eller den åtgärd som begärs. Dessutom skall i ansökan vid behov uppges

- 1) de omständigheter som yrkandet eller den begärda åtgärden grundar sig på,
- 2) de bevis som sökanden har för avsikt att lägga fram till stöd för sitt yrkande eller den begärda åtgärden och vad som skall styrkas med varje bevis,
- 3) ett yrkande om ersättning för rättegångskostnaderna, samt
- 4) på vilka grunder domstolen är behörig.

Till ansökan skall fogas de skriftliga bevis som sökanden åberopar.

I ansökan skall även lämnas de upplysningar som avses i 5 kap. 2 § 2 mom. Ansökan skall undertecknas av sökanden eller, om denne inte själv har uppsatt den, av den som har gjort det. Denna person skall samtidigt uppges sitt yrke och sin boningsort.

3 § (30.8.2002/768)

Ett ansökningsärende behandlas skriftligen i kansliet eller muntligen vid ett sammanträde för ansökningsärenden.

Ett ansökningsärende skall behandlas vid ett sammanträde för ansökningsärenden, om någon som har del i saken, ett vittne eller någon annan skall höras personligen i saken.

Ett tvistigt ansökningsärende skall behandlas vid ett sammanträde för ansökningsärenden, om någon som har del i saken yrkar det eller om tingsrätten anser att utredningen av ärendet eller en del av det kräver att ärendet behandlas vid ett sådant sammanträde.

4 § (5.12.2008/811)

Behandlingen av ett ansökningsärende ska fortsätta på det sätt som föreskrivs för handläggningen av tvistemål, om ärendet är tvistigt och

- 1) gäller samlevnadens upphörande, äktenskapsskillnad eller underhåll för make,
- 2) gäller vårdnad om barn, umgängesrätt eller underhåll för barn,
- 3) gäller adoption, eller
- 4) är ett ärende som avses i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999).

I andra tvistiga ansökningsärenden får tingsrätten besluta att behandlingen ska fortsätta på det sätt som föreskrivs för handläggningen av tvistemål.

Bestämmelserna i 7 § om följderna av försummelse från den som har del i saken och bestämmelserna i 10 § om avgörandet av ärenden ska iakttas oberoende av hur ett ärende behandlas.

5 § (30.8.2002/768)

Om någon som har del i saken skall ges tillfälle att bli hörd i ett ansökningsärende, skall tingsrätten uppmana denne att avge en skriftlig utsaga med anledning av ansökan. Om det kan antas att en muntlig utsaga påskyndar behandlingen av ärendet, kan den som har del i saken uppmanas att avge sin utsaga muntligen vid sammanträdet för ansökningsärenden.

6 § (30.8.2002/768)

Den som har del i saken skall uppmanas att i sin utsaga meddela hur han ställer sig till ansökan eller den begärda åtgärden. Dessutom skall den som har del i saken uppmanas att vid behov

- 1) lägga fram de grunder på vilka han motsätter sig ansökan eller åtgärden,
- 2) uppge de bevis som han har för avsikt att lägga fram och vad som skall styrkas med varje bevis,
- 3) framställa ett yrkande om ersättning för sina rättegångskostnader,
- 4) till utsagan föga de skriftliga bevis som åberopas, samt
- 5) göra en invändning om att domstolen inte kan ta upp ärendet.

Den som har del i saken skall också uppmanas att lämna de upplysningar som avses i 5 kap. 10 § 3 mom. Utsagan skall undertecknas av den som har avgett det eller, om han inte själv har uppsatt utsagan, av den som har gjort det. Denna person skall samtidigt uppge sitt yrke och sin boningsort.

7 § (30.8.2002/768)

Om sökanden inte följer domstolens uppmaning att avge en skriftlig utsaga eller om sökanden uteblir från sammanträdet för ansökningsärenden, skall ärendet avskrivas.

Om någon annan som har del i saken inte följer domstolens uppmaning att avge en skriftlig utsaga eller uteblir från ett sammanträde för ansökningsärenden som han eller hon inte har ålagt att närvara vid personligen, kan ärendet handläggas och avgöras trots underlåtelser.

8 § (30.8.2002/768)

Vid sammanträdet för ansökningsärenden kan ärendet också behandlas så att endast någon eller några frågor utreds. Till sammanträdet kallas de av de delaktiga som behandlingen gäller. Behandlingen kan efter sammanträdet fortsätta i kansliet eller vid ett nytt sammanträde.

9 § (30.8.2002/768)

Ett ansökningsärende och ett tvistemål kan behandlas vid samma rättegång, om de har anknytning till varandra och om de utan olägenheter kan behandlas tillsammans.

Ett ansökningsärende kan behandlas i samband med ett brottmål, om de har anknytning till varandra och om de utan olägenheter kan behandlas tillsammans.

10 § (30.8.2002/768)

Ett ansökningsärende avgörs genom beslut eller genom vidtagande av någon annan åtgärd som avses i ansökan.

Beslutet uppsätts som en särskild handling. Beslutet skall innehålla domstolens namn, datum och ort för beslutet, namnen på dem som har del i saken, en kort redogörelse för ärendet, motiveringen, de tillämpade lagrummen och det slutresultat som domstolen har kommit till. Om ansökan bifalls och ärendet inte har varit tvistigt och det inte finns några andra särskilda skäl till att uppsätta ett fullständigt beslut, behöver beslutet varken innehålla en redogörelse för ärendet eller motivering.

Om ärendet avgörs genom en sådan åtgärd som nämns i ansökan, ges ett intyg över detta. Ett sådant intyg samt ett beslut i vilket varken ingår en redogörelse för ärendet eller motivering kan också skrivas på eller fogas till ansökningsärendet eller en handling som utgör grunden för den.

11 § (30.8.2002/768)

Avgörande i ett ansökningsärende ges i kansliet eller avkunnas vid sammanträde. I ett ärende som behandlats vid sammanträde och som är omfattande eller komplicerat får beslutet också ges i kansliet, om det inte på grund av överläggning i domstolen eller uppsättandet av beslutet kan avkunnas så snart behandlingen har avslutats.

I kansliet skall beslut ges senast den fjortonde dagen efter det behandlingen i kansliet eller vid sammanträde avslutades. Den som har del i saken och som är närvarande när behandlingen avslutas skall upplysas om den dag då beslutet kommer att ges. Den som har del i saken och som inte är närvarande när behandlingen avslutas skall i god tid innan beslutet ges skriftligen underrättas om den dag då beslutet kommer att ges, om ansökningsärendet har avgjorts på annat sätt än sökanden eller någon annan som har del i saken har begärt.

När någon som har del i saken, enligt 2 mom. skall underrättas om den dag då beslutet ges, skall beslutet från och med denna dag finnas tillgängligt i kansliet.

12 § (30.8.2002/768)

Sökanden ges som expedition en kopia av beslutet eller ett intyg över den vidtagna åtgärden.

13 § (30.8.2002/768)

Vid behandlingen av ansökningsärenden gäller i övrigt i tillämpliga delar vad som bestäms om behandling av tvistemål.

14 § (30.8.2002/768)

Om det i någon annan lag finns en bestämmelse som avviker från bestämmelserna om förfarandet i detta kapitel, skall denna iakttas. En bestämmelse enligt vilken ett ärende skall behandlas vid sammanträde skall dock iakttas endast om ärendet också enligt detta kapitel skall behandlas vid sammanträde.

9 kap (22.7.1991/1052)

Rättegångsskrifter

1 § (22.7.1991/1052)

Om uppgifter, bilagor och underskrifter i en skrivelse som skall lämnas till domstolen gäller i tillämpliga delar vad som stadgas om stämningsansökan i 5 kap. 2 §.

2 § (22.7.1991/1052)

Skall en skrivelse eller någon annan handling delges någon, skall parten till handlingen foga de kopior som behövs för delgivningen.

Lämnar en part inte domstolen de kopior som nämns i 1 mom., skall domstolen se till att handlingen kopieras på partens bekostnad. (28.6.1993/595)

3 § (11.7.1997/690)

Stämningsansökningar, svaromål, skriftliga utsagor som domstolen har begärt och övriga handlingar som en part eller någon annan vill lägga fram, eller en handling som han tillställer domstolen för delgivning, får tillställas tingsrätten också med posten eller genom bud. Då skall i tillämpliga delar iakttas lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar (248/65).

10 kap (13.3.2009/135)

Om forum i tvistemål

Allmänt forum

1 § (13.3.2009/135)

Ett yrkande mot en fysisk person prövas av den tingsrätt inom vars domkrets personen i fråga har sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort.

2 § (13.3.2009/135)

Ett yrkande mot ett bolag, en förening, en stiftelse eller någon annan privaträttslig juridisk person eller mot någon annan offentligrättslig juridisk person än staten eller en kommun prövas av den tingsrätt inom vars domkrets den juridiska personen har sitt hemvist eller sin huvudsakliga förvaltning.

Ett yrkande mot staten prövas av den tingsrätt inom vars domkrets den statliga myndighet som för statens talan finns.

Ett yrkande mot en kommun prövas av den tingsrätt inom vars domkrets kommunen finns.

Alternativa forum

3 § (13.3.2009/135)

Ett ärende som gäller verksamheten vid en juridisk persons filial, avdelning, representation eller något annat motsvarande verksamhetsställe eller en enskild näringsidkares verksamhetsställe och där den juridiska personen eller näringsidkaren är svarande kan även prövas av den tingsrätt inom vars domkrets verksamhetsstället finns.

4 § (13.3.2009/135)

Ett yrkande mot staten kan även prövas av den tingsrätt inom vars domkrets käranden har sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort.

5 § (13.3.2009/135)

Ett yrkande som en konsument med stöd av konsumentskyddslagstiftningen framställer mot en näringsidkare kan även prövas av den tingsrätt inom vars domkrets konsumenten har sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort.

6 § (13.3.2009/135)

Ett ärende som gäller arbetsavtal kan även prövas av den tingsrätt inom vars domkrets arbetet normalt utförs. Om arbetet normalt inte utförs inom en och samma domkrets, kan en arbetstagares yrkande mot arbetsgivaren även prövas av den tingsrätt inom vars domkrets den arbetsgivare som anställde arbetstagaren har sitt verksamhetsställe.

7 § (13.3.2009/135)

Ett ärende som gäller annat skadestånd än ett sådant som grundar sig på avtalsförhållande kan även prövas av den tingsrätt inom vars domkrets den skadevållande handlingen företogs eller den försummade handlingen borde ha företagits eller skadan uppkom.

Ett i 1 mom. avsett ärende kan även prövas av den tingsrätt inom vars domkrets den som yrkar på ersättning har sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort, om yrkandet grundar sig på

1) trafikförsäkringslagen (279/1959),

2) patientskadelagen (585/1986),

3) produktansvarslagen (694/1990),

4) lagen om miljöskadeförsäkring (81/1998),

5) lagen om ansvar i spårtrafik (113/1999).

8 § (13.3.2009/135)

Ett ärende som gäller fast egendom kan även prövas av den tingsrätt inom vars domkrets egendomen finns.

Med ett ärende som gäller fast egendom avses ett ärende som gäller

1) äganderätten till fast egendom,

2) panträtt i fast egendom, indrivning av en fordran så att betalning enbart eller vid sidan av ett personligt fordringsanspråk söks ur fast egendom som är in-tecknad eller annars utgör pant för fordran, eller rätten till inkomst och förmåner av fast egendom,

3) arrenderätt eller annan hyresrätt eller besittningsrätt eller annan nyttjanderätt till fast egendom eller lösgörningsrätt, inlösningsrätt, förköpsrätt eller någon annan rättighet som gäller fast egendom,

4) ersättning för skada som orsakats på fast egendom eller för olovligt nyttjande av fast egendom,

5) ersättning för hävning av ett köp av fast egendom eller för ett ogiltigt köp, eller ett yrkande på nedsättning av köpeskillingen eller på betalning av obetald köpeskillning eller något annat motsvarande ärende,

6) ett yrkande på betalning av arrende eller hyra, bolagsvederlag eller något annat vederlag eller någon annan motsvarande fordran.

9 § (13.3.2009/135)

Ett yrkande på underhållsbidrag kan även prövas av den tingsrätt inom vars domkrets den som yrkar på eller får underhållsbidrag har sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort.

10 § (13.3.2009/135)

Om en kärande väcker flera käromål mot samma svarande, kan de alla prövas av den tingsrätt där svaranden enligt lagen är skyldig att svara på något av dem, om käromålen väcks samtidigt och stöder sig på väsentligen samma grund.

Om käromål väcks mot olika svarande, kan de alla prövas av den tingsrätt där någon av svarandena enligt lagen är skyldig att svara, om käromålen väcks samtidigt och stöder sig på väsentligen samma grund.

Om flera personer genom den dom som meddelas endast tillsammans kan åläggas de skyldigheter som yrkas i ett käromål, kan käromålet prövas av den tingsrätt där någon av dem enligt lagen är skyldig att svara.

Ett genkärsmål som avses i 18 kap. 3 § och ett kärsmål som avses i 4 och 5 § i nämnda kapitel kan prövas av den tingsrätt där huvudkärsmålet är anhängigt, också om det av skäl som anges i 7 § 2 mom. i nämnda kapitel inte handläggs i samma rättegång som huvudkärsmålet.

Exklusiva forum

11 § (13.3.2009/135)

Ett ärende som gäller äktenskapsskillnad, samlevnadens upphörande, ett äktenskaps giltighet eller annan avvitrning än sådan som förrättas efter en makes död prövas av den tingsrätt inom vars domkrets någondera maken har sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort.

11 a § (14.1.2011/29)

Ett ärende som gäller gottgörelse, åtskiljande av egendom eller klander av åtskiljande eller gottgörelseavgörande enligt lagen om upplösning av sambors gemensamma hushåll (26/2011) prövas av den tingsrätt inom vars domkrets någondera av samborna har sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort. Om ärendet inleds efter den ena sambons död, tillämpas dock 17 § i detta kapitel.

12 § (13.3.2009/135)

Ett ärende som gäller fastställande av faderskap prövas av den tingsrätt inom vars domkrets modern eller barnet har sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort.

Ett ärende som gäller upphävande av faderskap prövas av den tingsrätt inom vars domkrets barnet har sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort.

13 § (13.3.2009/135)

Ett ärende som gäller vårdnad om barn eller umgängesrätt prövas av den tingsrätt inom vars domkrets barnet har sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort.

14 § (13.3.2009/135)

Ett ärende som gäller verkställighet av ett beslut om vårdnad om barn och umgängesrätt prövas av den tingsrätt inom vars domkrets barnet eller sökandens motpart har sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort eller inom vars domkrets någondera av dem uppehåller sig.

15 § (13.3.2009/135)

Ett ärende som gäller förordnande av en intressebevakare eller skiljande av en intressebevakare från dennes uppdrag, begränsning av en persons handlingsbehörighet eller upphävande eller ändring av en begränsning prövas av den tingsrätt inom vars domkrets den vars intresse ska bevakas har sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort.

16 § (13.3.2009/135)

Ett ärende som gäller fastställande av adoption prövas av den tingsrätt inom vars domkrets adoptanten har sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort.

17 § (13.3.2009/135)

Ett ärende som gäller kvarlåtenskap eller ett dödsbo prövas av den tingsrätt inom vars domkrets den avlidne hade sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort.

Med ett ärende som gäller kvarlåtenskap avses ett ärende som gäller

- 1) rätten till arv, arvsavsägelse eller någon annan rättshandling med anknytning till arv,
- 2) rätten till laglott, utfyllnad av laglott eller rätt till bidrag eller gottgörelse ur kvarlåtenskap,
- 3) rätten för en efterlevande make att förfoga över kvarlåtenskapen eller egendom som hör till kvarlåtenskapen, avvitrning som ska förrättas efter en makes död eller sådant klander av avvitrning som har väckts efter en makes död,
- 3 a) gottgörelse, åtskiljande av egendom eller klander av åtskiljande eller gottgörelseavgörande enligt lagen om upplösning av sambors gemensamma hushåll, om ärendet inleds efter den ena sambons död, (14.1.2011/29)
- 4) en rätt som grundar sig på testamente eller giltigheten, klander eller tolkning av testamente,
- 5) förvaltning av dödsbo, förordnande eller entledigande av en boutredningsman eller skiftesman, bouppteckning eller boutredning,
- 6) arvskifte eller klander av arvskifte, (30.12.2015/1597)
- 7) återbäring av egendom till dödsboet för förrättande av omskifte, rättelse av avvitrning, åtskiljande eller gottgörelse. (30.12.2015/1597)

Med ett ärende som gäller ett dödsbo avses ett ärende som gäller ett dödsbos eller en dödsbodelägares eller en testamentstagares ansvar för den avlidnes eller boets förbindelser och andra motsvarande angelägenheter.

Subsidiära forum

18 § (13.3.2009/135)

Om det inte annars finns någon domstol där ett ärende kan prövas gäller följande:

- 1) ett ärende som gäller ett yrkande mot en fysisk person kan prövas av den tingsrätt inom vars domkrets svaranden uppehåller sig eller senast hade sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort,
- 2) ett ärende som gäller åläggande för svaranden att betala en penningprestation kan prövas av den tingsrätt inom vars domkrets svaranden har utmättningsbar egendom,
- 3) ett ärende som gäller rätten till lös egendom kan prövas av den tingsrätt inom vars domkrets egendomen finns,
- 4) ett ärende som gäller äktenskapsskillnad, samlevnadens upphörande, ett äktenskaps giltighet eller annan avvitrning än sådan som förrättas efter en makes död prövas av den tingsrätt inom vars domkrets någondera maken senast hade sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort,
- 5) ett ärende som gäller fastställande eller upphävande av faderskap prövas av den tingsrätt inom vars domkrets den man som är svarande har eller senast hade sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort; ett ärende som gäller upphävande av faderskap kan dessutom prövas av den tingsrätt inom vars domkrets modern har sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort,
- 6) ett ärende som gäller vårdnad om barn eller umgängesrätt prövas av den tingsrätt inom vars domkrets barnet senast hade sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort eller, om barnet inte har haft hemvist eller vanlig vistelseort i Finland, av den tingsrätt inom vars domkrets någondera

föräldern eller den som föreslagits bli vårdnadshavare har sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort,

7) ett ärende som gäller verkställighet av ett beslut om vårdnad om barn och umgängesrätt prövas av den tingsrätt inom vars domkrets sökanden har sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort,

8) ett ärende som gäller förordnande av en intressebevakare eller skiljande av en intressebevakare från dennes uppdrag eller begränsning eller ändring av en persons handlingsbehörighet prövas av den tingsrätt inom vars domkrets den vars intresse ska bevakas uppehåller sig, samt

9) ett ärende som gäller kvarlåtenskap eller ett dödsbo prövas av den tingsrätt inom vars domkrets dödsboets egendom eller merparten av egendomen finns.

Ärenden där behörighetsgrunderna enligt 1 mom. inte blir tillämpliga prövas av Helsingfors tingsrätt.

Avtal om behörig domstol

19 § (13.3.2009/135)

Parterna har rätt att avtala om att ett tvistemål som avses i 1–10 § kan eller ska prövas av någon annan tingsrätt än den som anges i lagen eller att ett mål inte får prövas av en viss tingsrätt (*avtal om behörig domstol*). Avtalet ska ingås skriftligt och får gälla en viss tvistefråga eller framtida tvister med anledning av ett bestämt rättsförhållande.

Rätten för en konsument, en arbetstagare eller den som yrkar på eller får underhållsbidrag att få ett ärende prövat av en domstol som anges i detta kapitel får inte begränsas genom avtal, utom om avtalet har ingåtts efter tvistens uppkomst.

Avtal om behörig domstol får inte ingås i ärenden som avses i 11–17 §.

Fortsatt behörighet

20 § (13.3.2009/135)

Den domstol där ett ärende inleds fortsätter att vara behörig även om de omständigheter som behörigheten grundar sig på förändras efter inledandet av ärendet.

Prövning av behörigheten och överföring av ett ärende till en annan domstol

21 § (13.3.2009/135)

Om ett ärende som avses i 1–10 § har inletts vid någon annan tingsrätt än en sådan som anges i lagen eller i ett avtal om behörig domstol och om en part gör en invändning om bristande behörighet hos tingsrätten när parten första gången för talan i saken, eller om en part inte avger ett begärt svaromål eller inte infinner sig till ett sammanträde i tingsrätten som parten har kallats till direkt, ska tingsrätten avvisa ärendet, om inte den överför det till en annan tingsrätt med stöd av 22 §.

Om ett ärende som avses i 11–17 § har inletts vid någon annan tingsrätt än en sådan som anges i lagen, ska tingsrätten självmant avvisa ärendet, om inte den överför det till en annan tingsrätt med stöd av 22 §.

22 § (13.3.2009/135)

Om tingsrätten finner att den inte är behörig att pröva ett ärende, ska den överföra ärendet till en tingsrätt som är behörig, med kändens eller sökandens samtycke. Ärendet behöver dock inte överföras, om det inte utan svårigheter går att få reda på vilken tingsrätt som är behörig.

Den överförande tingsrättens beslut och andra åtgärder i samband med ärendet gäller tills den tingsrätt som ärendet har överförts till beslutar något annat. Ett beslut om överföring får inte överklagas.

23 § (13.3.2009/135)

Hovrätten får inte i samband med ett överklagande pröva om den tingsrätt som har prövat och avgjort huvudsaken var lokalt behörig, om inte en part har gjort en invändning om bristande behörighet hos tingsrätten och överklagat avgörandet i denna fråga.

Högsta domstolen får pröva frågan om en tingsrätts lokala behörighet endast om hovrätten har prövat denna fråga och avgörandet i den överklagas.

24 § (13.3.2009/135)

Om en högre domstol finner att en lägre domstol inte varit behörig att pröva ett ärende, ska den överföra ärendet till en lägre domstol som är behörig. Ett ärende överförs dock inte, om alla parter motsätter sig en överföring.

Om flera domstolar genom lagakraftvunna beslut på grund av bristande behörighet har avvisat ett ärende, ska högsta domstolen, om den finner att någon av dessa domstolar är behörig, på ansökan undanröja det felaktiga beslutet och hänvisa ärendet till fortsatt handläggning vid domstolen i fråga.

Internationell behörighet

25 § (13.3.2009/135)

Finsk domstol är behörig att pröva ett ärende av internationell natur, om ärendet har en sådan anknytning till Finland som grundar sig på en omständighet som avses i 1–4, 6–9, 11–17 eller 19 §, utom om det är klart att ett avgörande av en finsk domstol inte kan ha någon rättslig betydelse för parterna.

Finsk domstol är också behörig att pröva ett ärende som har en sådan anknytning till Finland som grundar sig på en omständighet som avses i 5, 10 eller 18 § eller på någon annan väsentlig omständighet, utom om

- 1) ett avgörande av en finsk domstol inte skulle ha någon faktisk rättslig betydelse för parterna, eller
- 2) det med hänsyn till ärendets anknytning till olika stater, den bevisning som ska läggas fram, parternas kostnader och övriga omständigheter är klart mer ändamålsenligt att ärendet prövas av en domstol i någon annan stat.

Finsk domstol är dock behörig trots det som sägs i 2 mom. 2 punkten, om det förfarande som iaktas eller den lagstiftning som tillämpas av domstolen i en främmande stat strider mot grunderna för den finska rättsordningen.

26 § (13.3.2009/135)

En finsk domstol ska självmant pröva om den enligt 25 § är behörig att pröva ett ärende av internationell natur.

Om ett ärende av internationell natur är sådant att ett giltigt avtal om behörig domstol enligt 19 § 1 eller 2 mom. får ingås i ett motsvarande nationellt ärende, ska en finsk domstol pröva sin behörighet endast om en part gör en invändning om bristande behörighet hos domstolen när parten första gången för talan i saken, eller om en part inte avger ett begärt svaromål eller inte infinner sig till ett sammanträde i tingsrätten som parten har kallats till direkt. Den finska domstolen ska dock självmant avvisa ärendet, om det är klart att ett avgörande av en finsk domstol inte kan ha någon rättslig betydelse för parterna.

Kapitlets subsidiaritet

27 § (13.3.2009/135)

Bestämmelserna i detta kapitel ska iakttas, om inte något annat följer av någon annan lag, Europeiska gemenskapens lagstiftning eller internationella fördrag som är bindande för Finland.

11 kap (22.7.1991/1056)

Om delgivning i rättegång (11.7.1997/690)

Skötsel av delgivning (14.5.2010/362)

1 § (22.7.1991/1056)

Domstolen skall ha hand om delgivningen, om inte något annat stadgas nedan. (11.7.1997/690)

Domstolen kan sköta delgivningen så att den anförtros någon som hör till domstolens personal eller en stämningsman. Samtidigt skall domstolen ange när delgivningen senast skall verkställas samt vid behov meddela närmare anvisningar om hur den skall verkställas.

2 § (22.7.1991/1056)

Domstolen kan med samtycke av en part anförtro parten delgivningen, om domstolen anser att det finns anledning till det. Samtidigt ska bestämmas när en handling senast ska delges och när ett intyg över delgivningen senast ska tillställas domstolen. (14.5.2010/362)

Om käranden anförtros delgivningen av en stämning, skall han underrättas om att målet kan avskrivas såvida han inte inom utsatt tid och på lagstadgat sätt, innan domstolen fortsätter handläggningen av målet, har tillställt den ett intyg över att delgivningen har skett. Samtidigt skall meddelas att käranden kan begära att fristen förlängs, att en ny frist sätts ut eller att domstolen tar hand om delgivningen.

Delgivningssätt (14.5.2010/362)

3 § (22.7.1991/1056)

Då domstolen eller en åklagare har hand om delgivningen verkställs den genom att handlingen sänds till parten

1) med posten mot mottagningsbevis, eller

2) som tjänstebrev, om det kan antas att mottagaren får del av handlingen och inom utsatt tid återsänder delgivningskvittot.

(13.5.2011/440)

Posten skall underrättas om när delgivning mot mottagningsbevis senast skall ske.

De handlingar som avses i 1 mom. 2 punkten kan också sändas som ett elektroniskt meddelande på det sätt som mottagaren har uppgett. (14.5.2010/362)

3 a § (28.6.1993/595)

Då domstolen har hand om delgivningen, kan andra handlingar än stämningen även delges så att handlingen sänds till en part med posten till den adress som han har meddelat domstolen. (11.7.1997/690)

En part anses ha fått del av en handling den sjunde dagen efter det att den postades. På handlingen skall antecknas vilken dag den har postats.

3 b § (14.5.2010/362)

När domstolen har hand om delgivningen kan den verkställas också så att innehållet i den handling som ska delges berättas för mottagaren per telefon (*telefondelgivning*). En stämning kan dock inte delges per telefon i andra än i 5 kap. 3 § 1 punkten avsedda mål.

Telefondelgivning kan verkställas, om den är lämplig med hänsyn till handlingens omfattning och art och om mottagaren tveklöst per telefon får del av handlingen och förstår innebörden av delgivningen.

Per telefon ska mottagaren delges uppgifter om det mål som handlingen gäller, yrkandet eller skyldigheten och dess huvudsakliga grund, fristen och vitet samt övriga motsvarande behövliga omständigheter. En handling som delgetts per telefon ska utan dröjsmål sändas som brev eller elektroniskt meddelande till den adress som mottagaren uppgett, om detta inte av särskilda skäl är uppenbart obehövligt. Telefondelgivningen verkställs av stämmningsmannen eller en tjänsteman vid domstolen i fråga. Över delgivningen ska utfärdas ett intyg med iakttagande av 17 § 1 mom. i tillämpliga delar och en kopia av intyget utan dröjsmål sändas till mottagaren som brev eller elektroniskt meddelande till den adress som mottagaren uppgett.

4 § (14.5.2010/362)

Har delgivningen inte kunnat verkställas, kan det anses uppenbart att den inte kan verkställas enligt 3 eller 3 b § eller finns det andra vägande skäl, sköter stämmningsmannen personligen delgivningen med mottagaren eller någon som avses i 7 §.

Den domstol som har hand om delgivningen eller åklagaren ska meddela stämmningsmannen när delgivningen senast ska ske.

När en part har anförtrotts delgivningen ska delgivningen skötas så som avses i 1 mom. Om en advokat eller ett offentligt rättsbiträde företräder en part, kan delgivningen ske också så att advokaten eller rättsbiträdet ger mottagaren en handling personligen. För det sistnämnda delgivningssättet förutsätts att mottagaren undertecknar ett delgivningskvitto. I brottmål kan stämning inte delges svaranden på detta sätt.

5 § (22.7.1991/1056)

Den handling som skall delges lämnas i original eller kopia till mottagaren.

Om det är svårt att kopiera någon annan handling som skall delges än en stämningsansökan, ett svaromål eller en skriftlig utsaga eller om en kopiering på grund av handlingens omfattning är oändamålsenlig, kan domstolen besluta att materialet skall hållas tillgängligt för parten i domstolen eller på någon annan lämplig plats som domstolen bestämmer. En uppgift om detta skall fogas till den handling som skall delges. (28.6.2005/666)

Domstolen kan besluta att ett svaromål, en skriftlig utsaga eller en ändringsansökan skall hållas tillgänglig för parten så som anges i 2 mom., om den handling som skall delges är mycket omfattande och parterna exceptionellt många och detta delgivningsförfarande med hänsyn till omständigheterna kan anses ändamålsenligt. Parten delges då ett meddelande om var handlingen finns tillgänglig. I meddelandet skall i den mån det är nödvändigt kort redogöras för handlingens huvudsakliga innehåll. (28.6.2005/666)

6 § (22.7.1991/1056)

Har den bestämmelse eller det beslut som skall delges meddelats mottagaren i domstolens kansli eller vid domstolens sammanträde, skall det anses att delgivningen har verkställts då. Domstolen skall dock på begäran utan dröjsmål ge eller sända honom den handling i vilken bestämmelsen eller beslutet ingår.

7 § (22.7.1991/1056)

Om stämningsmannen för delgivning har sökt en person vars hemvist i Finland är känt, men inte har träffat honom eller någon annan som har rätt att för hans räkning ta emot delgivningen och om det på grund av vad som har framkommit kan antas att han håller sig undan delgivningen, kan stämningsmannen sköta delgivningen genom att överlämna handlingarna till någon som hör till samma hushåll och som har fyllt 15 år eller, såvida mottagaren driver rörelse, till någon som är anställd i denna. Om ingen av de ovan nämnda personerna träffas, kan delgivningen verkställas genom att handlingarna överlämnas till den lokala polisen.

Har stämningsmannen förfarit så som nämns i 1 mom., skall ett meddelande om delgivningen sändas per post till mottagaren under hans adress.

Delgivningen skall anses ha skett när det meddelande som nämns i 2 mom. har postats.

I brottmål kan stämning inte delges svaranden så som avses i denna paragraf. (11.7.1997/690)

8 § (11.4.2014/307)

Om den som ska ta emot en delgivning vistas utomlands och hans eller hennes adress är känd, ska domstolen, om inte delgivningen enligt 2 § har anförtrotts en part, se till att de handlingar som ska delges sänds på det sätt som föreskrivs särskilt eller som har avtalats med staten i fråga. Domstolen ska meddela vilken dag delgivningen senast ska ske eller delgivningskvittot senast ska återsändas till domstolen.

9 § (22.7.1991/1056)

Om det inte är möjligt att klarlägga var mottagaren eller den som har befullmäktigats att ta emot delgivningen vistas, skall domstolen sköta delgivningen genom kungörelse.

I brottmål kan stämning inte delges svaranden genom kungörelse. (11.7.1997/690)

10 § (22.7.1991/1056)

En delgivning enligt 9 § skall ske genom att handlingen jämte bilagor hålls tillgängliga i domstolens kansli och genom att ett meddelande om handlingens huvudsakliga innehåll samt om den plats där den finns tillgänglig offentliggörs i det första numret för en månad av den officiella tidningen. Domstolen kan också offentliggöra meddelandet i en dagstidning. Meddelandet skall utan dröjsmål sättas upp på domstolens anslagstavla.

Meddelandet behöver dock inte offentliggöras, om en delgivning i samma sak med samma mottagare redan tidigare har skett så som anges i 1 mom.

I de fall som anges i 1 mom. skall delgivningen anses ha skett när meddelandet har offentliggjorts i den officiella tidningen, och i det fall som anges i 2 mom. när handlingen finns tillgänglig i domstolens kansli.

Mottagaren av delgivningen (14.5.2010/362)

11 § (11.7.1997/690)

Om ett tvistemål gäller två eller flera parter gemensamt, skall handlingen delges var och en separat så som anges i 1-10 §§. Skall handlingen delges så många personer att den inte utan svårighet kan tillställas var och en, kan domstolen besluta att delgivningen skall ske med någon av dem. Ett meddelande om handlingens huvudsakliga innehåll samt om med vem delgivningen har skett och om den plats där handlingarna finns tillgängliga skall offentliggöras så som anges i 10 §. Delgivningen anses ha skett när meddelandet har offentliggjorts i den officiella tidningen.

12 § (22.12.2009/1386)

Delgivning med staten ska riktas till regionförvaltningsverket eller den myndighet som för statens talan i målet. Om den handling som ska delges har tillställts regionförvaltningsverket, ska det sända en kopia av den delgivna handlingen till den myndighet som för statens talan.

13 § (22.7.1991/1056)

Delgivning med en kommun skall riktas till kommundirektören eller, om kommunen inte har någon kommundirektörstjänst, till kommunstyrelsens ordförande eller, i ärenden där en kommunal nämnd enligt lag har självständig behörighet, till nämndens ordförande. Delgivningen kan också riktas till en person som med stöd av en lag, en förordning, ett reglemente eller en instruktion har utsetts att vid sidan av kommundirektören, ordföranden på dennes vägnar ta emot tillkännagivanden.

14 § (22.7.1991/1056)

Delgivning med något annat samfund än ett som nämns i 13 § eller med ett bolag, ett andelslag, en förening eller någon annan sammanslutning eller anstalt eller stiftelse skall riktas till någon av dem som har rätt att företräda mottagaren av delgivningen, om inte annorlunda stadgas för något särskilt fall. Finns det ingen företrädare, skall delgivningen ske enligt 10 §. Om mottagaren av delgivningen driver rörelse och någon företrädare för rörelsen inte träffas, gäller för delgivningen i tillämpliga delar vad 7 § stadgar om delgivning med en person som driver rörelse.

Delgivning med ett dödsbo skall riktas till delägarna i dödsboet. Om en boutredningsman har utsetts att förvalta boet, skall delgivningen riktas till honom. Delgivningen kan också riktas till

den som har hand om boets egendom, även om dödsboet inte står under delägarnas förvaltning eller till den som annars har rätt att företräda dödsboet och föra dödsboets talan. Mottagaren av delgivningen skall utan dröjsmål tillstålla varje delägare och, om mottagaren är bodelägare, den som förvaltar boet, en kopia av de handlingar som han har fått.

15 § (22.7.1991/1056)

Delgivning med ett konkursbo skall riktas till boets förvaltare.

16 § (22.7.1991/1056)

En stämning kan även delges ett ombud som svaranden har befullmäktigat att ta emot stämningar. En advokat eller ett offentligt rättsbiträde ska visa upp en fullmakt endast om domstolen bestämmer det. (14.5.2010/362)

Om målet gäller ett brott för vilket har stadgats annat eller strängare straff än böter eller fängelse i sex månader, får stämningen inte delges ett ombud som svaranden har befullmäktigat att ta emot stämningar. (11.7.1997/690)

Om den som delgivningen avser i ett anhängigt mål företräds av ett ombud, får delgivningen ske med ombudet.

En handling i vilken det har bestämts att någon personligen ska vara närvarande vid domstolen eller annars utföra någonting personligen, ska dock delges honom eller henne själv. Delgivningen ska ske enligt 3, 3 b och 4 §. (14.5.2010/362)

Särskilda bestämmelser (14.5.2010/362)

17 § (22.7.1991/1056)

Över delgivningen skall utfärdas ett skriftligt intyg med uppgift om datum och ort för delgivningen samt med vem delgivningen har skett. Om delgivningen har skett enligt 7 §, skall i intyget dessutom nämnas orsaken till detta samt den dag då meddelandet har postats. En kopia av intyget skall tillställas mottagaren av delgivningen. Den som verkställer delgivningen skall underteckna intyget.

Sker delgivningen enligt 3 § 1 mom. 2 punkten, skall mottagaren fylla i den blankett som har tillställts honom för att ett delgivningskvitto skall kunna skrivas ut, så att utöver hans namnteckning också de uppgifter som anges i 1 mom. framgår.

Om mottagningsbevis stadgas särskilt.

18 § (22.7.1991/1056)

Har delgivningen inte verkställts inom utsatt tid eller har den verkställts felaktigt och uteblir en part från domstolen eller avger han inte ett skriftligt svaromål eller en skriftlig utsaga som har begärts av honom, skall delgivningen verkställas på nytt, om detta inte skall anses onödigt på grund av att felet är obetydligt.

Gör en part invändning om att delgivningen inte har verkställts inom utsatt tid eller om att den har verkställts felaktigt, skall handläggningen av målet skjutas upp eller en ny frist sättas ut för ett skriftligt svaromål eller en skriftlig utsaga, om inte detta skall anses onödigt på grund av att felet i delgivningen är obetydligt. Har en part inte fått de handlingar som skall delges, skall de

överlämnas till honom samtidigt som han underrättas om uppskovet eller den nya fristen. Om detta inte är möjligt, skall handlingarna omedelbart tillställas parten under den adress som han har uppgett. En invändning om att delgivningen inte har skett inom utsatt tid eller på föreskrivet sätt skall göras i svaromålet eller utsagan.

19 § (22.7.1991/1056)

Om en kärende som har anförtrotts delgivningen av en stämning inte innan domstolen fortsätter handläggningen av målet har tillställt den ett intyg över att stämningen har delgetts inom utsatt tid och på föreskrivet sätt, skall målet avskrivas.

Ett mål avskrivs dock inte, om svaranden utan att göra en invändning har svarat i huvudsaken eller om domstolen, på begäran som käranden har framställt på goda grunder, har förlängt eller satt ut en ny frist eller beslutat att själv sköta delgivningen.

Har en part inte inom utsatt tid tillställt domstolen ett intyg över delgivningen av någon annan handling än en stämning, skall domstolen utan dröjsmål sköta delgivningen.

20 § (11.7.1997/690)

20 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

21 § (11.7.1997/690)

21 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

22 § (22.7.1991/1056) (11.7.1977/690)

22 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

23 § (11.7.1997/690)

23 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

24 § (11.7.1997/690)

24 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

25 § (22.7.1991/1056)

Ett skriftligt intyg av stämningsmannen skall anses styrka att delgivningen har verkställts så som intyget anger.

26 § (22.7.1991/1056)

I detta kapitel avses med stämningsman också den som enligt 6 § lagen om stämningsman (505/86) har rätt att verkställa delgivning och en stämningsman enligt lagen om landskapsfogdeämbetet i landskapet Åland (898/79).

L om landskapsfogdeämbetet i landskapet Åland 898/1979 har upphävts genom L 619/2012, se L om landskapsfogdeämbetet i landskapet Åland 619/2012 2 §.

27 § (22.7.1991/1056)

Detta kapitel tillämpas inte, om annorlunda stadgas i någon annan lag.

12 kap (14.1.1972/21)

Om parterna

Om förande av parts talan

1 § (1.4.1999/444)

När en omyndig är part i ett tvistemål eller målsägande i ett brottmål, förs den omyndiges talan av intressebevakaren eller en annan laglig företrädare. I mål angående en minderårigs person förs den omyndiges talan dock av vårdnadshavaren eller av en annan laglig företrädare.

Den omyndige för själv ensam sin talan om han eller hon har rätt att råda över det som är föremål för tvisten eller brottet, eller om tvisten gäller en rättshandling som den omyndige är behörig att företa. En omyndig som har fyllt 18 år och kan förstå sakens betydelse för själv ensam sin talan i mål som angår hans eller hennes person. En omyndig som har fyllt 15 år får vid sidan av vårdnadshavaren eller en annan laglig företrädare självständigt föra sin talan i mål som angår hans eller hennes person.

1 a § (1.4.1999/444)

En intressebevakare som har förordnats för en myndig för vid sidan av huvudmannen självständigt talan i ärenden som hör till hans uppdrag. Om intressebevakaren och huvudmannen därvid är av olika åsikt blir huvudmannens ståndpunkt avgörande, om han eller hon kan förstå sakens betydelse.

Om huvudmannens handlingsbehörighet har begränsats på ett annat sätt än genom omyndigförklaring skall intressebevakaren ensam föra huvudmannens talan i ärenden som huvudmannen inte har rätt att fatta beslut i. Intressebevakaren och huvudmannen för dock gemensamt talan i ärenden som de tillsammans skall besluta om.

2 § (1.4.1999/444)

Den omyndige för själv som svarande i brottmål sin talan om han eller hon är tillräknelig. En minderårig svarandes intressebevakare, vårdnadshavare eller en annan laglig företrädare för dock självständigt talan vid sidan av den minderårige. Om en omyndig som har fyllt 18 år inte är tillräknelig, förs talan av intressebevakaren eller en annan laglig företrädare.

3 § (1.4.1999/444)

Domstolen kan höra den omyndiges intressebevakare, vårdnadshavare eller en annan laglig företrädare för den omyndige i mål i vilka den omyndige har rätt att själv ensam föra sin talan, om hörandet med tanke på den omyndiges fördel anses nödvändigt.

4 § (14.1.1972/21)

Utlänning, som enligt sitt hemlands lag icke är behörig att föra talan i rättegång, får likväl själv föra sin talan vid finsk domstol, om han enligt finsk lag är därtill behörig

4 a § (25.5.2007/650)

Om en part på grund av sjukdom, störningar i de psykiska funktionerna, försvagat hälsotillstånd eller av någon annan motsvarande orsak saknar förmåga att bevaka sina intressen i en rättegång eller om partens intressebevakare på grund av jäv eller av någon annan orsak är förhindrad att utöva talerätt vid rättegången, kan den domstol där rättegången är anhängig på tjänstens vägnar för rättegången förordna en intressebevakare för parten. På intressebevakaren tillämpas lagen om förmyndarverksamhet (442/1999).

Om inte domstolen beslutar något annat gäller ett intressebevakarförordnande också i en högre rättsinstans där ärendet anhängiggörs genom ändringssökande.

5 § (1.4.1999/444)

En part och dennes intressebevakare, vårdnadshavare eller en annan laglig företrädare för parten är skyldig att förete utredning om sin rätt att föra talan, om domstolen anser det nödvändigt.

5 a § (26.11.1993/1013)

Om käranden under rättegången överlåter sin rätt till föremålet för tvisten till någon annan, kan mottagaren utan att ta ut stämning fullfölja talan i den form som den hade när rätten överläts.

Om svaranden under rättegången överlåter sin rätt till föremålet för tvisten till någon annan, kan mottagaren träda i svarandens ställe vid rättegången, om käranden samtycker till detta.

En part vars motpart under rättegången har överlåtit föremålet för tvisten till någon annan kan begära att mottagaren skall inkallas som part till rättegången.

Parts närvaro i tvistemål (11.7.1997/690)

6 § (11.7.1997/690)

En part skall vid vite åläggas att infinna sig personligen vid huvudförhandling i tingsrätten, om inte domstolen anser att hans personliga närvaro inte behövs för utredningen av målet.

En part skall vid vite åläggas att infinna sig personligen vid muntlig förberedelse i tingsrätten, om hans personliga närvaro anses underlätta förberedelsen av målet.

En part skall vid vite åläggas att infinna sig personligen vid muntlig förhandling i hovrätten eller högsta domstolen, om det anses nödvändigt för utredningen av målet.

I tvistemål där förlikning inte är tillåten skall svaranden alltid vid vite uppmanas att infinna sig vid domstolen.

7 § (14.1.1972/21)

Vad 6 § stadgar skall även i tillämpliga delar gälla en parts lagliga företrädare i tvistemål. (11.7.1997/690)

Har part flera företrädare, äger domstolen befogenhet att förordna, vem eller vilka av dem som skall inställa sig personligen. Domstolen må även förordna, att omyndig, som icke äger rätt att själv föra sin talan, skall inställa sig personligen för att höras i målet.

8 § (11.7.1997/690)

8 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

Försummelse av skyldighet som har ålagts en part i tvistemål (22.7.1991/1052)

9 § (22.7.1991/1052)

Om båda parterna uteblir från domstolens sammanträde, skall målet avskrivas.

Parternas eller endera partens försummelse att följa domstolens uppmaning att avge skriftlig utsaga i en rättegångsfråga eller utevaror från ett domstolssammanträde som hålls enkom för att behandla en sådan fråga hindrar dock inte att frågan avgörs.

10 § (22.7.1991/1052)

I ett mål där förlikning är tillåten skall på yrkande av en part, om inte något annat följer av 12 eller 13 §, meddelas tredsdom såvida motparten

- 1) har uteblivit från sammanträdet, eller
- 2) inte har avgett en begärd skriftlig utsaga av vilken framgår hans ståndpunkt till de frågor som har ställts.

En part som enligt 1 mom. har rätt till tredsdom skall tillfrågas om han yrkar en sådan dom eller inte. Yrkar parten inte tredsdom eller med stöd av 11 § att målet avgörs genom dom, skall målet avskrivas.

Om tredsdom då svaranden inte har avgivit ett skriftligt svaromål som har begärts av honom stadgas i 5 kap. 13 och 14 §§.

11 § (22.7.1991/1052)

Sedan svaranden har avgivit sitt svaromål är den part som med stöd av 10 § 1 mom. har rätt att yrka tredsdom berättigad att i stället för genom tredsdom få målet avgjort genom dom och att lägga fram den utredning som behövs för denna.

12 § (22.7.1991/1052)

Om en tredsdom meddelas mot käranden, skall käromålet förkastas. Tredsdom får inte meddelas till den del det är uppenbart att käromålet är befogat eller om svaranden har medgivit käromålet. Till dessa delar skall käromålet bifallas genom dom.

13 § (22.7.1991/1052)

Meddelas en tredsdom mot svaranden, skall käromålet bifallas. Tredsdom får inte meddelas till den del käranden har eftergivit käromålet eller detta är uppenbart ogrundat. Till dessa delar skall käromålet förkastas genom dom.

14 § (22.7.1991/1052)

Den part på vars yrkande en tredsdom har meddelats skall se till att motparten delges tredsdomen.

Domstolen skall dock ha hand om delgivningen av tredsdom, om

- 1) det har bestämts att betalning för en fordran skall ske ur den fasta egendom som utgör säkerhet för fordran, eller

2) den mot vilken tredsdomen har meddelats, i domen har ålagts att betala ersättning till staten med stöd av rättshjälpslagen ([257/2002](#)).

[\(5.4.2002/259\)](#)

15 § ([22.7.1991/1052](#))

Den part mot vilken en tredsdom har meddelats har rätt att söka återvinning vid den domstol som har meddelat domen. Återvinning skall sökas skriftligen inom 30 dagar efter att sökanden vid en utmätning som skett i hans närvaro eller annars bevisligen har fått del av tredsdomen.

Har tredsdomen meddelats på grund av att en part inte har följt en uppmaning att avge skriftligt svaromål eller inställa sig vid domstolen, skall sådana skäl för ändring av domen som kan ha haft betydelse vid prövningen av målet nämnas i ansökan. Om tredsdomen har meddelats på grund av att en part inte har avgivit en skriftlig utsaga där han angett sin ståndpunkt till de frågor om vilka hans åsikt har begärts, skall hans ståndpunkt framgå av ansökan om återvinning.

Om sökanden inte har iakttagit 2 mom., skall domstolen uppmana honom att avhjälpa bristen inom en viss tid vid äventyr att ansökan avvisas. Sökanden skall samtidigt underrättas om de punkter där ansökan är bristfällig.

16 § ([22.7.1991/1052](#))

En part mot vilken en tredsdom har meddelats får inte överklaga domen. Detta ska meddelas i tredsdomen, och samtidigt ska det ges anvisningar om inom vilken tid och vid vilken domstol återvinning ska sökas. ([24.6.2010/650](#))

Om återvinning söks i ett mål där den till vars förmån tredsdomen meddelats har sökt ändring, skall underrätten genast anmäla detta hos hovrätten eller, då målet har förts till högsta domstolen, hos denna. Målet skall visas åter till underrätten för att behandlas i samband med återvinningen.

17 § ([22.7.1991/1052](#))

Om en återvinningsansökan tas upp, kan inte i målet beaktas omständigheter som inte med stöd av 5 kap. 22 § och 6 kap. 9 § hade kunnat beaktas vid den behandling där tredsdomen meddelades.

En part mot vilken en ny tredsdom har meddelats i målet har inte längre rätt till återvinning.

18 § ([22.7.1991/1052](#))

Har käranden i ett mål där förlikning inte är tillåten underlåtit att inställa sig vid domstolen, skall målet avskrivas.

19 § ([22.7.1991/1052](#))

Följer en part eller hans lagliga företrädare inte en uppmaning om att vid vite infinna sig personligen skall domstolen, om den fortfarande anser att hans närvaro är nödvändig, sätta ut ett högre vite eller bestämma att han eller hans lagliga företrädare skall hämtas till sammanträdet eller till ett senare sammanträde.

Om svaranden i ett mål där förlikning inte är tillåten inte infinner sig vid den domstol dit han vid vite har uppmanats att komma, får domstolen sätta ut ett högre vite för honom eller bestämma att han skall hämtas till sammanträdet eller till ett senare sammanträde även då han inte har uppmanats att infinna sig personligen.

20 § (22.7.1991/1052)

Om den som vid vite har uppmanats att inställa sig vid muntlig förberedelse eller en part som enligt domstolens beslut skall hämtas eller en laglig företrädare för en sådan person uteblir eller inte kan hämtas, får sammanträdet hållas trots detta såvida det är till fördel för förberedelsen och målet inte skall avgöras eller avskrivas med stöd av 18 §.

21 § (22.7.1991/1052)

Uteblir svaranden från huvudförhandlingen eller kan en svarande som enligt domstolens beslut skall hämtas till huvudförhandlingen inte hämtas, får ett mål där förlikning inte är tillåten avgöras, om kändanden yrkar det och om målet kan utredas tillräckligt väl trots svarandens utevaro. Målet skall avskrivas, om inte kändanden yrkar att det skall avgöras.

22 § (22.7.1991/1052)

Om målet har avskrivits på grund av kändandens utevaro eller någon annan försummelse, men kändanden har haft laga förfall och inte kunnat anmäla detta i tid, har kändanden rätt att med stöd av sin tidigare ansökan få målet behandlat genom en anmälan till domstolen inom 30 dagar från det målet avskrevs. Styrker kändanden inte sitt laga förfall, skall målet inte tas upp.

23 § (22.7.1991/1052)

Vad detta kapitel stadgar om utevaro från ett sammanträde tillämpas också om en part utan lov avlägsnar sig under behandlingen.

24 § (11.7.1997/690)

24 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

24 a § (11.7.1997/690)

24 a § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

25 § (11.7.1997/690)

25 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

26 § (11.7.1997/690)

26 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

27 § (11.7.1997/690)

26 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

Kompletterande stadganden (22.7.1991/1052)

28 § (22.7.1991/1052)

Laga förfall har den som på grund av sjukdom eller avbrott i den allmänna samfärdseln är förhindrad att följa en uppmaning att infinna sig till domstolen eller att avge ett skriftligt svaromål eller en skriftlig utsaga eller att fullgöra någon annan uppgift som han har i rättegången. Om något annat förhinder anmäls eller är känt, skall domstolen pröva om detta kan godkännas som laga förfall.

Om en parts rättegångsombud har laga förfall och det inte har varit möjligt att i tid få ett annat ombud i hans ställe, anses partens underlåtenhet att följa uppmaningen bero på laga förfall.

29 § (22.7.1991/1052)

En part, som trots att han har förelagts att personligen infinna sig till domstolen låter sig företrädas av ett ombud och inte har laga förfall, anses ha uteblivit.

30 § (11.7.1997/690)

Om det uppges eller är känt att en parts utevaro eller annan underlåtenhet har berott på laga förfall, eller om det finns skäl att anta att han har ett sådant förhinder, skall domstolen inställa behandlingen och sätta ut en ny behandlingsdag eller ge parten ett nytt tillfälle att följa uppmaningen. Parten får i så fall inte dömas till den påföljd som har förelagts honom för underlåtelser, om det inte förrän huvudsaken avgörs framgår att han inte har haft laga förfall.

31 § (11.7.1997/690)

Om en part eller hans lagliga företrädare, som trots att ett vite har förelagts honom underlåter att infinna sig vid domstolen, kan hämtas till samma rättegångsförhandling, skall han inte dömas till vite för utevaro. Vite skall inte heller dömas ut, om parten eller hans lagliga företrädare inte längre behöver höras personligen.

32 § (22.7.1991/1052)

Kostnaderna för hämtning till domstolen betalas av statens medel. Då domstolen avgör målet skall den ålägga den hämtade att ersätta staten dessa kostnader. Anses ersättningsskyldigheten oskälig, kan ersättningen sänkas eller också kan det bestämmas att staten skall svara för kostnaderna. Om bestämmande, betalning och redovisning av kostnader och ersättning samt om sökande av ändring i beslut därom gäller vad som stadgas om ersättning till vittnen av statens medel.

33 § (31.3.2006/244)

En part eller en person som skall höras får tas i förvar, om domstolen har bestämt att personen i fråga skall hämtas till domstolen. Frihetsberövandet får inte räcka längre än fem dygn, transporttiden inräknad. Frihetsberövandet får ändå inte räcka längre än vad som är nödvändigt för att säkerställa rättegången.

Bestämmelser om när ett vittne får tas i förvar finns i 17 kap. 36 §.

34 § (14.1.1972/21) (5.1.1994/8)

34 § har upphävts genom L 5.1.1994/8.

35 § (11.7.1997/690)

Besvär över beslut genom vilket en part för utevaro har dömts till vite innan något avgörande har meddelats i huvudsaken skall anföras särskilt. Om vitet döms ut i samband med att huvudsaken avgörs eller om en part inte döms till vite, får den som är missnöjd överklaga beslutet inom den tid och i den ordning som gäller för sökande av ändring i avgörandet i huvudsaken.

36 § (22.7.1991/1052)

Om ett mål avskrivs på grund av att en part uteblir, kan den uteblivna parten på yrkande av den närvarande motparten åläggas att ersätta dennes rättegångskostnader.

37 § (22.7.1991/1052)

Finns det i någon annan lag ett särskilt stadgande om parts utevaro, skall det iakttas.

13 kap (1.6.2001/441)

Om domarjäv

1 § (1.6.2001/441)

En domare får inte behandla ett ärende, om domaren är jävig så som avses i detta kapitel.

En domare får dock utan hinder av 1 mom. avgöra en brådsakande fråga som inte inverkar på avgörandet i huvudsaken, om en ojävig domare inte kan fås utan dröjsmål.

2 § (1.6.2001/441)

Vad som i detta kapitel bestäms om domare tillämpas också på domstolens övriga ledamöter samt på föredragande, protokollförare och dem som i domstolen avgör ett ärende eller kan vara närvarande när det avgörs.

Vad som i detta kapitel bestäms om parter gäller också målsägande, intervenienter och personer som skall höras och som kan jämföras med en part. Med vittne avses också en annan person som skall höras i bevissyfte.

3 § (1.6.2001/441)

I detta kapitel avses med närstående

- 1) domarens make samt barn, barnbarn, syskon, föräldrar, far- och morföräldrar samt den som på något annat sätt står domaren särskilt nära liksom även dessa personers makar,
- 2) domarens föräldrars syskon jämte makar, domarens syskonbarn och tidigare make till domaren, samt
- 3) domarens makes barn, barnbarn, syskon, föräldrar och far- och morföräldrar liksom även dessa personers makar och domarens makes syskonbarn.

Med makar avses äkta makar och personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden. Som närstående enligt 1 mom. anses också motsvarande halvsläkting.

4 § (1.6.2001/441)

En domare är jävig i ett ärende i vilket

- 1) domaren eller en närstående till domaren är part,
- 2) domaren eller en närstående till domaren är eller har varit företrädare, biträde eller ombud för en part,
- 3) domaren är eller har varit vittne eller sakkunnig,
- 4) en närstående till domaren är vittne eller sakkunnig, eller i vilket en närstående tidigare under behandlingen har hörts i denna egenskap och avgörandet i ärendet för sin del kan vara beroende av detta, eller
- 5) avgörandet i ärendet kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för domaren, för en i 3 § 1 mom. 1 punkten avsedd närstående till domaren eller för en person som domaren eller en närstående till honom eller henne företräder.

Med företrädare avses i 1 mom. 2 och 5 punkten en vårdnadshavare eller intressebevakare eller någon annan med dem jämförbar företrädare för en fysisk person.

5 § (1.6.2001/441)

En domare är jävig, om domaren eller en i 3 § 1 mom. 1 punkten avsedd närstående till honom eller henne

- 1) är medlem av styrelsen, förvaltningsrådet eller något därmed jämförbart organ eller är verkställande direktör eller innehar motsvarande ställning i en sammanslutning, en stiftelse, en offentlighetsinrättning eller ett offentlighetsaffärsverk, eller
- 2) innehar en ställning där personen i fråga beslutar om förande av statens, en kommuns eller något annat offentligt samfunds talan i saken, och den i 1 eller 2 punkten avsedda juridiska personen är part i ärendet eller avgörandet i ärendet kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för den.

6 § (1.6.2001/441)

En domare är jävig, om

- 1) en part är motpart till domaren eller till en i 3 § 1 mom. 1 punkten avsedd närstående till domaren i någon annan rättegång eller i ett ärende som behandlas av en myndighet, eller
- 2) domaren på grundval av anställning eller annars står i ett sådant förhållande till en part att det, i synnerhet med beaktande av arten av det ärende som behandlas, finns grundad anledning att ifrågasätta domarens opartiskhet i saken.

Med stöd av 1 mom. uppkommer jäv inte enbart på grund av att staten, en kommun eller något annat offentligt samfund är part, och inte heller om motparten har anhängiggjort ett ärende som avses i 1 mom. 1 punkten för att orsaka jäv eller annars uppenbart utan grund.

Ett sådant förhållande till en part som grundar sig på en normal kundrelation eller normalt ägande eller på någon med dessa jämförbar omständighet orsakar inte jäv som avses i 1 mom. 2 punkten.

7 § (1.6.2001/441)

En domare är jävig, om domaren eller en sådan närstående till domaren som avses i 3 § 1 mom. 1 punkten har behandlat samma ärende i en annan domstol, hos någon annan myndighet eller som skiljeman. En domare är också jävig om han eller hon är part i ett likadant ärende och detta ärendes art eller de verkningar som det ärende som domaren behandlar har för domarens eget ärende ger grundad anledning att ifrågasätta domarens opartiskhet i saken.

En domare är jävig att på nytt i samma domstol behandla samma ärende eller en del av det, om det finns grundad anledning att misstänka att domaren har en förhandsinställning i saken på grund av ett avgörande som domaren tidigare har träffat i saken eller av någon annan särskild orsak.

En domare är också jävig om någon annan omständighet som kan jämföras med de omständigheter som avses i detta kapitel ger grundad anledning att ifrågasätta domarens opartiskhet i saken.

8 § (1.6.2001/441)

En part skall framställa invändning om domarjäv så snart parten börjar föra talan i saken och har fått veta vilka domare som deltar i behandlingen av ärendet. Om en part senare får kännedom om en omständighet som kan ha betydelse för jävsbedömningen, skall invändning på basis av denna omständighet framställas utan dröjsmål. Parten skall motivera invändningen och samtidigt uppge när kännedom om grunden för den har erhållits. En part kan inte längre efter det att domaren har avgjort ärendet åberopa en omständighet som parten har haft kännedom om och som är beroende av prövning med tanke på jävsbedömningen, utom om parten visar att det har funnits giltiga skäl för att inte framställa invändningen tidigare.

9 § (1.6.2001/441)

En invändning om domarjäv avgörs i den domstol där huvudsaken behandlas. Invändningen kan också avgöras vid skriftligt förfarande. Domstolen kan också på eget initiativ ta upp frågan om jäv för avgörande.

I frågor som gäller domarjäv är tingsrätten domför med en lagfaren medlem. Om hovrätternas och högsta domstolens domförhet bestäms särskilt.

En domare mot vilken jäv har anförts får själv avgöra jävsinvändningen endast om domstolen inte är domför utan domaren och en ojävig domare inte utan avsevärt dröjsmål kan fås i stället för honom eller henne. En domare mot vilken jäv har anförts får också avgöra en invändning som är uppenbart grundlös.

14 kap (12.8.1960/362)

Om handläggning av mål inför rätta

1 § (12.6.2015/732)

I ett tvistemål ska parterna hålla sig till sanningen när de redogör för de omständigheter som de åberopar i målet och när de uttalar sig om de omständigheter som motparten anför.

2 § (22.7.1991/1052)

Talan i tvistemål får inte ändras under rättegången. Käranden har dock rätt att

- 1) yrka annan fullgörelse än den som avses i talan, om yrkandet grundar sig på en sådan ändring i förhållandena som har inträffat under rättegången, eller på en omständighet som först då har kommit till kärandens kännedom,
- 2) yrka att ett sådant rättsförhållande fastställs som är tvistigt i rättegången mellan parterna och som måste redas ut för att målet i övrigt skall kunna avgöras, samt
- 3) yrka ränta eller framställa något annat byrskande eller ett nytt yrkande som i väsentlig mån bygger på samma grund som ett tidigare.

Framställs ett yrkande som nämns i 1 mom. 2 eller 3 punkten först vid huvudförhandlingen, skall yrkandet avvisas om prövningen av det skulle fördröja handläggningen av målet. Ett sådant yrkande kan inte framställas i en högre domstol.

Såsom ändring av talan skall inte anses att till stöd för talan läggs fram nya omständigheter. om inte saken därigenom blir en annan.

Har svaranden i ett tvistemål inte avgivit ett skriftligt svaromål eller en skriftlig utsaga eller har han uteblivit från domstolen och vill käranden att målet avgörs, skall i domen avgöras endast de yrkanden som har framställts i stämningsansökan samt de i 1 mom. angivna yrkanden som svaranden har fått del av under rättegången. Som ändring av talan anses då också att omständigheter som nämns i 3 mom. läggs fram utan att svaranden får del av dem.

3 § (11.7.1997/690)

3 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

4 § (11.7.1997/690)

Om det för målets avgörande är viktigt att en fråga som behandlas i en annan rättegång eller i något annat förfarande avgörs först, eller om det finns något annat långvarigt hinder för behandlingen av målet, kan domstolen bestämma att behandlingen skall fortsätta först sedan hindret har upphört.

5 § (22.7.1991/1052)

Återkallar käranden sin talan sedan svaranden har avgivit sitt svaromål, skall ett mål där förlikning är tillåten likväl avgöras på yrkande av svaranden.

6 § (31.3.2006/244)

Rättens ordförande är skyldig att övervaka att ordningen vid sammanträdena upprätthålls och meddela de föreskrifter som behövs för detta. Ordföranden kan bestämma att den som stör handläggningen eller annars uppför sig olämpligt skall avlägsnas från rättssalen.

7 § (31.3.2006/244)

Den som

- 1) inte följer de föreskrifter som ordföranden har meddelat med stöd av 6 §,
- 2) vid ett sammanträde eller i en skrivelse till domstolen använder ett sådant tal- eller skrivsätt som kränker domstolens anseende eller som annars är olämpligt, eller
- 3) annars stör handläggningen eller uppför sig olämpligt,

kan dömas att betala en rättegångsbot på högst 1 000 euro.

Om rättegångsboten i en situation som avses i 1 mom. inte är en tillräcklig åtgärd för att avhjälpa störningen, kan domstolen bestämma att den som är personligen närvarande i rätten omedelbart skall tas i förvar och hållas i förvar i högst 24 timmar. Den som tagits i förvar skall frigges så snart förvaret inte längre är nödvändigt för att säkerställa att rättegången kan fortgå ostörd. Om en part tas i förvar skall domstolen pröva om behandlingen av målet kan fortsätta trots partens utevaro.

Domstolen förordnar på eget initiativ om de påföljder som avses i 1 och 2 mom. Förordnandet utgör inte något hinder för att väcka åtal för samma gärning, om det på något annat ställe i lag föreskrivs om straff för den. Ändring i ett beslut om rättegångsbot eller tagande i förvar får sökas genom besvär.

7 a § (11.7.1997/690)

7 a § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

7 b § (11.7.1997/690)

7 b § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

8 § (11.7.1997/690)

8 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

9 § (11.7.1997/690)

9 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

10 § (22.7.1991/1052)

10 § har upphävts genom L 22.7.1991/1052.

11 § (11.7.1997/690)

11 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

15 Kap

Om rättegångsombud (11.4.1958/150)

1 § (14.1.1971/21)

Part, som icke förständigats att inställa sig personligen inför rätta, får i rättegången anlita rättegångsombud.

Åklagarens talan får icke föras genom ombud.

Part, som inställt sig personligen inför rätta, får åtföljas av rättegångsbiträde. Frågor må likväl ställas för besvarande av honom själv, om domstolen anser det erforderligt.

En annan sökande än en myndighet ska i högsta domstolen anlita rättegångsombud eller rättegångsbiträde i ärenden enligt 31 kap. som gäller klagan på grund av domvillan eller återbrytande av dom. (17.6.2011/718)

2 § (17.6.2011/718)

Om inte något annat bestäms i denna eller någon annan lag, får såsom rättegångsombud eller rättegångsbiträde anlitas en advokat, ett offentligt rättsbiträde eller ett sådant rättegångsbiträde med tillstånd som avses i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd (715/2011).

Trots 1 mom. får såsom rättegångsombud eller rättegångsbiträde anlitas en person som står i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande till en part och som har avlagt annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt, som är redbar och som annars är lämplig och skickad för uppdraget samt som inte är försatt i konkurs och vars handlingsbehörighet inte har begränsats. Dessutom får såsom rättegångsombud eller rättegångsbiträde i ett mål eller ärende som gäller ett anställningsförhållande eller i ett mål eller ärende som i sak anknyter till ett sådant samt i arbetsdomstolen anlitas en person som är anställd hos en arbetsmarknadsorganisation, som har avlagt annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt, som är redbar och som annars är lämplig och skickad för uppdraget samt som inte är försatt i konkurs och vars handlingsbehörighet inte har begränsats.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. får såsom rättegångsombud eller rättegångsbiträde anlitas en myndighet till vars lagstadgade uppgifter hör att biträda vid rättegång. Dessutom får såsom rättegångsombud eller rättegångsbiträde anlitas en person som är anställd hos nämnda myndighet och som har avlagt annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt, som är lämplig och skickad för uppdraget samt som inte är försatt i konkurs och vars handlingsbehörighet inte har begränsats.

Också någon annan än i 1 mom. avsedd, myndig redbar person som annars är lämplig och skickad för uppdraget samt som inte är försatt i konkurs och vars handlingsbehörighet inte har begränsats får anlitas såsom rättegångsombud eller rättegångsbiträde

1) i ett mål som avses i 5 kap. 3 §,

2) i ett ansökningsärende som inte är tvistigt,

3) i ett jorddomstolsärende.

Vad som i denna eller någon annan lag bestäms om en advokats rätt att vara rättegångsombud eller rättegångsbiträde tillämpas även på den som har rätt att bedriva advokatverksamhet i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i någon annan stat med vilken Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått ett avtal om ömsesidigt erkännande av yrkesbehörighet för advokater.

3 § (12.12.1958/497)

Tjänsteman må icke vara ombud eller biträde vid rättegång, när det strider mot hans tjänsteplikt.

En lagfaren medlem av en allmän domstol får inte vara ombud eller biträda en part vid en rättegång, om han eller hon inte har del i saken eller för talan för sin make eller den som är hans eller hennes släkting i rätt upp- eller nedstigande led eller hans eller hennes bror eller syster eller för den vars intressebevakare han eller hon är. En lagfaren medlem får inte heller vid den domstol där han eller hon är medlem sköta ansökningsärenden för andra än sådana personer som nämns ovan utan att själv ha del i saken. (24.7.2009/578)

Den som står i ett i 13 kap. 3 § avsett förhållande till en sådan medlem av rätten som behandlar ett mål eller ärende får inte biträda eller vara ombud för en part i målet eller ärendet. Inte heller får den vara ombud eller biträde som har deltagit i behandlingen av målet eller ärendet som medlem, föredragande eller protokollförare vid en domstol eller som i saken har varit ombud eller biträde för motparten. (1.6.2001/441)

4 § (11.4.1958/150)

Ett rättegångsombud ska, om inte huvudmannen muntligen inför domstolen har befullmäktigat honom eller henne, visa en fullmakt som huvudmannen egenhändigt har undertecknat, om domstolen bestämmer det. (17.6.2011/718)

Är staten, kommun eller annat samfund eller offentlig inrättning huvudman, gälla såsom fullmakt även i behörig ordning utfärdat skriftligt förordnande eller protokollsutdrag och, där bolag, andelslag, stiftelse, förening eller annan sådan sammanslutning är huvudman, till riktigheten bestyrkt utdrag ur protokollet från det möte, vid vilket bemyndigande givits av det därtill berättigade organet.

Kan den som anmält sig som rättegångsombud och icke är i enlighet med 1 mom. därtill muntligen bemyndigad, ej omedelbart förete ovan avsett skriftligt bemyndigande, eller finner domstolen med anledning av parts invändning eller av annan orsak nödigt att vinna bekräftelse på att utredningen om bemyndigandet är riktig, skall den som anmält sig som ombud beredas tillfälle att förete utredningen. Domstolen kan, då skäl därtill föreligger, fortsätta målets handläggning utan att dock slutligt avgöra det. Styrkes bemyndigandet senare, anses ombudet ha handlat med stöd därav från det han anmälde sig som ombud. Är fråga om missnöjesanmälan, skall utredning om bemyndigandet framställas på domstolens kansli senast sjunde dagen efter det den för missnöjesanmälan stadgade tiden utgått. (31.8.1978/661)

4 a § (1.4.1938/137)

Såsom fullmakt gälla från telegrafanstalt i Finland avsänt telegram, vari ingår avskrift av sådan i enlighet med 4 § avfattad fullmakt, som är ställd på viss person med eller utan rätt för denna att sätta annan i sitt ställe. Var, som å telegrafanstalt till befordran mottager dylikt telegram, skall å originala fullmakten, vilken tillika bör för honom företes, teckna bevis över dess uppvisande och i telegrammet anteckna, att den däri avskrivna fullmakten jämte sagda bevis är likalydande med huvudskriften. Vid expediering av telegrammet må jämväl telefon användas. Ankommet

telegram skall kollationeras med och bevis därom tecknas å det telegram, som tillställes ombudet. Dock skall fullmakt, där sakägare det yrkar eller rätten eljest anser det nödigt, för rätten i huvudskrift uppvisas inom tid, som rätten äger bestämma, vid äventyr att telegrammet eljest anses ogiltigt såsom fullmakt.

5 §

Äger Kronan del i någon tvist; förordne Konungens Befalningshafvande then, som vid Underrätten Kronans rätt försvarar: I Hofrätten tale i thy mål Konungens Ombudsman. Skattebonde må i jordatvist sielf fullmächtig taga; gifve doch honom, som räntan äger, thet tilkänna, at han, ther så tarfvas, må skattebonda bistånd giöra.

6 §

Vil någor, som del i saken hafver, för the andra tala; tage thetas fullmacht ther til.

7 § (11.4.1958/150)

Ombud må ingå förlikning, därest icke i fullmakten uttryckligt föreskrivits, att han icke är berättigad därtill. Fullmakt, som är ställd på viss person, må ombudet icke utan tillstånd överföra på annan.

I stöd av fullmakt må ombud företräda huvudmannen endast vid den rätt, inför vilken muntligt bemyndigande givits eller fullmakt företetts. Ombudet liksom även rättegångsbiträde äger likväl städse befogenhet att anmäla missnöje med den rätts utslag, vid vilken han uppträtt såsom ombud eller rättegångsbiträde, eller att genom vad bevara huvudmannens rätt.

Huvudmannens personliga inställelse inför rätta må icke i och för sig anses innebära, att bemyndigandet är återkallat.

8 §

Dör Hufvudmannen under rättegången; kungjöre ombudsman thet Rätten, och the, som tå sakägare varda, gifve ny fullmacht.

9 § (6.5.1955/213)

Äger rätten eller dess ordförande, i enlighet med vad därom är särskilt stadgat, befogenhet att för part förordna rättegångsbiträde eller ombudsman, vare den, som i denna rätt allmäneligen utför sakföraruppdrag, skyldig att på förordnande åtaga sig uppdrag att vara rättegångsbiträde eller ombudsman.

10 §

Ombudsman skal redeliga och med all flit drifva then sak, som honom förtros, och skrifva alla the skrifter under, som han gifver i Rätten in. Ej må på någon inlaga dömas, om then ej satt sitt namn ther under, som skriften författadt, ther sakägaren finnes ej hafva förstått then samma upsätta.

10 a § (12.12.1958/497)

Om ett rättegångsombud eller rättegångsbiträde visar sig vara oredligt, oförståndigt eller oskickligt eller om han eller hon annars visar sig vara olämplig för sitt uppdrag, kan domstolen förbjuda honom eller henne att uppträda i målet eller ärendet. Domstolen kan också, om det finns

skäl till detta, förvägra honom eller henne rätt att under högst tre år vara verksam som rättegångsombud eller rättegångsbiträde vid den domstolen. När beslutet gäller en advokat, ett offentligt rättsbiträde eller ett rättegångsbiträde med tillstånd, ska domstolen underrätta den tillsynsnämnd som avses i 6 a § 1 mom. i lagen om advokater (496/1958) om sitt beslut. Om en advokat, ett offentligt rättsbiträde eller ett rättegångsbiträde med tillstånd i övrigt handlar i strid med sina skyldigheter, kan domstolen anmäla förfarandet för behandling i tillsynsnämnden. (17.6.2011/718)

Har ombud eller biträde förvägrats rätt att uppträda, bör hans huvudman, såframt denne icke är närvarande i rätten och själv önskar driva sin sak, beredas tillfälle att anskaffa ett ombud, som uppfyller kompetensfordringarna.

Ändring av ovan i 1 mom. avsett beslut må av ombud eller biträde sökas medelst besvär, men beslutet skall trots besvären omedelbart lända till efterrättelse.

11 §

Fullmächtig hafve ej macht i Rätten afsäga sig then sak, som han ther begynt, utan Rätten pröfvar, at han skiäl ther til hafver.

12 § (13.3.2009/135)

12 § har upphävts genom L 13.3.2009/135.

13 §

Försummar fullmächtig sin hufvudmans rätt; hafve tå hufvudman våld, at tala honom lagliga til, och söka sin skada åter.

14 § (31.3.2006/244)

14 § har upphävts genom L 31.3.2006/244.

15 § (31.3.2006/244)

15 § har upphävts genom L 31.3.2006/244.

16 § (31.3.2006/244)

16 § har upphävts genom L 31.3.2006/244.

17 § (12.6.2015/732)

Ett rättegångsombud eller rättegångsbiträde eller deras biträden eller en tolk får inte olovligen röja en enskild persons eller en familjs hemlighet eller affärs- eller yrkeshemligheter som han eller hon har fått kännedom om

- 1) vid skötseln av ett uppdrag i anslutning till en rättegång,
- 2) vid lämnande av juridisk rådgivning som gäller huvudmannens rättsliga ställning vid förundersökning eller i någon annan handläggningsfas inför en rättegång,
- 3) vid lämnande av juridisk rådgivning som gäller inledande eller undvikande av rättegång.

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 1 mom. döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen (39/1889), om inte gärningen utgör brott enligt 40 kap. 5 § i strafflagen eller om inte strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag.

16 kap (12.8.1960/362)

Om processinvändningar (11.7.1997/690)

1 § (12.8.1960/362)

En processinvändning skall göras då svaranden första gången för talan i saken, och alla invändningar skall om möjligt göras samtidigt. (22.7.1991/1052)

Göres processinvändning senare, skall den icke upptagas till prövning, såframt den icke gäller omständighet, som rätten är pliktig att självant beakta.

2 § (12.8.1960/362)

Om processinvändning skall rätten meddela särskilt utslag, då sakens beskaffenhet det kräver.

3 § (23.5.2003/381)

Ändring i ett avgörande genom vilket en sak har avvisats med anledning av en processinvändning söks enligt 25 kap. 1 § 2 mom. genom besvär.

Ändring får inte sökas i ett avgörande genom vilket en domare har konstaterats vara jävig att behandla en sak.

Ett avgörande genom vilket en processinvändning har förkastats överklagas i samband med att ändring söks i tingsrättens dom eller slutliga beslut, om inte domstolen bestämmer att ändring skall sökas särskilt. Har en part sökt ändring i domstolens slutliga beslut, får motparten i sitt bemötande av ändringsansökan också söka ändring i det beslut genom vilket hans processinvändning har förkastats.

4 § (11.7.1997/690)

4 § har upphävts genom L 11.7.1997/690

5 § (11.7.1997/690)

5 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

6 § (11.7.1997/690)

6 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

7 § (11.7.1997/690)

7 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

8 § (11.7.1997/690)

8 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

9 § (11.7.1997/690)

9 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

10 § (11.7.1997/690)

10 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

17 kap (12.6.2015/732)

Om bevisning

Allmänna bestämmelser (12.6.2015/732)

1 § (12.6.2015/732)

En part har rätt att för den domstol som prövar målet lägga fram all den bevisning parten önskar och att yttra sig om varje bevis som har lagts fram i domstolen, om inte något annat föreskrivs i lag.

Domstolen ska efter att ha prövat de framlagda bevisen och andra omständigheter som har kommit fram vid handläggningen av målet avgöra vad som har bevisats eller inte bevisats i målet. Domstolen ska grundligt och opartiskt bedöma bevisvärdet av bevisen och de övriga omständigheterna genom fri bevisvärdering, om inte något annat föreskrivs i lag.

2 § (12.6.2015/732)

I ett tvistemål ska en part styrka de omständigheter som partens yrkande eller motsättande grundar sig på.

För att en omständighet ska kunna läggas till grund för domen krävs det att parten har lagt fram trovärdiga bevis för omständigheten.

Om det inte går att få trovärdiga bevis om beloppet av en privaträttslig fordran, eller om sådana bevis kan fås endast med svårighet eller till kostnader och besvär som är oskäligen beaktande av ärendets natur, ska domstolen uppskatta beloppet.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. iaktas, om det inte i lag föreskrivs något annat om bevisbördan eller styrkan av den bevisning som krävs eller om inte något annat följer av ärendets natur.

Bestämmelserna i 3 mom. iaktas om inte något annat föreskrivs i lag.

3 § (12.6.2015/732)

I ett brottmål ska käranden styrka de omständigheter som kärandens straffyrkande grundar sig på.

För en fällande dom krävs det att det inte finns något rimligt tvivel om att svaranden är skyldig.

4 § (12.6.2015/732)

Domstolen tillämpar lagen på tjänstens vägnar. En part får ge domstolen en skriftlig utredning om hur lagen ska tillämpas. Den som gjort utredningen eller någon annan person kan höras personligen i domstolen, om domstolen anser att det behövs.

Om en främmande stats lag ska tillämpas i målet och domstolen inte känner till dess innehåll, ska domstolen uppmana parten att lämna in utredning om lagen. I fråga om domstolens skyldighet att på tjänstens vägnar skaffa utredning om innehållet i en främmande stats lag föreskrivs särskilt.

Saknas utredning om innehållet i en främmande stats lag, ska finsk lag tillämpas. Avsaknaden av utredning får dock inte vara till nackdel för svaranden i ett brottmål.

5 § (12.6.2015/732)

För en omständighet som är allmänt känd krävs det inte bevis.

I ett tvistemål där förlikning är tillåten krävs det inte heller bevis för en omständighet som en part har erkänt eller en omständighet som parterna är eniga om.

Om ett erkännande har gjorts i ett tvistemål där förlikning inte är tillåten eller i ett brottmål, eller om en part återkallar ett erkännande som avses i 2 mom., prövar domstolen vilken verkan erkännandet eller återkallandet av erkännandet har som bevis.

6 § (12.6.2015/732)

Domstolen prövar vilken verkan en parts förfarande har som bevis, om parten utan godtagbart skäl

1) inte infinner sig till rättegången trots att parten har kallats till den, eller avlägsnar sig därifrån utan lov,

2) inte yttrar sig om motpartens yrkande eller grunderna för det, trots en uppmaning från domstolen,

3) inte avger en berättelse eller svarar på frågor när parten hörs i bevissyfte,

4) inte iakttar en uppmaning från domstolen om att komplettera eller förtydliga sin framställning eller underlåter att följa någon annan uppmaning.

Om svaranden i ett brottmål har förfarit på ett sätt som avses i 1 mom., får detta beaktas till nackdel för svaranden endast i den utsträckning det inte kränker svarandens rätt att inte medverka till utredningen av sin egen skuld.

7 § (12.6.2015/732)

Parterna ska inhämta den bevisning som behövs i målet. Domstolen får självmant besluta om att skaffa bevis i ett tvistemål där förlikning inte är tillåten. I ett brottmål får domstolen inhämta bevisning, om bevisningen sannolikt inte stöder åtalet. Domstolen har dock rätt att självmant inhämta sakkunnigutlåtanden, oberoende av målets art.

8 § (12.6.2015/732)

Domstolen ska avvisa bevisning som

1) gäller en omständighet som inte inverkar på saken,

2) annars inte behövs,

- 3) kan ersättas med bevisning som kan föras med väsentligt mindre kostnader eller besvär,
- 4) kan ersättas med bevisning som är väsentligt mer tillförlitlig, eller
- 5) inte kan tas upp trots att behöriga åtgärder har vidtagits, om avgörandet inte bör fördröjas ytterligare.

9 § (12.6.2015/732)

Var och en är skyldig att infinna sig i domstolen för att höras i bevissyfte samt att överlämna föremål och handlingar till domstolen som bevis eller tillåta syn, om inte något annat föreskrivs i lag. I fråga om skyldigheten att stå till förfogande som sakkunnig föreskrivs särskilt.

Om en person som hörs i domstolen, antingen som part i bevissyfte eller som vittne eller sakkunnig, har skyldighet eller rätt att vägra vittna, har han eller hon inte heller skyldighet att överlämna ett föremål eller en handling för att användas som bevis eller att tillåta att syn förrättas för att skaffa bevis om en uppgift som ska hållas hemlig eller som omfattas av tystnadsrätt. Svaranden i ett brottmål och den som står i ett sådant förhållande till honom eller henne som avses i 17 § 1 mom. är dock skyldig att tillåta syn.

Den skyldighet eller rätt att vägra vittna som föreskrivs nedan i detta kapitel gäller inte uppgifter i ett mål där åklagaren utför åtal för att uppgifterna har inhämtats, röjts eller använts på ett obehörigt sätt.

Skyldighet eller rätt att vägra vittna (12.6.2015/732)

10 § (12.6.2015/732)

Ingen får vittna om uppgifter som är sekretessbelagda på grund av statens säkerhet eller därför att de gäller Finlands relationer till andra stater eller till internationella organisationer.

11 § (12.6.2015/732)

Ingen får vittna om innehållet i domstolens beslutsöverläggning.

En medlare som avses i lagen om medling i tvistemål och stadfästelse av förlikning i allmänna domstolar (394/2011) får inte i ett tvistemål vittna om vad han eller hon i sitt uppdrag har fått veta om det ärende som medlingen gällt, om inte skäl som är synnerligen viktiga med beaktande av ärendets natur, bevisningens betydelse för avgörandet av målet och följderna av att bevisningen läggs fram samt övriga omständigheter kräver det eller den till vars förmån tystnadsplikten har föreskrivits ger sitt samtycke till det.

En medlare som avses i lagen om medling vid brott och i vissa tvister (1015/2005) får inte vittna om vad han eller hon i sitt uppdrag har fått veta om det ärende som medlingen gällt, om inte skäl som är synnerligen viktiga med beaktande av ärendets natur, bevisningens betydelse för avgörandet av målet och följderna av att bevisningen läggs fram samt övriga omständigheter kräver det eller den till vars förmån tystnadsplikten har föreskrivits ger sitt samtycke till det.

12 § (12.6.2015/732)

Tjänstemän och offentligt anställda arbetstagare samt de som utövar offentlig makt eller sköter ett offentligt förtroendeuppdrag och andra personer som har tystnadsplikt enligt 23 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) får inte vittna om innehållet i en handling

eller rättegångshandling som ska hemlighållas för en part med stöd av 11 § 2 mom. i den lagen eller 12 § 2 mom. i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007). De får inte heller vittna om något som med stöd av någondera av dessa bestämmelser vore sekretessbelagt om det ingick i en handling, om inte den till vars förmån tystnadsplikten har föreskrivits ger sitt samtycke till det. Bestämmelserna i 16 § 3 mom. i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983), 18 § 1 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000) eller någon annan motsvarande paragraf enligt vilken det är tillåtet att röja sekretessbelagda uppgifter vid en rättegång ska dock tillämpas i stället för det som föreskrivs ovan i detta moment.

Vittnesmål får inte avläggas om något som en part inte med stöd av 4 kap. 15 § i förundersökningslagen (805/2011), 10 kap. 60 eller 62 § i tvångsmedelslagen (806/2011) eller 5 kap. 58 eller 60 § i polislagen (872/2011) har rätt att få del av, om inte den till vars förmån tystnadsplikten har föreskrivits ger sitt samtycke till det.

En person som avses i 25 a § 1 mom. i lagen om åklagarväsendet (439/2011) samt en anställd vid polisen eller vid någon annan myndighet som sköter brottsbekämpning är skyldig att vägra vittna om uppgifter som avses i 7 kap. 1 § 1 mom. i polislagen. En åklagare som avses i 25 a § 2 mom. i lagen om åklagarväsendet samt en anställd vid polisen eller vid någon annan myndighet som sköter brottsbekämpning har rätt att vägra vittna om uppgifter som avses i 7 kap. 3 § 1 mom. i polislagen. En tjänsteman vid Brottsåtgärdsmyndigheten har rätt att vägra vittna om uppgifter som avses i 19 kap. 10 § 1 mom. i fängelselagen (767/2005). Domstolen får dock ålägga personen att vittna, om

- 1) åklagaren utför åtal för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst sex år,
- 2) en parts rätt att försvara sig på behörigt sätt eller att annars på behörigt sätt bevaka sin rätt under rättegången skulle kränkas om uppgifterna inte lämnades, och
- 3) röjandet av den persons identitet som lämnat ut konfidentiell information eller tips eller deltagit i bevisprovokation genom köp eller en täckoperation uppenbart inte skulle allvarligt äventyra säkerheten för denna person eller en närstående till honom eller henne.

Vittnesmål får inte avläggas om uppgifter som avses i 24 § 1 mom. 28 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och som registrerats i registret över vittnesskyddsprogram eller om andra uppgifter som gäller vittnesskyddsprogram. Vittnesmål får dock avläggas när åtal utförs för brott som riktats mot en person som skyddas genom ett vittnesskyddsprogram.

En tjänsteman vid Olycksutredningscentralen, en medlem av en utredningskommission eller någon annan person som avses i lagen om säkerhetsutredning av olyckor och vissa andra händelser (525/2011) och som deltar i en säkerhetsutredning får inte vittna om vad han eller hon i sitt uppdrag har fått veta om en olycka. Domstolen får dock ålägga en person som avses ovan att vittna, om skäl som är synnerligen viktiga med beaktande av ärendets natur, bevisningens betydelse för avgörandet av målet och följderna av att bevisningen läggs fram samt övriga omständigheter kräver det.

13 § (12.6.2015/732)

Ett rättegångsombud, ett rättegångsbiträde eller en tolk får inte olovligen vittna om vad han eller hon har fått veta

1) vid skötseln av ett uppdrag i anslutning till en rättegång,

2) vid lämnande av juridisk rådgivning som gäller huvudmannens rättsliga ställning vid förundersökning eller i någon annan handläggningsfas inför en rättegång,

3) vid lämnande av juridisk rådgivning som gäller inledande eller undvikande av rättegång.

Domstolen får ålägga någon annan person som avses i 1 mom. än ett rättegångsombud eller rättegångsbiträde för svaranden i ett brottmål eller en tolk att vittna i ett mål där åklagaren utför åtal för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst sex år.

En advokat, ett rättegångsbiträde som avses i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd eller ett offentligt rättsbiträde får inte olovligen vittna om en enskild persons eller en familjs hemlighet eller affärs- eller yrkeshemligheter som han eller hon har fått kännedom om i något annat uppdrag än ett sådant som avses i 1 mom. Domstolen får dock ålägga personen att vittna i ett mål där åklagaren utför åtal för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst sex år, eller om skäl som är synnerligen viktiga med beaktande av ärendets natur, bevisningens betydelse för avgörandet av målet och följderna av att bevisningen läggs fram samt övriga omständigheter kräver det.

14 § (12.6.2015/732)

En läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) eller i en förordning som utfärdats med stöd av den får inte vittna om känsliga uppgifter om en enskild persons eller familjs hälsotillstånd eller någon annan hemlighet som gäller en enskild person eller familj och som han eller hon har fått kännedom om på grund av sin ställning eller uppgift, om inte den till vars förmån tystnadsplikten har föreskrivits ger sitt samtycke till det.

Domstolen får ålägga en person som avses i 1 mom. att vittna i ett mål där åklagaren utför åtal för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst sex år.

15 § (12.6.2015/732)

Trots 11 § 2 och 3 mom., 12 § 1 mom. och 13 och 14 § får domstolen ålägga en person som avses i någon av de bestämmelserna att vittna, om den till vars förmån tystnadsplikten har föreskrivits har avlidit och skäl som är synnerligen viktiga med beaktande av ärendets natur, bevisningens betydelse för avgörandet av målet och följderna av att bevisningen läggs fram samt övriga omständigheter kräver det.

Trots 13 och 14 § får en person som avses i någon av de paragraferna vittna till den del uppgifterna är nödvändiga för att ordna försvar på grund av att det mot personen eller någon som står i ett sådant förhållande till honom eller henne som avses i 22 § 2 mom. har framställts ett straffyrkande eller något annat yrkande som grundar sig på brott, eller för att utöva de rättigheter som personen, eller någon som står i ett sådant förhållande till honom eller henne som avses i 22 § 2 mom., har som målsägande.

16 § (12.6.2015/732)

En präst i ett registrerat religionssamfund som avses i religionsfrihetslagen (453/2003) eller någon annan person i motsvarande ställning får inte vittna om vad han eller hon har fått veta under bikt eller enskild själavård, om inte den till vars förmån tystnadsplikten har föreskrivits ger sitt samtycke till det.

I fråga om tystnadsplikt i den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och den ortodoxa kyrkan i Finland gäller dock särskilda bestämmelser.

17 § (12.6.2015/732)

En parts make eller tidigare make eller nuvarande sambo, syskon, släkting i rätt upp- eller nedstigande led eller den som har någon annan motsvarande nära relation till parten som kan jämföras med ett parförhållande eller släktskap får vägra vittna.

Om en person som avses i 1 mom. samtycker till att vittna i domstol, får samtycket inte återkallas, om inte något annat följer av någon annan tystnadsplikt eller tystnadsrätt enligt detta kapitel.

18 § (12.6.2015/732)

Var och en har rätt att vägra vittna till den del detta skulle medföra risk för åtal för personen själv eller någon som står i ett sådant förhållande till honom eller henne som avses i 17 § 1 mom. eller medverka till utredningen av hans eller hennes skuld eller en persons skuld som står i ett sådant förhållande till honom eller henne som nämns ovan.

Trots vad som i 17 § och ovan i denna paragraf föreskrivs om tystnadsrätt för den som står i ett sådant förhållande till en part som avses i 17 § 1 mom., kan domstolen i ett brottmål besluta att en målsägande som hörs som vittne och inte har några anspråk inte har tystnadsrätt, om det finns skäl att misstänka att personen inte själv har beslutat om att utöva denna rätt.

19 § (12.6.2015/732)

En person får vägra vittna om en affärs- eller yrkeshemlighet, om inte skäl som är synnerligen viktiga med beaktande av ärendets natur, bevisningens betydelse för avgörandet av målet och följderna av att bevisningen läggs fram samt övriga omständigheter kräver att han eller hon vittnar.

20 § (12.6.2015/732)

När ett meddelande enligt lagen om yttrandefrihet i masskommunikation (460/2003) har gjorts tillgängligt för allmänheten, får meddelandets upphovsman, utgivaren och utövaren av programverksamheten vägra vittna om vem som har lämnat de upplysningar som meddelandet grundar sig på samt om upphovsmannens identitet.

Domstolen får ålägga en person som avses i 1 mom. att vittna i ett mål där åklagaren utför åtal för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst sex år eller som gäller straffbart brott mot tystnadsplikten.

21 § (12.6.2015/732)

Ett anonymt vittne som avses i 33 § får vägra vittna till den del detta skulle kunna röja hans eller hennes identitet eller kontaktuppgifter.

Alla andra än det anonyma vittnet är skyldiga att vägra vittna till den del detta skulle kunna röja det anonyma vittnets identitet eller kontaktuppgifter.

Bestämmelser om röjande av ett anonymt vittnes identitet genom beslut av domstol finns i 7 kap. 5 a § i lagen om rättegång i brottmål.

22 § (12.6.2015/732)

En skyldighet eller rätt att vägra vittna enligt 11 § 2 eller 3 mom., 12 §, 13 § 1 eller 3 mom., 14 § 1 mom., 16 § eller 20 § 1 mom. kvarstår även om personen i fråga inte längre befinner sig i den ställning i vilken omständigheten i fråga kom till hans eller hennes kännedom.

Den person som har fått information som avses i 11 § 2 eller 3 mom., 13 § 1 eller 3 mom., 14 § 1 mom. eller 20 § 1 mom. när han eller hon var anställd hos eller annars biträdde den som avses i bestämmelsen i fråga har motsvarande skyldighet eller rätt att vägra vittna som den som avses i bestämmelsen i fråga. Personen kan dock åläggas att vittna under de förutsättningar som anges i 15 § 1 mom. Han eller hon får även vittna under de förutsättningar som avses i 15 § 2 mom., om saken gäller en person som avses i 13 eller 14 § eller någon annan som har varit anställd hos eller annars biträtt en sådan person.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i 12 § 3 mom., 13 § 2 mom., 14 § 2 mom. eller 20 § 2 mom. om minimistraff beaktas inte vad som i 6 kap. 8 § i strafflagen bestäms om lindrigare straffskala.

23 § (12.6.2015/732)

Om en person vägrar vittna, ska han eller hon uppge grunden för sin vägran och göra de omständigheter som stöder den sannolika.

Om en person dock vägrar vittna på en grund som avses i 18 eller 21 §, godtas vägran, om inte personen klart har misstagit sig beträffande innehållet i rätten eller skyldigheten att vägra vittna eller vägran annars är klart ogrundad.

Förbud mot att använda skriftliga berättelser och utnyttja bevis (12.6.2015/732)

24 § (12.6.2015/732)

En skriftlig berättelse av privat natur som någon har avgett med anledning av en redan inledd eller förestående rättegång får inte åberopas som bevis i domstolen, utom om

- 1) parterna samtycker till att berättelsen används som bevis i ett tvistemål där förlikning är tillåten,
- 2) svaranden bestrider ett yrkande enligt 5 kap. 14 § som grundar sig på ett löpande skuldebrev, en växel eller en check och i samband med sitt svaromål ger in berättelsen till domstolen för att styrka sannolika skäl för bestridandet,
- 3) något annat föreskrivs på annat ställe i lag,
- 4) domstolen av särskilda skäl tillåter det.

En utsaga som antecknats i ett förundersökningsprotokoll eller i någon annan handling eller som upptagits på något annat sätt får inte åberopas som bevis i domstolen om inte något annat föreskrivs i lag, utom om den som har avgett utsagan inte kan förhöras vid huvudförhandlingen eller utom denna, eller om personen i fråga inte har kunnat nås trots att man har vidtagit behöriga åtgärder och avgörandet inte bör fördröjas ytterligare.

När det gäller följande personer får förhör som vid förundersökningen har videobandats eller lagrats genom någon annan jämförbar bild- och ljudupptagning dock åberopas som bevis, om den åtalade har getts behörig möjlighet att ställa frågor till den förhörde:

- 1) någon som inte har fyllt 15 år eller vars psykiska funktioner är störda,
- 2) en målsägande i åldern 15–17 år som behöver särskilt skydd i synnerhet med beaktande av hans eller hennes personliga omständigheter och brottets natur,
- 3) en målsägande i åldern 15–17 år i ett sexualbrott som avses i 20 kap. 1, 2, 4, 5, 6 eller 7 § i strafflagen, när denne inte vill infinna sig för att höras vid rättegången,
- 4) en målsägande som fyllt 18 år i ett sexualbrott som avses i 20 kap. 1, 2, 4, 5, 6 eller 7 § i strafflagen, när hörande under rättegången skulle äventyra målsägandens hälsa eller orsaka motsvarande betydande skada.

25 § (12.6.2015/732)

Domstolen får inte utnyttja bevis som har fått genom tortyr.

Domstolen får inte i ett brottmål utnyttja bevis som har skaffats i strid med tystnadsrätten enligt 18 §. Förbudet mot att utnyttja bevis gäller även ett bevis som i något annat förfarande än vid en förundersökning eller rättegång i brottmål har fått av en person genom hot om användning av tvångsmedel eller annars mot personens vilja, om personen vid tidpunkten i fråga var misstänkt för brott eller svarande i ett brottmål eller om en förundersökning eller rättegång var anhängig med anledning av det brott som personen åtalades för och det skulle ha stridit mot 18 § att skaffa beviset i brottmålet. Om en person dock i något annat förfarande än vid handläggningen av ett brottmål eller ett därmed jämförbart förfarande, i samband med fullgörandet av en lagstadgad skyldighet, har avgett en utsaga som strider mot sanningen eller gett in en handling som är falsk eller till sitt innehåll osann eller ett felaktigt eller förfalskat föremål, får dessa utnyttjas som bevis i ett brottmål som gäller det förfarande som stred mot denna skyldighet.

I andra fall får domstolen även utnyttja bevis som har fått på ett lagstridigt sätt, om det inte äventyrar genomförandet av en rättvis rättegång med hänsyn till ärendets natur, hur allvarlig den rättskränkning som hänför sig till sättet att skaffa beviset var, hur sättet att skaffa beviset påverkar dess tillförlitlighet, bevisets betydelse för avgörandet av målet och övriga omständigheter.

Förhör av en part

26 § (12.6.2015/732)

Parterna får förhöras i bevissyfte. En part i ett tvistemål ska hålla sig till sanningen när parten avger sin berättelse och besvarar frågor. En målsägande i ett brottmål ska tala sanning när målsäganden redogör för saken och besvarar frågor.

27 § (12.6.2015/732)

En part som inte har fyllt 15 år eller vars psykiska funktioner är störda får höras i bevissyfte, om domstolen anser att det är lämpligt och om

- 1) det är av väsentlig betydelse för att saken ska kunna redas ut att parten hörs personligen, och

2) hörandet sannolikt inte orsakar den som ska höras sådant lidande eller annat men som kan skada personen i fråga eller hans eller hennes utveckling.

Domstolen ska vid behov förordna en stödperson för den som ska höras. På stödpersonen tillämpas vad som i 2 kap. i lagen om rättegång i brottmål bestäms om förordnande av en stödperson för en målsägande.

28 § (12.6.2015/732)

Vid förhör av en laglig företrädare för en part iakttas vad som föreskrivs om förhör av en part.

Vittnen (12.6.2015/732)

29 § (12.6.2015/732)

Var och en som inte är part i målet får höras som vittne.

En målsägande som inte har några anspråk i ärendet ska höras som vittne i ett brottmål. På målsäganden tillämpas dock inte vad som i 44 § bestäms om vittnesförsäkran och i 63 § om tvångsmedel när ett vittne vägrar att vittna.

Vad som bestäms i 2 mom. ska i ett brottmål även tillämpas

1) på den som har åtalats för samma gärning eller en gärning som står i omedelbart samband med den gärning som åtalet gäller,

2) på den för vilken utfärdats ett bötesföreläggande, strafföreläggande eller ordningsbotsföreläggande för en gärning som avses i 1 punkten, (18.11.2016/987)

3) på den som har begått en gärning som med stöd av 3 kap. 9 § i förundersökningslagen inte överlämnas till åklagaren för prövning eller som åklagaren med stöd av 1 kap. 7 eller 8 § i lagen om rättegång i brottmål eller någon annan motsvarande bestämmelse om åtgärdseftergift har beslutat att inte väcka åtal för.

30 § (12.6.2015/732)

På ett vittne som inte har fyllt 15 år eller vars psykiska funktioner är störda tillämpas vad som i 27 § bestäms om en part som förhörs i bevissyfte.

31 § (12.6.2015/732)

Om domaren i målet eller någon annan person som avses i 13 kap. 2 § 1 mom. åberopas som vittne, ska frågan om han eller hon behöver höras avgöras med iakttagande av vad som i 13 kap. 9 § bestäms om avgörande av en invändning om jäv.

Om åklagaren i målet eller en parts rättegångsbiträde eller rättegångsombud åberopas som vittne, ska domstolen pröva om personen i fråga behöver höras. Om åklagaren, rättegångsbiträdet eller rättegångsombudet åläggs att vittna, ska han eller hon avsäga sig sitt uppdrag. Domstolen ska då ge personen i fråga eller hans eller hennes huvudman tillfälle att ersätta den som har avsagt sig uppdraget med någon annan person.

32 § (12.6.2015/732)

Republikens president ska inte kallas för att höras som vittne.

33 § (12.6.2015/732)

I ett brottmål får ett vittne höras utan att hans eller hennes identitet eller kontaktuppgifter avslöjas (*anonymt vittne*), om

- 1) det enligt ett beslut som har fattats utifrån 5 kap. 11 a–11 e § i lagen om rättegång i brottmål har bestämts att vittnet ska höras anonymt,
- 2) beslutet har vunnit laga kraft, eller beslutet ska iakttas enligt 11 e § 3 mom. i det kapitlet,
- 3) vid huvudförhandlingen prövas ett åtal för det brott för vars utredning vittnet har beviljats anonymitet, och
- 4) vittnet yrkar på att höras så att hans eller hennes identitet inte avslöjas.

Sakkunniga (12.6.2015/732)

34 § (12.6.2015/732)

Sakkunniga hörs om erfarenhetssatser som kräver särskild kunskap och om tillämpningen av dessa erfarenhetssatser på de omständigheter som framkommit i ärendet.

35 § (12.6.2015/732)

En sakkunnig ska vara känd för redbarhet och skicklighet inom sitt område.

Den som står i ett sådant förhållande till ärendet eller till en part att hans eller hennes opartiskhet äventyras får inte vara sakkunnig.

36 § (12.6.2015/732)

En sakkunnig ska ge sitt utlåtande skriftligt.

En sakkunnig ska höras muntligt i domstolen, om

- 1) det behövs för att undanröja oklarheter, brister eller motstridigheter i hans eller hennes utlåtande,
- 2) domstolen anser att det behövs av någon annan orsak, eller
- 3) en part begär det och det är uppenbart att det inte saknar betydelse att den sakkunnige hörs.

37 § (12.6.2015/732)

Domstolen kan bestämma att sinnestillståndet hos en svarande i ett brottmål ska undersökas, om

- 1) domstolen i en mellandom enligt 11 kap. 5 a § i lagen om rättegång i brottmål har konstaterat att svaranden har förfarit på ett sådant straffbart sätt som anges i åtalet,
- 2) det är motiverat att svarandens sinnestillstånd undersöks, och

3) svaranden samtycker till sinnesundersökningen eller svaranden är häktad eller åtalas för ett brott som kan medföra strängare straff än fängelse i ett år.

Domstolen kan på framställning av åklagaren, den misstänkte eller den misstänktes intressebevakare under de förutsättningar som anges i 1 mom. 2 och 3 punkten förordna om undersökning av den misstänktes sinnessillstånd redan under förundersökningen eller före huvudförhandlingen, om den misstänkte har erkänt att han eller hon har gjort sig skyldig till en straffbar gärning eller om det annars är klart att en sinnesundersökning behövs. Bestämmelser om domstolens beslutförhet och om hur sammanträdet får hållas när ett beslut som avses i detta moment fattas finns i 3 kap. 1 § 2 mom. i tvångsmedelslagen.

Innan ett beslut om avtjänande av hela strafftiden i fängelse enligt 2 c kap. 11 § i strafflagen fattas, ska den åtalade förordnas att genomgå sinnesundersökning. Domstolen ska samtidigt begära ett utlåtande om huruvida den åtalade ska anses vara synnerligen farlig för någon annans liv, hälsa eller frihet.

För ny behandling enligt 2 c kap. 12 § i strafflagen av frågan om avtjänande av hela strafftiden i fängelse ska Helsingfors hovrätt begära ett utlåtande om huruvida den som förordnats att avtjäna hela strafftiden alltjämt ska anses vara synnerligen farlig för någon annans liv, hälsa eller frihet.

I fråga om sinnesundersökning och intagning på sjukhus i detta syfte föreskrivs särskilt.

Handlingar och syneobjekt (12.6.2015/732)

38 § (12.6.2015/732)

Som bevisning kan för domstolen läggas fram föremål och handlingar. Domstolen kan för att skaffa bevis förrätta syn av ett föremål som inte utan svårighet kan hämtas till domstolen eller av fast egendom eller en plats eller något annat objekt.

Bevis som avses i 1 mom. får läggas fram eller skaffas trots att uppgifter som omfattas av sekretess eller av tystnadsrätt framgår av en handling eller ett föremål eller något annat syneobjekt, om beviset utan oskäligen olägenheter kan behandlas så att uppgifterna inte kommer fram.

39 § (12.6.2015/732)

Om inte domstolen bestämmer att en handling ska läggas fram i original, får en kopia av handlingen läggas fram.

40 § (12.6.2015/732)

Domstolen kan förordna att ett föremål eller en handling ska läggas fram för domstolen eller att syn ska hållas, om föremålet eller handlingen kan ha betydelse som bevis eller förrättandet av syn kan ha betydelse för att få bevis.

Innan domstolen meddelar ett förordnande enligt 1 mom. ska personen i fråga ges tillfälle att bli hörd. Vid behov kan personen höras på det sätt som föreskrivs om förhör av en part eller hörande av ett vittne och även annan bevisning tas emot.

Domstolen får vid behov ålägga personen i fråga att fullgöra sin skyldighet vid vite. Domstolen kan även bestämma att en utmättningsman ska hämta handlingen eller föremålet till domstolen,

varvid 3 kap. i utsökningsbalken ska iakttas. Domstolen har rätt att få handräckning av polisen för att säkerställa förrättandet av syn.

Kallelser (12.6.2015/732)

41 § (12.6.2015/732)

Om en part som ska höras i bevissyfte eller den som åberopats som vittne eller sakkunnig är närvarande i domstolen, får han eller hon genast höras.

Vid behov ska domstolen kalla vittnen och sakkunniga, om inte denna uppgift har anförtrotts parterna på den grund som anges i 11 kap. 2 § eller om inte något annat följer av 5 kap. 19 § i lagen om rättegång i brottmål. Den som ska höras ska kallas att infinna sig vid vite, som domstolen förelägger, och kallelsen ska delges personligen på det sätt som anges i 11 kap. 3, 3 b eller 4 §.

I kallelsen ska det anges vilken dag och vid vilket klockslag samt var sammanträdet hålls. Där ska också nämnas alla behövliga uppgifter om parterna och målet. Dessutom ska i kallelsen lämnas de uppgifter som avses i 62 eller 64 § och i 65 § 3 mom.

Om ett förhör som avses i 52 § eller i 56 § 2 mom. hålls hos en myndighet, kan på förhöret tillämpas vad som föreskrivs om påföljderna av att en part som ska höras i bevissyfte eller ett vittne eller en sakkunnig är frånvarande och om de tvångsmedel som får riktas mot dem. I kallelsen ska lämnas de uppgifter som anges i 3 mom. och meddelas hur förhöret verkställs.

I fråga om kallelse till syn av en person som avses i 1 mom. iakttas vad som ovan i denna paragraf och annanstans föreskrivs om kallelse till sammanträde.

42 § (12.6.2015/732)

Om inte annat följer av någon annan lag, Europeiska unionens lagstiftning eller en internationell överenskommelse som är bindande för Finland, ska domstolen sköta kallelsen, när en kallelse ska delges ett vittne eller en sakkunnig utanför Finland. Domstolen ska sända kallelsen för delgivning till myndigheterna i det land där vittnet eller den sakkunnige vistas. I kallelsen ska anges vilken dag kallelsen senast ska delges.

På ett vittne eller en sakkunnig som inte infinner sig i Finland trots att en kallelse har delgivits honom eller henne i en främmande stat enligt en begäran om rättslig hjälp tillämpas inte vad som i 62 § bestäms om påföljderna för att utebli utan laga hinder, om inte personen i fråga efter det frivilligt har kommit till Finland och inte har iakttagit en här i landet delgiven kallelse att infinna sig för att höras vid domstol.

Bestämmelser om skyldighet för vittnen och sakkunniga att komma från ett annat nordiskt land till Finland för att höras i finsk domstol finns i lagen om skyldighet att i vissa fall inställa sig vid domstol i annat nordiskt land (349/1975).

Bevisningsförfarandet vid huvudförhandlingen (12.6.2015/732)

43 § (12.6.2015/732)

Innan ett vittne eller en sakkunnig hörs ska domstolens ordförande fråga personen om hans eller hennes namn och vid behov försäkra sig om personens identitet. Vid behov ska ordföranden fråga om det finns något hinder för att avge försäkran och om den som ska höras har skyldighet

eller rätt att vägra vittna. Ordföranden ska vid behov underrätta sig om omständigheter som påverkar personens trovärdighet.

Om ett vittne eller en sakkunnig har rätt att vägra vittna, ska ordföranden upplysa personen i fråga om detta och underrätta personen om att han eller hon har samma sanningsplikt som andra vittnen och sakkunniga, om han eller hon inte vill använda sig av denna rätt. Ordföranden ska dessutom vid behov även i övrigt redogöra för innehållet i en tystnadsplikt eller tystnadsrätt som gäller den som ska höras.

Ett anonymt vittne är inte skyldigt att uppge sin identitet.

44 § (12.6.2015/732)

Innan ett vittne hörs ska vittnet avge följande försäkran: Jag N.N. lovar och försäkrar på heder och samvete att jag ska vittna och säga hela sanningen i denna sak, utan att förtiga, lägga till eller ändra någonting.

Försäkran avges inte

- 1) av den som inte har fyllt 15 år,
- 2) av den vars psykiska funktioner är störda så att han eller hon uppenbart inte förstår innebörden av försäkran,
- 3) i ett brottmål
  - a) av en målsägande som inte har några anspråk i ärendet,
  - b) av den som har åtalats för samma gärning eller en gärning som står i omedelbart samband med den gärning som åtalet gäller,
  - c) av den för vilken utfärdats ett bötesföreläggande, strafföreläggande eller ordningsbotsföreläggande för en gärning som avses i underpunkt b, (18.11.2016/987)
  - d) av den som har begått en gärning som med stöd av 3 kap. 9 § i förundersökningslagen inte överlämnas till åklagaren för prövning eller som åklagaren med stöd av 1 kap. 7 eller 8 § i lagen om rättegång i brottmål eller någon annan motsvarande bestämmelse om åtgärdseftergift har beslutat att inte väcka åtal för,
- 4) av ett anonymt vittne.

45 § (12.6.2015/732)

Innan en sakkunnig hörs ska han eller hon avge följande försäkran: Jag N.N. lovar och försäkrar på heder och samvete att jag enligt bästa förstånd ska fullgöra det sakkunniguppdrag som jag fått.

46 § (12.6.2015/732)

Innan ett vittne eller en sakkunnig avger sin berättelse, ska domstolens ordförande påminna honom eller henne om sanningsplikten och, om försäkran har avgetts, om vikten av den.

47 § (12.6.2015/732)

En part som hörs i bevissyfte och ett vittne ska avge sin utsaga muntligt. En skriftlig berättelse får inte åberopas, men den som hörs får dock använda skriftliga anteckningar till stöd för minnet.

Om den som hörs i sin muntliga utsaga avviker från vad han eller hon tidigare har berättat för domstolen, åklagaren eller en förundersökningsmyndighet eller inte avger någon utsaga, får den tidigare berättelsen användas som bevis till den del den muntliga utsagan avviker från den tidigare berättelsen eller den som hörs inte har avgett någon utsaga.

48 § (12.6.2015/732)

I ett tvistemål ska parterna och i ett brottmål målsäganden och svaranden förhöras innan någon annan muntlig bevisning tas upp, om inte domstolen av särskilda skäl beslutar något annat. Förhöret hålls på det sätt som bestäms nedan i denna paragraf. Vid behov kan man dock avvika från 2–4 mom.

I ett tvistemål ska huvudförhöret av en part hållas av partens biträde. I ett brottmål ska huvudförhöret av svaranden hållas av svarandens biträde. Huvudförhöret av målsäganden ska hållas av målsägandens biträde eller av åklagaren. Om inte en part i ett tvistemål eller svaranden i ett brottmål har något biträde, ska huvudförhöret hållas av domstolen eller, i ett brottmål, även av åklagaren. Vid huvudförhöret ska den som hörs självmant och vid behov med stöd av frågor avge sin berättelse i ett sammanhang.

Motförhöret ska hållas av motparten till den part som höll huvudförhöret. Motförhör av en målsägande som inte har några anspråk i ärendet ska hållas av åklagarens motpart. Om motparten inte är närvarande, ska motförhöret hållas av domstolen eller, i ett brottmål, även av åklagaren.

Efter motförhöret har domstolen och parterna rätt att ställa frågor till den som hörs. Den part som höll huvudförhöret ska ges tillfälle att ställa sina frågor först.

Domstolen ska förhöra den som inte har fyllt 15 år eller vars psykiska funktioner är störda, om inte den anser att det finns särskilda skäl att uppgiften ska anförtros en part. Parterna ska ges tillfälle att ställa frågor till den som hörs antingen genom domstolens förmedling eller, om domstolen anser att det är lämpligt, direkt till den som hörs. Vid behov kan förhöret hållas någon annanstans än i domstolens sessionssal.

Frågor som genom sitt innehåll, sin form eller sitt framställningssätt inbjuder till ett visst svar får inte ställas vid huvudförhöret. Vid ett motförhör och när kompletterande frågor ställs är sådana frågor tillåtna, när avsikten är att klarlägga i vilken mån vittnets berättelse motsvarar det verkliga händelseförloppet. Domstolen ska avvisa frågor som inte hör till saken eller som är förvirrande eller annars olämpliga.

49 § (12.6.2015/732)

Förhör av vittnen och sakkunniga hålls på det sätt som bestäms i 2 mom. samt i 48 § 3–6 mom. Vid behov kan man dock avvika från 2 mom. och 48 § 3 och 4 mom. En målsägande som inte har några anspråk i ärendet ska dock höras i enlighet med 48 §.

Huvudförhöret ska hållas av den part som åberopar den som ska höras. Om domstolen har åberopat den som ska höras, eller om båda parterna har gjort det, ska domstolen besluta om

vilkendera parten som ska hålla huvudförhöret, om inte det ska anses lämpligast att domstolen håller förhöret.

50 § (12.6.2015/732)

Om flera personer hörs i bevissyfte i ett mål, ska de höras var för sig. Personerna får dock höras mot varandra, om deras utsagor eller utlåtanden är oklara eller motstridiga eller om det behövs av någon annan orsak.

Den som har åberopats som vittne eller sakkunnig får inte vara närvarande vid handläggningen av målet i större utsträckning än vad förhöret av honom eller henne kräver. Domstolen kan dock vid behov tillåta att en sakkunnig är närvarande vid övriga delar av handläggningen av målet. Vid behov kan domstolen även tillåta att en målsägande som inte har några anspråk i ärendet är närvarande vid handläggningen innan han eller hon hörs i bevissyfte. En sådan målsägande får vara närvarande efter att ha hörts.

51 § (12.6.2015/732)

En part som ska höras i bevissyfte samt ett vittne och en sakkunnig kan höras vid huvudförhandlingen skyddad på ett sådant sätt att han eller hon inte kan ses, eller så att en part eller någon annan person inte är närvarande, om domstolen anser att detta är lämpligt och förfarandet behövs

1) för att den som hörs eller någon som står i ett sådant förhållande till honom eller henne som avses i 17 § 1 mom. ska kunna skyddas mot hot mot liv eller hälsa,

2) i det fallet att den som hörs annars skulle låta bli att berätta vad han eller hon vet om saken,

3) i det fallet att någon stör eller försöker vilseleda den som hörs medan han eller hon talar, eller

4) i det fallet att den som hörs i ett brottmål behöver särskilt skydd av någon annan orsak än den som anges i 1 punkten, i synnerhet med beaktande av hans eller hennes personliga omständigheter och brottets natur.

(8.1.2016/11)

Parterna ska ges tillfälle att ställa frågor till den som hörs.

Bestämmelser om hörande av en person utan att allmänheten är närvarande finns i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar.

52 § (12.6.2015/732)

En part som ska höras i bevissyfte samt ett vittne och en sakkunnig kan höras vid huvudförhandlingen utan att han eller hon är personligen närvarande, med anlitande av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk metod för dataöverföring där de som deltar i sammanträdet har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra, om domstolen anser att detta är lämpligt och

1) den som hörs inte personligen kan närvara vid huvudförhandlingen på grund av sjukdom eller av något annat skäl,

- 2) den som hörs inte kan infinna sig personligen vid huvudförhandlingen utan att det uppstår kostnader eller olägenheter som är betydande i förhållande till bevisningens betydelse,
- 3) trovärdigheten av den berättelse som den som hörs avger kan bedömas tillförlitligt utan att han eller hon är personligen närvarande vid huvudförhandlingen,
- 4) förfarandet behövs för att den som hörs eller någon som står i ett sådant förhållande till honom eller henne som avses i 17 § 1 mom. ska kunna skyddas mot hot mot liv eller hälsa,
- 5) den som hörs inte har fyllt 15 år eller hans eller hennes psykiska funktioner är störda, eller
- 6) den som hörs i ett brottmål behöver särskilt skydd av någon annan orsak än den som anges i 4 punkten, i synnerhet med beaktande av hans eller hennes personliga omständigheter och brottets natur.

(8.1.2016/11)

I de fall som avses i 1 mom. 1–3 punkten kan personen i fråga dock även höras per telefon.

Parterna ska ges tillfälle att ställa frågor till den som hörs.

53 § (12.6.2015/732)

Om det är nödvändigt för att hemlighålla ett anonymt vittnes identitet, kan domstolen i ett brottmål besluta att vittnet ska höras vid huvudförhandlingen skyddat på ett sådant sätt att han eller hon inte kan ses eller så att svaranden inte är närvarande, eller med anlitande av telefon- eller videoförbindelse eller någon annan lämplig teknisk metod för dataöverföring så att vittnet självt inte är personligen närvarande. När det anonyma vittnet hörs kan vittnets röst också ändras så att han eller hon inte kan identifieras genom den.

Parterna ska ges tillfälle att ställa frågor till ett anonymt vittne.

Trots 51 § 3 mom. ska ett anonymt vittne höras utan att allmänheten är närvarande, om det är nödvändigt för att hemlighålla det anonyma vittnets identitet.

54 § (12.6.2015/732)

Ett sakkunnigutlåtande, en handling, ett syneobjekt samt en berättelse eller en utsaga som avses i 24 § eller i 47 § 2 mom. ska vid huvudförhandlingen presenteras i den utsträckning det behövs.

55 § (12.6.2015/732)

När en huvudförhandling har inletts med stöd av 6 kap. 7 § i denna lag eller 6 kap. 3 § 2 mom. i lagen om rättegång i brottmål kan domstolen trots en parts utevaro förhöra en annan part i bevissyfte eller höra vittnen och sakkunniga, om parten i kallelsen har underrättats om att bevisningen kan tas upp trots att han eller hon uteblir. Vid behov får målet behandlas även till övriga delar.

När huvudförhandlingen fortsätter efter att ha varit uppskjuten ska domstolen för parten redogöra för det rättegångsmaterial som har kommit in i målet i partens utevaro.

Bevisningen tas inte upp på nytt när parten är närvarande. Bevisningen ska dock tas upp på nytt om parten begär det och parten har haft laga hinder för sin utevaro men inte har kunnat anmäla

detta i tid, eller om domstolen anser att det behövs av något särskilt skäl. Om det under huvudförhandlingen med stöd av 1 mom. har lagts fram bevisning som parten inte underrättats om i kallelsen, ska bevisningen tas upp på nytt på partens begäran.

Bevisningsförfarandet utom huvudförhandlingen (12.6.2015/732)

56 § (12.6.2015/732)

Ett bevis får tas upp utom huvudförhandlingen, om

1) huvudförhandlingen ställs in och det kan antas att ett vittne, en sakkunnig eller en part i ett tvistemål eller en målsägande som hörs i bevissyfte i ett brottmål inte behöver eller inte kan höras på nytt vid huvudförhandlingen, eller den som ska höras inte kan infinna sig vid huvudförhandlingen utan att det uppstår kostnader eller olägenheter som är betydande i förhållande till bevisningens betydelse,

2) en part som ska höras i bevissyfte eller ett vittne eller en sakkunnig inte kan närvara vid huvudförhandlingen på grund av sjukdom eller av något annat skäl eller inte kan infinna sig vid huvudförhandlingen utan att det uppstår kostnader eller olägenheter som är betydande i förhållande till bevisningens betydelse,

3) en handling inte kan läggas fram eller syn förrättas vid huvudförhandlingen, eller detta skulle orsaka kostnader eller olägenheter som är betydande i förhållande till bevisningens betydelse,

4) det före huvudförhandlingen är behövligt att höra en part eller någon annan person eller ta emot annan utredning för att reda ut en omständighet om vilken en sakkunnig ska höras.

Om ett bevis tas upp med stöd av 1 mom. 2 eller 4 punkten, kan personen i fråga höras utan att han eller hon är personligen närvarande, genom videokonferens eller någon annan lämplig teknisk metod för dataöverföring där de som deltar i sammanträdet har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra, om domstolen anser att detta är lämpligt.

Om det är synnerligen viktigt för utredningen av målet, får ett mål handläggas utom huvudförhandlingen även till övriga delar.

57 § (12.6.2015/732)

Domstolen ska kalla parterna till en förhandling enligt 56 § 1 mom. 2–4 punkten som hålls för bevisupptagning utom huvudförhandlingen. I kallelsen ska det nämnas att förhandlingen kan hållas trots att en part uteblir.

58 § (12.6.2015/732)

Om ett bevis tas upp utom huvudförhandlingen med stöd av 56 § 1 mom. 2–4 punkten eller om ingen huvudförhandling hålls, kan beviset även tas upp vid en annan domstol.

Om domstolen beslutar att ett bevis ska tas upp vid en annan domstol, ska den göra en framställning om bevisupptagning hos den andra domstolen och samtidigt kort redogöra för målet och vad som ska styrkas med beviset. Samtidigt ska den sända de handlingar i målet som behövs för att ta upp beviset till den domstol som ska ta upp beviset.

Den domstol som tar upp bevis på framställning av en annan domstol bestämmer när bevisupptagningen ska ske.

Den domstol som har tagit upp beviset ska sända det rättegångsmaterial som har kommit in vid bevisupptagningen till den domstol där huvudrättegången hålls.

59 § (12.6.2015/732)

Ett bevis som har tagits upp utom huvudförhandlingen ska inte tas upp på nytt vid huvudförhandlingen. Bevisningen ska dock tas upp på nytt om en part som har varit frånvarande begär det och parten har haft laga hinder för sin utevaro men inte har kunnat anmäla detta i tid, eller om domstolen anser att bevisningen behöver tas upp på nytt av särskilda skäl.

Domstolen ska vid behov vid huvudförhandlingen redogöra för det rättegångsmaterial som har kommit in vid bevisupptagning utom huvudförhandlingen.

60 § (12.6.2015/732)

I fråga om bevisupptagning utomlands föreskrivs särskilt.

Bevisning till framtida säkerhet (12.6.2015/732)

61 § (12.6.2015/732)

På ansökan av någon som saken gäller ska i tingsrätten höras ett vittne eller en sakkunnig eller läggas fram en handling eller ett föremål eller förrättas syn i ett tvistemål där rättegång ännu inte har inletts, om sökandens rätt kan vara beroende av att beviset tas upp eller syn förrättas. En ytterligare förutsättning är att det finns risk för att vittnet eller den sakkunnige endast med svårighet kan höras senare eller att något annat bevis går förlorat eller endast med svårighet kan läggas fram senare, eller att syn endast med svårighet kan förrättas senare.

Om någon annan persons rätt är beroende av bevisningen, kan han eller hon vid behov kallas till förhandlingen.

Beviset tas upp i den tingsrätt som är allmänt forum för den som ska höras eller innehavaren av handlingen eller föremålet, eller i den tingsrätt till vilken personen i fråga samtycker till att infinna sig.

Den som ansökt om bevisning som avses i denna paragraf ska stå för kostnaderna för bevisningen.

Tvångsmedel (12.6.2015/732)

62 § (12.6.2015/732)

Ett vittne som uteblir utan laga hinder eller avlägsnar sig utan lov ska dömas till förelagt vite, och om domstolen inte beslutar att fortsätta handläggningen av målet senare kan den bestämma att vittnet genast ska hämtas till domstolen. Om domstolen beslutar att handläggningen av målet ska fortsätta vid ett senare sammanträde, ska den förelägga vittnet ett högre vite eller vid behov bestämma att vittnet ska hämtas till det senare sammanträdet. Ett vittne som ska hämtas får tas i förvar. Ett vittne får inte vara berövat sin frihet längre än fem dygn, transporttiden inräknad. Frihetsberövandet får ändå inte vara längre än vad som är nödvändigt för att säkerställa rättegången.

Om det på grund av hur ett vittne eller någon annan som ska höras personligen i bevissyfte uppför sig finns anledning att anta att han eller hon inte kommer att iakta en kallelse att infinna sig i domstolen, kan domstolen bestämma att personen i fråga ska hämtas till sammanträdet.

Om en person som avses i 1 eller 2 mom. hämtas till domstolen, får ett förelagt vite inte dömas ut.

En person som förordnats bli hämtad till domstolen med stöd av denna paragraf ska stå för kostnaderna för hämtningen.

63 § (12.6.2015/732)

Om ett vittne obehörigen vägrar avge vittnesmål, ska domstolen vid vite förelägga vittnet att fullgöra sin skyldighet. Om vittnet vägrar iakttä domstolens föreläggande, ska domstolen döma ut vitet. Om vittnet fortfarande vägrar iakttä föreläggandet, kan domstolen med beaktande av ärendets natur, vittnesberättelsens betydelse för avgörandet av målet, vittnets personliga förhållanden och övriga omständigheter genom påtryckningshäftning ålägga vittnet att fullgöra sin skyldighet.

Vittnet får inte hållas i påtryckningshäftning längre än vad som är nödvändigt för att fullgöra skyldigheten att vittna och inte mer än högst sex månader. Påtryckningshäftningen får dock inte vara längre än den tid som målet är anhängigt i domstolen i fråga. Om vittnet samtycker till att vittna, ska handläggningen av målet fortsätta så snart som möjligt.

Domstolen ska minst varannan vecka på nytt behandla frågan om påtryckningshäftningen ska fortsätta. Den som berövats sin frihet ska höras personligen om huruvida han eller hon samtycker till att vittna. Vid handläggningen av ärendet iakttas i övrigt i tillämpliga delar 3 kap. i tvångsmedelslagen.

På ett vittne som är föremål för påtryckningshäftning tillämpas lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006) med beaktande av grunden för frihetsberövandet.

64 § (12.6.2015/732)

Bestämmelserna i 62 eller 63 § ska inte tillämpas på ett vittne som inte har fyllt 15 år eller vars psykiska funktioner är störda. Ett sådant vittne får dock hämtas till domstolen. Påtryckningshäftning får inte användas mot ett vittne som är yngre än 18 år. Bestämmelserna i 63 § tillämpas inte på ett vittne som avses i 29 § 2 eller 3 mom.

Bestämmelserna i 62 § ska tillämpas på en sakkunnig. Det får dock inte bestämmas att en sakkunnig ska hämtas till domstolen.

Om den som har åberopat ett vittne eller en sakkunnig avstår från att förhöra denna person eller om frågan om hörande annars förfaller, får vite som har förelagts vittnet enligt 62 eller 63 § eller som har förelagts den sakkunnige enligt 62 § inte dömas ut, och påtryckningshäftning får inte användas mot vittnet. Vittnet ska dock svara för kostnaderna för hämtning, om föreläggandet om hämtning meddelades innan man avstod från förhöret eller frågan om hörande förföll.

Ersättningar och arvoden (12.6.2015/732)

65 § (12.6.2015/732)

Ett vittne har rätt att få skälig ersättning för behövligen kostnader för resor och uppehälle samt för ekonomisk förlust.

En enskild part som har åberopat ett vittne svarar för ersättningen till vittnet. Om ett vittne har åberopats av flera parter, svarar de solidariskt för ersättningen. Om domstolen själv har

kallat ett vittne, ska de enskilda parterna solidariskt betala ersättning till vittnet. I fråga om ersättning som betalas till vittnen av statens medel föreskrivs särskilt.

Ett vittne som har åberopats av en enskild part har rätt att i förskott få ersättning för kostnader för resor och uppehålle. Förskottet ska betalas av den som enligt 2 mom. ska betala ersättningen till vittnet. I samband med kallelsen ska vittnet underrättas om rätten till förskott. Domstolen ska pröva om förskottet är tillräckligt.

Om en part som är skyldig att betala förskott underlåter att på begäran betala förskott till ett vittne, är vittnet inte skyldigt att inställa sig i domstolen. Parten har inte heller efter det rätt att yrka att vittnet ska höras, om det skulle fördröja målet.

66 § (12.6.2015/732)

En sakkunnig har rätt till skäligt arvode för sitt arbete och för tidsspillan samt till ersättning för behövliga kostnader. Om utlåtande har getts av en myndighet eller en innehavare av en offentlig tjänst eller befattning eller av någon som har förordnats att ge utlåtanden inom området i fråga, ska arvode och ersättning betalas endast om det föreskrivs särskilt om det.

En enskild part som har åberopat en sakkunnig svarar för arvodet och ersättningen till den sakkunnige. Om en sakkunnig har åberopats av flera parter, svarar de solidariskt för arvodet och ersättningen. Om domstolen självmant har åberopat en sakkunnig, ska de enskilda parterna solidariskt betala arvode och ersättning till den sakkunnige. I övriga fall betalas arvodet och ersättningen av statens medel.

En sakkunnig har rätt att i förskott få ersättning för behövliga kostnader. Förskottet ska betalas av den som enligt 2 mom. ska betala ersättningen till den sakkunnige. Domstolen ska pröva om förskottet är tillräckligt.

Bestämmelser om återbetalning till staten av en ersättning som har betalats i förskott av statens medel finns i 21 kap. 13 § i denna lag och i 9 kap. 1 § i lagen om rättegång i brottmål.

Bestämmelserna i denna paragraf ska också tillämpas på kostnader för förrättande av syn.

67 § (12.6.2015/732)

Om någon annan än en part har ålagts att lägga fram ett föremål eller en handling som avses i 38 § för domstolen, har denna person rätt att få skälig ersättning för sina kostnader.

För ersättningen svarar den enskilda part som har åberopat handlingen eller syneföremålet som bevis. Om handlingen eller syneföremålet har åberopats som bevis av flera parter, svarar de solidariskt för ersättningen. Om domstolen självmant har åberopat handlingen eller syneföremålet som bevis, svarar de enskilda parterna solidariskt för ersättningen. I övriga fall betalas ersättningen av statens medel.

I fråga om återbetalning till staten av en ersättning som har betalats av statens medel tillämpas 21 kap. 13 § i denna lag och 9 kap. 1 § i lagen om rättegång i brottmål.

Ändringssökande (12.6.2015/732)

68 § (12.6.2015/732)

Ett beslut som gäller bevisning får överklagas i samband med huvudsaken. Ändring i beslutet får dock sökas separat, om beslutet gäller

- 1) att döma ut vite,
- 2) att döma någon att betala kostnader för hämtning,
- 3) arvode och ersättning till ett vittne eller en sakkunnig,
- 4) ersättning till en person som har lagt fram en handling eller ett föremål för domstolen.

Beslutet ska iakttas även om överklagas, om inte den domstol som fattade beslutet eller fullföljdsdomstolen bestämmer något annat.

Trots 1 mom. kan domstolen bestämma att ett beslut får överklagas separat, om det med beaktande av beslutets innehåll inte skulle vara till någon nytta att överklaga beslutet i samband med huvudsaken och rättsskyddet för personen i fråga förutsätter en rätt till separat överklagande, eller om det annars finns synnerligen vägande skäl för det. Ändringsansökan ska behandlas skyndsamt.

69 § (12.6.2015/732)

Ett beslut om sinnesundersökning eller påtryckningshäktning eller ett förordnande om hämtning får inte överklagas separat. Klagan över beslutet får anföras av den som har förordnats till sinnesundersökning, det vittne för vars del det beslutats om påtryckningshäktning eller det vittne för vars del det beslutats om hämtning. Det finns ingen tidsbegränsning för anförande av klagan. Klagan ska behandlas skyndsamt.

18 kap (22.7.1991/1052)

Om behandling av olika käromål i samma rättegång och om intervention i tvistemål

1 § (22.7.1991/1052)

Olika käromål som en kärande samtidigt väcker mot en svarande skall behandlas i en och samma rättegång, om de stöder sig på väsentligen samma grund.

2 § (22.7.1991/1052)

Käromål som en kärande väcker mot olika svarande eller som flera kärande samtidigt väcker mot en eller flera svarande skall behandlas i en och samma rättegång, om de stöder sig på väsentligen samma grund.

3 § (22.7.1991/1052)

Om svaranden väcker talan mot käranden och käromålet gäller samma sak eller en sak som har samband med huvudkäromålet eller en fordran som kan användas till kvittning (*genkäromål*), skall käromålen behandlas i en och samma rättegång.

4 § (22.7.1991/1052)

Väcker någon som inte är part i rättegången talan mot den ena eller båda parterna om det som tvistemålet gäller, skall käromålet på yrkande av honom behandlas i samma rättegång som huvudkäromålet.

5 § (22.7.1991/1052)

Vill en part, för den händelse att han förlorar målet, mot tredje man framställa återgångskrav eller anspråk på skadestånd eller något annat därmed jämförbart yrkande, får han väcka talan därom till gemensam behandling med huvudkäromålet.

Om någon med anledning av den utgång målet mellan parterna kan få vill väcka talan om ett anspråk som nämns i 1 mom. mot någondera eller båda, får han väcka denna talan till gemensam behandling med huvudkäromålet.

6 § (22.7.1991/1052)

Mål mellan samma eller olika parter kan också i andra fall än de ovan nämnda behandlas i samma rättegång, om det är till fördel för utredningen av målen.

Domstolen kan, när det finns skäl, skilja åt mål som avses i 1 mom. och behandla dem som olika mål.

7 § (22.7.1991/1052)

Käromål får behandlas i samma rättegång så som anges i 1–6 §§, om käromålen har väckts vid samma domstol, om domstolen är behörig att behandla de käromål som skall förenas och om samma rättegångsförfarande är tillämpligt på käromålen.

Väcks en talan som nämns i 3–5 §§ sedan förberedelsen enligt 5 kap. 28 § 1 mom. har konstaterats vara avslutad, kan domstolen behandla käromålen separat, om de inte utan olägenhet kan behandlas i samma rättegång. Detsamma gäller om en part väcker en talan som anges i 3 § eller 5 § 1 mom. efter att den tidsfrist som har satts ut för honom enligt 5 kap. 22 § har löpt ut.

8 § (22.7.1991/1052)

Om någon som inte är part i rättegången hävdar att saken gäller hans rätt och visar sannolika skäl för sitt påstående, får han som intervenient delta i rättegången på endera partens sida.

9 § (22.7.1991/1052)

Vill någon delta i rättegången som intervenient, skall han ansöka om detta hos domstolen. Parterna skall ges tillfälle att bli hörda med anledning av ansökan.

I ett beslut som har fattats under behandlingen av målet och genom vilket en ansökan om intervention har avslagits får ändring sökas särskilt.

10 § (22.7.1991/1052)

En intervenient har rätt att uppträda som part i rättegången. Han får dock inte ändra käromålet eller vidta andra åtgärder som strider mot en åtgärd som parten har vidtagit, och endast vid sidan av parten söka ändring i domen eller beslutet.

Om en dom är gällande för eller mot intervenienten som om den hade meddelats i en rättegång där han själv varit part, har han likväl ställning som part i rättegången.

19 kap (29.5.2009/363)

Brådskande behandling

1 § (29.5.2009/363)

Tingsrätten kan på yrkande av en part besluta att ett mål eller ärende förklaras brådskande, om det finns synnerligen vägande skäl att behandla det före andra mål och ärenden med hänsyn till rättegångens längd, målets eller ärendets natur och dess betydelse för parten samt andra grunder för brådskandeförklaring.

2 § (29.5.2009/363)

En part som yrkar att ett mål eller ärende ska behandlas brådskande ska ansöka om det skriftligen vid den tingsrätt där huvudsaken behandlas. Ansökan ska innehålla yrkandet om brådskandeförklaring och de omständigheter som yrkandet grundar sig på.

Innan tingsrätten avgör ett yrkande om brådskandeförklaring, ska den vid behov ge övriga parter tillfälle att höras på lämpligt sätt.

3 § (29.5.2009/363)

En ansökan om att ett mål eller ärende ska förklaras brådskande avgörs i tingsrätten i en sammansättning med en domare. Den domare som behandlar huvudsaken får själv avgöra ansökan endast om det inte utan dröjsmål går att få tag på någon annan domare för att avgöra den eller om yrkandet är klart ogrundat.

Beslut om brådskandeförklaring kan fattas genom skriftligt förfarande. Beslutet ska fattas utan dröjsmål.

4 § (29.5.2009/363)

Mål och ärenden som har förklarats brådskande ska behandlas i tingsrätten utan ogrundat dröjsmål före andra mål och ärenden.

Brådskandeförklaringen gäller tills huvudsaken har avgjorts i tingsrätten.

5 § (29.5.2009/363)

Ett beslut om att förklara ett mål eller ärende brådskande får inte överklagas separat.

20 kap

Om förlikning (26.8.2005/664)

1 § (26.8.2005/664)

I en anhängig rättegång kan förlikning stadfästas som avgörande i enlighet med bestämmelserna i detta kapitel.

2 § (26.8.2005/664)

En förlikning kan gälla en sådan sak eller del av en sak där förlikning är tillåten.

3 § (26.8.2005/664)

En förlikning stadfästs på begäran av parterna. En förlikning får inte stadfästas, om den strider mot lag eller är uppenbart oskälig eller om den kränker en utomståendes rätt.

Förlikningen stadfästs skriftligen av domstolen. Av avgörandet skall framgå den sak som förlikningen gäller och förlikningens innehåll.

4 § (26.8.2005/664)

Om förlikningen gäller samtliga yrkanden i saken, avslutas behandlingen av saken genom stadfästelsen av förlikningen.

Om förlikningen gäller en del av saken fortsätter rättegången till övriga delar.

5 § (26.8.2005/664)

I ett avgörande av domstolen i en sak som gäller stadfästelse av förlikning får ändring sökas med iakttagande av vad som föreskrivs om sökande av ändring i dom som har meddelats av domstolen i fråga.

21 kap (26.11.1993/1013)

Om rättegångskostnader

1 § (19.3.1999/368)

Den part som förlorar målet är skyldig att ersätta alla motpartens skäligena rättegångskostnader som föranletts av nödvändiga åtgärder, om inte något annat bestäms i lag.

2 § (19.3.1999/368)

I ett mål där förlikning inte är tillåten skall parterna själva svara för sina rättegångskostnader, om det inte finns särskilda skäl att ålägga den ena parten att helt eller delvis ersätta motpartens kostnader.

3 § (26.11.1993/1013)

Om det i samma mål har framställts flera yrkanden, av vilka en del avgörs till förmån för den ena och en del till förmån för den andra parten, får de själva bära sina rättegångskostnader, om det inte finns skäl att ålägga den ena parten att delvis ersätta motpartens kostnader. Om det som en part har förlorat endast är av ringa betydelse i målet, skall han få full ersättning för sina kostnader.

Vad som stadgas i 1 mom. skall på motsvarande sätt tillämpas när domstolen endast delvis bifaller en parts yrkande. Härvid kan en part dock ådömas full ersättning för sina kostnader även i det fall att den del av hans yrkande som inte har godkänts endast gäller en omständighet som är beroende av prövning och som inte har någon nämnvärd inverkan på parternas rättegångskostnader.

4 § (26.11.1993/1013)

Om den vinnande parten har inlett rättegången utan att motparten har givit anledning därtill, eller annars uppsåtligen eller av oaktsamhet har föranlett en onödig rättegång, är han skyldig att ersätta motpartens rättegångskostnader, om det inte med beaktande av de omständigheter som framkommit i målet finns skäl att bestämma att vardera parten själv får bära sina rättegångskostnader.

Om den omständighet av vilken utgången i målet berodde inte före rättegången var känd av den förlorande parten och han inte heller hade bort känna till den, kan domstolen bestämma att parterna själva skall bära sina rättegångskostnader.

5 § (26.11.1993/1013)

Om den ena parten uppsåtligen eller av oaktsamhet åsamkar den andra parten kostnader genom att utebli från domstolen, genom att inte iaktta domstolens förordnanden, eller genom att lägga fram ett påstående som han har vetat eller hade bort veta vara obefogat, eller genom att annars förlänga rättegången genom ett förfarande som strider mot hans skyldighet, är han skyldig att ersätta dessa kostnader oberoende av hur rättegångskostnaderna i övrigt skall ersättas.

6 § (26.11.1993/1013)

Om den ena partens företrädare, ombud eller biträde så som avses i 4 eller 5 § uppsåtligen eller av oaktsamhet har åsamkat den andra parten sådana rättegångskostnader som avses i detta kapitel, kan han, efter att ha beretts tillfälle att bli hörd, åläggas att solidariskt med parten ersätta kostnaderna i fråga.

7 § (26.11.1993/1013)

En part vars talan avvisas anses ha förlorat målet.

Om behandlingen av målet avskrivs på den grund att den ena parten har återkallat sin talan eller inte inställt sig vid domstolen, skall han ersätta motpartens kostnader, om det inte finns särskilda skäl att bestämma ersättningskyldigheten på något annat sätt.

8 § (26.11.1993/1013)

Ersättningsbara rättegångskostnader är kostnaderna för förberedande av rättegången och för utförande av talan vid domstolen samt för ombudets eller biträdets arvode. Ersättning betalas också för det arbete som rättegången föranlett parten och för förlust som direkt ansluter sig till rättegången. (19.3.1999/368)

Om det har yrkats på dröjsmålsränta på rättegångskostnaderna, skall domstolen bestämma att en årlig dröjsmålsränta skall betalas enligt den räntefot som avses i 4 § 3 mom. räntelagen från det en månad förflutit från den dag då ersättningen dömdes ut. (3.3.1995/285)

8 a § (19.3.1999/368)

Om målet rättsligt varit så oklart att den förlorande parten haft grundad anledning till rättegång, kan domstolen förordna att parterna själva helt eller delvis skall svara för sina rättegångskostnader.

8 b § (19.3.1999/368)

Om det, med beaktande av de omständigheter som lett till rättegång, parternas ställning och sakens betydelse, bedömt som en helhet vore uppenbart oskäligt att förplikta parten att ersätta motpartens rättegångskostnader, kan domstolen på tjänstens vägnar sänka beloppet av de rättegångskostnader som parten skall dömas att betala.

8 c § (19.3.1999/368)

I mål som gäller fordran eller vräkning och som avgörs enligt 5 kap. 13 eller 14 § genom tredskodom utan fortsatt förberedelse, skall domstolen på tjänstens vägnar och med beaktande av den arbetsmängd som krävts för uppsättande av stämningsansökan, fordringsbeloppet och nödvändiga kostnader pröva beloppet av de rättegångskostnader som motparten skall dömas att ersätta.

Justitieministeriet utfärdar närmare bestämmelser om grunderna för beloppen av de rättegångskostnader som döms ut enligt denna paragraf.

8 d § (12.7.2002/601)

Rättegångskostnaderna i hyresmål som gäller bostadslägenheter döms ut i enlighet med 8 c § i detta kapitel. Om vägande skäl föreligger och målet inte avgörs enligt 5 kap. 13 eller 14 § genom tredskodom utan fortsatt förberedelse, kan en part åläggas att betala en större andel av motpartens rättegångskostnader än vad som anges i 8 c §.

9 § (26.11.1993/1013)

Om flera än en part är ansvariga för samma rättegångskostnader, ansvarar de solidariskt för att de ersätts.

Till den del kostnaderna hänförs sig till en del av målet som endast angår en av parterna, eller har orsakats av en part på ett sätt som avses i 5 §, skall denna part ersätta dem ensam.

10 § (26.11.1993/1013)

Den som enligt 12 kap. 5 a § har övertagit käromålet svarar tillsammans med den ursprungliga käranden solidariskt för de rättegångskostnader som uppkommit innan han övertog käromålet. För därefter uppkomna kostnader svarar den nya käranden ensam.

Den som har trätt i svarandens ställe svarar ensam för rättegångskostnaderna.

11 § (26.11.1993/1013)

Domstolen skall, om någon av de solidariskt ersättningsskyldiga begär det, bestämma hur kostnaderna skall fördelas mellan dem eller om någon av dem skall ersätta alla kostnader.

12 § (26.11.1993/1013)

Beträffande skyldigheten för en intervenient som avses i 18 kap. 8 § att ersätta rättegångskostnaderna och hans rätt till ersättning för sådana kostnader gäller på motsvarande sätt vad som i detta kapitel stadgas om parter. Han skall dock endast svara för de särskilda kostnaderna för interventionen. Den part på vars sida intervenienten har deltagit får inte åläggas att ersätta de kostnader som avses i denna paragraf.

Beträffande skyldigheten för intervenientens företrädare, ombud eller biträde att ersätta rättegångskostnaderna gäller på motsvarande sätt vad som i detta kapitel stadgas om parternas företrädare, ombud eller biträde.

13 § (26.11.1993/1013)

Skall kostnaderna för bevisning eller andra åtgärder betalas av statens medel eller solidariskt ersättas av parterna, gäller beträffande skyldigheten att ersätta dessa kostnader vad som i detta kapitel stadgas om rättegångskostnader. Om parterna skall bära sina egna rättegångskostnader, kan det bestämmas att kostnaderna skall delas jämnt.

Domstolen kan bestämma att en av statens medel betald kostnad som avses i 1 mom. helt eller delvis skall bäras av staten.

14 § (26.11.1993/1013)

Yrkande på ersättning för rättegångskostnaderna skall framställas innan behandlingen av målet har slutförts. I yrkandet skall beloppet av rättegångskostnaderna och grunderna för dem specificeras. (19.3.1999/368)

Avgörandet beträffande rättegångskostnaderna skall meddelas samtidigt som domstolen avgör målet. I avgörandet skall de kostnader och arvoden som skall ersättas uppges särskilt. Om huvudsaken avgörs vid förberedelsen, kan avgörandet beträffande rättegångskostnader meddelas samtidigt också när de har förblivit stridiga, om inte utredningen av deras belopp anses kräva huvudförhandling för upptagning av muntlig bevisning. (19.3.1999/368)

När domstolen överför ett mål till en annan domstol skall frågan om ersättning för de rättegångskostnader som uppkommit vid den överförande domstolen avgöras i den domstol till vilken målet har överförts.

15 § (19.3.1999/368)

15 § har upphävts genom L 19.3.1999/368

16 § (26.11.1993/1013)

Om ändring söks i en lägre domstols avgörande, skall skyldigheten att ersätta rättegångskostnaderna i den högre domstolen bestämmas enligt vad som har skett vid fullföljdsförfarandet och beroende på om parten har vunnit eller förlorat besvären.

Om målet återförvisas, skall frågan om kostnaderna i den högre domstolen prövas i den lägre domstolen i samband med det återförvisade målet.

I ett ärende som gäller extraordinärt ändringssökande skall skyldigheten att ersätta rättegångskostnaderna bestämmas enligt 1 och 2 mom., om inte något annat följer av särskilda skäl. (28.6.2005/666)

17 § (11.7.1997/690)

17 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

18 § (11.7.1997/690)

18 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

Kompletterande stadganden

19 § (13.5.2011/440)

Åklagaren har rätt att på statens vägnar söka ändring i avgöranden som har fattats med stöd av 13 § även då han eller hon inte verkat som åklagare.

20 § (11.7.1997/690)

20 § har upphävts genom L 11.7.1997/690.

22 kap (22.7.1991/1064)

Om tingsrättens protokoll och dokumentering av bevisningen (23.5.2003/381)

Protokollföring

1 § (22.7.1991/1064)

Vid tingsrätten förs protokoll över handläggningen av tvistemål och brottmål. Protokollet skall undertecknas av den som har satt upp det.

Protokoll i tvistemål

2 § (22.7.1991/1064)

Protokoll skall föras separat för varje tvistemål.

Om målet inte behandlas vid ett sammanträde, behöver protokoll dock inte föras.

Protokollet skall enligt ordförandens anvisningar föras av en tjänsteman vid domstolen eller av särskilda skäl av ordföranden eller en av denne förordnad lagfaren medlem av domstolen.
(1.6.2001/441)

3 § (22.7.1991/1064)

I protokollet skall antecknas

- 1) domstolens namn och handläggningsdagen,
- 2) namnet på de av domstolens medlemmar som har deltagit i handläggningen av målet samt på protokollföraren,
- 3) parterna och de som har kallats att höras samt om de är närvarande,
- 4) parternas ombud eller biträden samt tolkar,
- 5) saken samt
- 6) orsaken till att handläggning har skett inom stängda dörrar.

2 mom. har upphävts genom L 11.7.1997/690. (11.7.1997/690)

4 § (22.7.1991/1064)

Protokollet över den muntliga förberedelsen skall utöver vad som föreskrivs i 3 § ange

- 1) de yrkanden, invändningar, medgivanden och motsättanden som har framförts,
- 2) de omständigheter som en part grundar sina yrkanden och motsättanden på och motpartens yttranden om dem,
- 3) de bevis som har åberopats och vad som skall styrkas med varje bevis, samt
- 4) övriga omständigheter som behövs för att huvudförhandling skall kunna hållas.

(30.8.2002/768)

Om det som med stöd av 1 mom. skall anges i protokollet framgår av stämningsansökan, svaromålet, någon annan handling som har lämnats till domstolen eller ett protokoll som tidigare har satts upp, räcker det med att i protokollet till denna del hänvisa till handlingen eller protokollet.

Vad 1 mom. stadgar skall i tillämpliga delar också iakttas när protokoll sätts upp över någon annan handläggning som sker utom huvudförhandlingen.

5 § (22.7.1991/1064)

Protokollet över huvudförhandlingen skall utöver vad som föreskrivs i 3 § innehålla de uppgifter som behövs för behandlingen av målet, och det skall ange

- 1) de yrkanden, invändningar, medgivanden och motsättanden som har framförts,
- 2) de omständigheter som en part grundar sina yrkanden och motsättanden på och motpartens yttranden om dem,
- 3) vittnen, sakkunniga och övriga personer som har hörts i saken samt andra bevis som har lagts fram.

(30.8.2002/768)

Om det som med stöd av 1 mom. skall anges i protokollet framgår av stämningsansökan, svaromålet, någon annan handling som har lämnats till domstolen eller ett protokoll som tidigare har satts upp, räcker det med att i protokollet till denna del hänvisa till handlingen eller protokollet.

6 § (22.7.1991/1064)

Förhör med ett vittne eller en sakkunnig samt med en part som hörs i bevissyfte eller med någon annan skall tas upp på band. Om det inte är möjligt att banda förhöret, skall utsagan ordagrant tas in i protokollet.

Är det uppenbart onödigt att banda en utsaga på grund av att den är kort, skall i protokollet i stället noggrant antecknas vad som har berättats i saken. En protokollförd muntlig utsaga skall genast läsas upp, och i protokollet skall antecknas ett yttrande av avgivaren om att utsagan har blivit riktigt uppfattad.

7 § (22.7.1991/1064)

Protokollet skall ta upp vad domstolen har iakttagit vid syn.

8 § (22.7.1991/1064)

I protokollet får inte utan skäl tas in andra uppgifter än de som nämns i 3–7 §§.

9 § (23.5.2003/381)

En bevisinspelning skall i den domstol som behandlar saken till nödvändiga delar skrivas ut (*utskrift*), om domstolen anser att detta främjar behandlingen av saken. Inspelningen får kopieras eller skrivas ut också om en part eller någon annan begär det.

10 § (22.7.1991/1064)

Bandet skall bevaras i minst sex månader från det målet avgjordes. Om ändring har sökts, skall bandet dock bevaras tills målet har avgjorts och avgörandet har vunnit laga kraft.

11 § (30.8.2002/768)

Protokollet, domen, ett särskilt avfattat beslut och handlingarna skall sammanställas till en akt.

12 § (22.7.1991/1064)

Vid tingsrätten skall föras dagbok över tvistemål. Dagboken skall utvisa dagen då ett mål har kommit in, vilka åtgärder som har vidtagits och när målet har avgjorts samt innehålla behövliga uppgifter om ändringssökande.

13 § (30.8.2002/768)

Justitieministeriet utfärdar vid behov närmare bestämmelser om förandet av dagböcker och förteckningar samt om behandlingssystemen och datainnehållet i de dokument som lämnas ut från dem liksom även om formulären för de intyg, ansökningar, stämningsansökningar och andra handlingar som skall utfärdas.

23 kap (11.7.1997/690)

Om omröstning

Om omröstning i allmänhet

1 § (11.7.1997/690)

Om domstolens medlemmar inte under överläggningen i rätten når enighet om avgörandet, skall omröstning förrättas.

Röstningen sker enligt tjänstear så att den yngsta medlemmen säger sin mening först och ordföranden sist. Föredrar en medlem av domstolen målet, skall dock han först säga sin mening.

2 § (11.7.1997/690)

Finns det nämndemän i tingsrätten, skall ordföranden för nämndemännen redogöra för de frågor som kommit fram i målet och de stadganden som är tillämpliga på dem.

Vid omröstning skall nämndemännen säga sin mening sist.

3 § (11.7.1997/690)

Meningarna skall motiveras.

En medlem som förenar sig om en tidigare framförd åsikt skall motivera sin mening endast om motiveringen avviker från vad som har framförts tidigare.

4 § (11.7.1997/690)

Om det uppstår olika meningar om hur omröstningen skall förrättas eller om resultatet av omröstningen, skall domstolen särskilt rösta om denna fråga. Stadgandena om omröstning i tvistemål skall då iakttas.

Omröstning i tvistemål

5 § (11.7.1997/690)

Om flera yrkanden eller ett kvittningsanspråk har framställts i ett tvistemål, skall en särskild omröstning hållas om vart och ett av dem. Detsamma gäller om det i ett mål om ett och samma yrkande finns flera frågor som inverkar på domslutet.

En medlem av domstolen skall uttala sig om varje fråga som domstolen skall avgöra.

6 § (11.7.1997/690)

Vid omröstningen skall den mening gälla som omfattas av mer än hälften av medlemmarna. Vid lika röstetal gäller den mening som ordföranden omfattar.

7 § (11.7.1997/690)

I rättegångsfrågor skall en särskild omröstning hållas.

8 § (11.7.1997/690)

Gäller omröstningen penningbelopp eller något annat yrkande av viss storlek och har vid omröstningen flera meningar än två fått understöd utan att någon av dem skall gälla enligt 6 §, skall de röster som givits för det till beloppet högsta yrkandet läggas samman med de röster som har avgivits för det yrkande som kommer därefter, och om det behövs, skall sammanläggningen fortsätta till dess någon mening skall gälla enligt 6 §.

9 § (11.7.1997/690)

Röstas i ett tvistemål om utdömande av förelagt vite eller fängelsestraff, skall stadgandena om omröstning i brottmål tillämpas.

24 kap (6.3.1998/165)

Om domstolens avgörande

Tingsrättens avgörande i tvistemål

1 § (6.3.1998/165)

Ett avgörande av huvudsaken i ett tvistemål är dom. Annat avgörande av domstolen är beslut.

2 § (6.3.1998/165)

I domen får beaktas endast det rättegångsmaterial som har lagts fram vid huvudförhandlingen. I domen får dock även beaktas bevis som har tagits upp utom huvudförhandlingen och som med stöd av 17 kap. 59 § 1 mom. inte ska tas upp på nytt vid huvudförhandlingen. Om en ny huvudförhandling har hållits, får i domen endast beaktas det som då har lagts fram. I domen får också beaktas det rättegångsmaterial som har lagts fram vid en komplettering av huvudförhandlingen enligt 6 kap. 14 §. (12.6.2015/732)

När målet avgörs vid förberedelsen, får i domen beaktas allt som har lagts fram i stämningsansökan, det skriftligt svaromålet och utsagorna eller i övrigt.

3 § (6.3.1998/165)

Domstolen får inte döma över något annat eller mera än vad en part har yrkat.

I ett mål där förlikning är tillåten får domen inte grundas på någon omständighet som en part inte har åberopat som stöd för sitt yrkande eller motsättande. (30.8.2002/768)

4 § (6.3.1998/165)

En dom skall motiveras. I domskälen skall anges de omständigheter och den rättstillämpning som avgörandet grundar sig på. I domskälen skall också redogöras för på vilken grund en tvistig omständighet har styrkts eller inte styrkts.

5 § (6.3.1998/165)

Domstolen kan genom dom separat avgöra ett självständigt yrkande i ett mål där flera yrkanden har framställts (*deldom*). Domstolen får också särskilt avgöra den del av ett yrkande som har medgivits.

Ett fordringsanspråk och kvittningsanspråk mot det skall dock avgöras tillsammans, om inte det yrkande som gäller huvudfordran med stöd av 5 kap. 14 § 2 mom. skall avgöras genom tredskodom.

6 § (6.3.1998/165)

Om käromålets avgörande beror av avgörandet av ett annat käromål som behandlas vid samma rättegång, kan domstolen genom en särskild dom avgöra det sistnämnda käromålet (*mellandom*). Domstolen får då besluta att behandlingen av målet i övrigt skall fortsätta först sedan mellandomen har vunnit laga kraft.

Domstolen kan på begäran av en part genom mellandom separat också avgöra en fråga som gäller ett yrkande och som måste klarläggas för att samma yrkande i övrigt skall kunna avgöras.

Mellandomen får då endast av något särskilt skäl meddelas mot en parts vilja. Ändring i en mellandom som avses i detta moment får sökas särskilt endast om det är onödigt att behandla målet till övriga delar med anledning av att mellandomen har meddelats. I annat fall får ändring sökas i en mellandom som avses i detta moment endast om ändring söks i det slutliga avgörandet.

7 § (6.3.1998/165)

Tingsrättens dom skall utgöra en fristående handling. Där skall anges

- 1) domstolens namn samt den dag då domen meddelas,
- 2) parternas namn,
- 3) en redogörelse för parternas yrkanden och svaromål samt de omständigheter på vilka de grundas,
- 4) en förteckning över de personer som blivit hörda i bevissyfte och över övriga framlagda bevis,
- 5) domskälen,
- 6) de lagrum och rättsnormer som har tillämpats,
- 7) domslutet, samt
- 8) namnet på de medlemmar som har tagit del i avgörandet av målet och deras tjänsteställning, och om omröstning har skett. Har domstolen röstat, skall till domen fogas skiljaktiga meningar.

Ett referat som ingår i domen kan helt eller delvis ersättas genom att till domen fogas en kopia av stämmningsansökan eller svaromålet eller någon annan handling, om klarheten i domen inte genom detta äventyras.

8 § (6.3.1998/165)

Beslutsöverläggningen skall hållas så snart huvudförhandlingen har avslutats eller senast följande vardag. Sedan överläggningen har avslutats skall domen avkunnas. När domen avkunnas skall domskälen och domslutet meddelas, om det inte är nödvändigt att domen avkunnas i sin helhet. Om parterna samtycker till detta kan domskälen då uppges endast i huvuddrag. Om det har röstats om domen, skall detta meddelas när domen avkunnas.
(30.8.2002/768)

Om överläggningen mellan domstolens medlemmar eller avfattandet av domen i ett omfattande eller svårt mål kräver det, får domen meddelas i domstolens kansli inom 14 dagar från den dag då huvudförhandlingen avslutades. Kan domen av särskilda skäl inte meddelas inom denna tid, skall den meddelas så snart som möjligt. Då handläggningen avslutas skall de parter som är närvarande underrättas om när domen meddelas.

När ett mål avgörs utan att det hålls någon huvudförhandling eller något sammanträde för förberedelse, skall domen utan dröjsmål meddelas i domstolens kansli. Domstolen skall då i god tid skriftligen underrätta parterna om vilken dag domen kommer att meddelas. Om tredskodom meddelas, behöver parterna dock inte underrättas. Inte heller behöver den part underrättas om domen, till vars förmån den har meddelats utan att han har yrkat det.

9 § (6.3.1998/165)

Tingsrättens dom skall undertecknas av ordföranden.

Tingsrättens domar och särskilt avfattade beslut arkiveras genom att de fogas till en akt.
(30.8.2002/768)

10 § (6.3.1998/165)

Domstolen skall rätta skriv- och räknefel i domen eller andra klara fel som kan jämföras med dem. Också domstolens ordförande eller, om han har förhinder, en lagfaren medlem får rätta ett fel. Innan detta sker skall parterna vid behov ges tillfälle att uttala sig om rättelsen.

Rättelsen skall antecknas i domen samt i den kopia eller det exemplar av domen som har getts parten. Om den kopia eller det exemplar av domen som har getts parten inte kan rättas, skall en kopia av den rättade domen sändas till parten. Om ändring har sökts i målet, skall ett meddelande om rättelsen tillställas fullföljdsdomstolen.

En part har rätt att anföra klagan över rättelsen inom 30 dagar från det han fick del av den.

11 § (6.3.1998/165)

Domstolen kan på begäran av en part komplettera domen, om något yrkande av en part inte har avgjorts i den. Har ingenting uttalats i domen om ett sådant yrkande av en part om vilket förlikning inte är tillåten, kan domen också kompletteras på tjänstens vägnar.

En part skall begära komplettering av en dom genom skriftlig ansökan inom 14 dagar från det domen avkunnades eller meddelades. Domen kan kompletteras på tjänstens vägnar, om en part inom 14 dagar från avkunnandet eller meddelandet har kallats till en behandling som gäller komplettering av domen eller om han har ombetts att avge en skriftlig utsaga om kompletteringen.

Parterna skall kallas till den behandling som gäller kompletteringen vid äventyr att frånvaro inte hindrar att domen kompletteras. Om domstolen inte anser att en muntlig förhandling behövs, skall den av parterna begära en skriftlig utsaga om den fråga som skall behandlas och samtidigt meddela vilken dag avgörandet om kompletteringen meddelas.

12 § (6.3.1998/165)

Domstolen skall när den kompletterar domen vara lika sammansatt som när den meddelade domen. Om någon av domstolens medlemmar har fått förhinder, skall domstolen vid kompletteringen vara så sammansatt att den hade varit behörig att behandla målet i denna sammansättning.

Avgörandet av komplettering av domen skall fogas till domen, och på den skall göras en anteckning om att den har kompletterats efteråt. Om ändring har sökts i saken, skall fullföljdsdomstolen underrättas om kompletteringen.

Ändring i ett avgörande om komplettering av dom får sökas genom besvär.

13 § (6.3.1998/165)

Parterna ges som expedition en kopia av tingsrättens dom.

Kopian av tingsrättens dom skall bestyrkas av ordföranden, en lagfaren medlem eller en därtill förordnad tjänsteman.

En kopia av tingsrättens dom skall, räknat från den dag då domen avkunnades eller meddelades, finnas tillgänglig för parterna i tingsrättens kansli

- 1) inom två veckor, om missnöje har anmälts i saken, och
- 2) i annat fall om möjligt inom 30 dagar.

14 § (6.3.1998/165)

Tingsrättens beslut skall ingå i protokollet. Ett beslut genom vilket målet avvisas skall dock alltid utgöra en fristående handling.

Ett beslut skall motiveras, om ett yrkande eller en invändning i målet förkastas eller om en motivering annars behövs.

Om beslutet skall i övrigt i tillämpliga delar gälla vad som bestäms om domar.

Hovrättens avgörande

15 § (6.3.1998/165)

Av hovrättens dom eller slutliga beslut skall framgå

- 1) domstolens namn samt den dag då avgörandet avkunnats eller meddelats,
- 2) parternas namn,
- 3) i nödvändig utsträckning en redogörelse för tingsrättens avgörande samt en redogörelse för parternas yrkanden och svaromål i hovrätten jämte motiveringar,
- 4) en förteckning över de personer som i bevissyfte har blivit hörda i hovrätten och över övriga där framlagda bevis,
- 5) motiveringarna,
- 6) de lagrum och rättsnormer som har tillämpats,
- 7) domslutet eller beslutet, samt
- 8) namnet på de ledamöter som har avgjort saken och deras tjänsteställning, och om omröstning har ägt rum. Till domen eller det slutliga beslutet skall fogas skiljaktiga meningar och föredragandens betänkande som avviker från hovrättens avgörande.

Redogörelsen för tingsrättens avgörande kan helt eller delvis ersättas genom att till domen eller det slutliga beslutet fogas en kopia av hela eller av behövliga delar av tingsrättens avgörande, om

klarheten i hovrättens avgörande inte genom detta äventyras. Till den del hovrätten omfattar tingsrättens motivering behöver denna inte återges.

Över domen eller det slutliga beslutet upprättas en liggare som skall undertecknas av dem som har deltagit i avgörandet av saken. Föredraganden kontrasignerar liggaren. En expedition som skall ges en part undertecknas av föredraganden i saken eller av någon annan tjänsteman som presidenten förordnat.

16 § (6.3.1998/165)

Om hovrätten inte ändrar motiveringen till tingsrättens avgörande eller dess slutresultat, förslår i stället för det som bestäms ovan i 15 § 1 mom. 5–7 punkten ett meddelande att det har prövats att tingsrättens avgörande är riktigt och att det inte har framkommit någon anledning att ändra avgörandet. Härvid behöver någon redogörelse för tingsrättens avgörande inte ingå i hovrättens avgörande. Till avgörandet skall fogas en kopia av hela eller av behövliga delar av tingsrättens avgörande.

17 § (6.3.1998/165)

Sedan beslutsöverläggningen har avslutats avkunnas hovrättens avgörande eller meddelas i hovrättens kansli. Ett avgörande som har avkunnats dateras dagen för avkunnandet och ett avgörande som meddelats i kansliet dateras enligt den dag då det finns tillgängligt för parterna.

En dom och ett slutligt beslut skall meddelas inom 30 dagar från den dag då huvudförhandlingen avslutades. Kan ett avgörande av särskilda skäl inte meddelas inom denna tid, skall det meddelas så snart som möjligt. Beslutsöverläggningen skall likväl hållas så snart huvudförhandlingen har avslutats eller senast följande vardag.

18 § (13.5.2011/440)

Hovrätten ska sända ett exemplar av sitt avgörande till alla som fört talan i hovrätten.

Ett exemplar ska sändas till svaranden i ett brottmål också om han eller hon inte har utövat talan i hovrätten, om hovrätten har ändrat tingsrättens avgörande för svarandens vidkommande. Ett exemplar ska sändas till åklagaren i ett brottmål som han drivit också i det fall att åklagaren inte har utövat talan i hovrätten.

19 § (6.3.1998/165)

Om inte något annat bestäms, gäller i fråga om hovrättens avgöranden i övrigt i tillämpliga delar det som bestäms om tingsrättens avgöranden.

Högsta domstolens avgörande

20 § (6.3.1998/165)

Om högsta domstolens avgörande på ansökan om fullföljdstillstånd och besvär bestäms i 30 kap. rättegångsbalken.

Delgivning av meddelanden och kallelser

21 § (6.3.1998/165)

Meddelanden och kallelser som nämns i detta kapitel får domstolen sända med posten, om inte något annat delgivningssätt anses nödvändigt.

25 kap (6.3.1998/165)

Om fullföljd av talan från tingsrätt till hovrätt

Allmänna bestämmelser

1 § (6.3.1998/165)

Ändring i tingsrätts avgörande söks hos hovrätten genom besvär.

I en tingsrätts dom och slutliga beslut samt i övriga avgöranden som har fattats i samband därmed får ändring sökas genom besvär, om inte ändringssökande har förbjudits särskilt.

I en tingsrätts avgöranden under rättegången får ändring sökas genom besvär endast om detta är uttryckligen tillåtet.

2 § (6.3.1998/165)

I ett mål där förlikning är tillåten kan parterna skriftligen avtala att ingen av dem söker ändring i domen genom besvär. Avtalet skall gälla en viss tvist eller framtida tvister som uppstår på grund av ett visst angivet rättsförhållande.

Under besvärstiden kan en part med bindande verkan anmäla att han helt eller delvis nöjer sig med tingsrättens avgörande. Anmälan skall göras skriftligen till tingsrätten.

Fullföljdsanvisningar

3 § (13.5.2011/440)

När en tingsrätt avkunnar eller meddelar ett avgörande ska den samtidigt uppge om ändring kan sökas i avgörandet och vad som ska iaktas när ändring söks.

Närvarande parter ska omedelbart efter det att avgörandet har avkunnats lämnas skriftliga anvisningar av vilka framgår hur den som är missnöjd med avgörandet ska förfara för att få målet till prövning i hovrätten eller söka ändring genom prejudikatbesvär enligt 30 a kap. I anvisningarna ska också förfarandet med prejudikatbesvär beskrivas i huvuddrag. Anvisningar lämnas dock inte till åklagaren eller till någon annan part, om detta befinns vara uppenbart onödigt.

4 § (6.3.1998/165)

Om tingsrätten dömer till straff en svarande som var frånvarande när behandlingen av målet avslutades i sammanträde, skall tingsrätten omedelbart efter att domen har avkunnats eller meddelats underrätta honom om vilken dag detta gjorts, den utdömda påföljden samt samtidigt sända honom de i 3 § 2 mom. nämnda anvisningarna. Meddelandet får sändas med posten till den adress som svaranden senast har uppgett. Underrättelse behöver likväl inte ske i fråga om böter eller förvandlingsstraff.

Missnöjesanmälan

5 § (6.3.1998/165)

En part som vill söka ändring i tingsrättens avgörande skall vid äventyr av förlust av talan anmäla missnöje därmed. Om flera parter har gemensam talan, räcker en missnöjesanmälan.

Missnöje skall anmälas senast den sjunde dagen efter den dag då tingsrättens avgörande avkunnades eller meddelades.

Missnöjesanmälan kan göras antingen muntligen eller skriftligen hos den domstol som avgjort målet eller i dess kansli.

6 § (6.3.1998/165)

En häktad eller en person som avtjänar fängelse- eller förvandlingsstraff får i brottmål anmäla missnöje hos fängelsedirektören. Om tiden för missnöjesanmälan går ut medan en sådan person till följd av en rättegång eller fängstransport befinner sig utanför straffanstalten, får han anmäla missnöje dagen efter den då han anlänt till fängelset.

7 § (13.5.2011/440)

Missnöjesanmälan får begränsas till att gälla en del av underrättens avgörande. Begränsningen ska nämnas då missnöje anmäls.

Åklagaren ska, om svarandena är flera, när han eller hon anmäler missnöje uppge vem av dem som missnöjesanmälan gäller.

8 § (6.3.1998/165)

En missnöjesanmälan får återkallas inom den tid som är bestämd för anmälan av missnöje. På återkallelse skall tillämpas vad som bestäms om missnöjesanmälan.

9 § (6.3.1998/165)

Har missnöje inte anmälts i bestämd ordning eller anmäls missnöje med ett avgörande i vilket ändring inte får sökas, godkänns anmälan inte.

Om godkännande av missnöjesanmälan beslutar tingsrättens ordförande. Är han förhindrad, avgörs frågan av en annan lagfaren medlem av tingsrätten. Om missnöjesanmälan inte har godkänts, skall vederbörande omedelbart underrättas om saken.

Om missnöjesanmälan inte har godkänts, får klagan över detta anföras hos hovrätten. Klagoskriften skall tillställas tingsrättens kansli inom trettio dagar från den dag då avgörandet avkunnades eller meddelades. Anser hovrätten att missnöjesanmälan har skett i laga ordning, skall den vid behov utsätta en ny tid för ändringssökande.

10 § (6.3.1998/165)

Om en godkänd missnöjesanmälan skall anteckning göras i tingsrättens avgörande, i den kopia som skall ges en part och i diariet samt behövliga längder och meddelanden.

10 a § (23.5.2003/381)

När en missnöjesanmälan över ett avgörande som träffats under rättegången har godkänts, kan tingsrätten vid behov bestämma att behandlingen av saken fortsätter först efter att besvären har avgjorts.

Besvärсанvisning

11 § (6.3.1998/165)

När missnöjesanmälan har gjorts och godkänts, skall besvärсанvisning fogas till den kopia av tingsrättens avgörande som skall ges till parten.

I besvärсанvisningen ska nämnas fullföljdsdomstolen och den dag då besvärstiden löper ut. I besvärсанvisningen ska redogöras för bestämmelserna om fullföljande av besvär, tillstånd till fortsatt handläggning och grunderna för tillståndet samt om besvärsskriftens innehåll och bilagor. Besvärсанvisningen ska dessutom innehålla motsvarande uppgifter om motbesvär och prejudikatbesvär enligt vad som föreskrivs i 14 a–14 c § och i 30 a kap. (24.6.2010/650)

Är besvärсанvisningen felaktig och har felet inte tydligt kunnat upptäckas, skall besvären inte avvisas på grund av detta, om ändringssökanden har iakttagit antingen anvisningen eller vad som bestäms om saken.

Fullföljande av besvär

12 § (6.3.1998/165)

Tiden för besvär är 30 dagar från den dag då tingsrättens avgörande avkunnades eller meddelades.

Senast den dag då fristen löper ut skall en part före tjänstetidens utgång tillstålla tingsrättens kansli sin besvärsskrift. Besvär som inte har anförts inom föreskriven tid lämnas utan avseende.

Om ändringssökanden vill återkalla besvär, skall han inge en till hovrätten riktad skriftlig återkallelseanmälan som tillställs hovrättens registratorskontor eller tingsrättens kansli.

13 § (23.5.2003/381)

Kan ändring inte sökas inom föreskriven tid på grund av laga förfall eller av något annat godtagbart skäl, sätter tingsrätten på ansökan ut en ny tid för ändringssökande.

Om ny tid skall skriftligen ansökas hos tingsrätten innan den ursprungliga tiden har löpt ut. Till ansökan skall fogas en utredning om det förfall som drabbat sökanden eller om annat skäl för ansökan.

14 § (6.3.1998/165)

Beslut om utsättande av ny tid eller om att besvären skall avvisas på grund av försening fattas av en lagfaren medlem av tingsrätten.

Om ansökan om utsättande av ny tid avslås eller om besvären avvisas på grund av försening, skall parterna i god tid innan avgörandet ges skriftligen meddelas vilken dag avgörandet kommer att ges.

Motbesvär (23.5.2003/381)

14 a § (23.5.2003/381)

Ändringssökandens motpart kan överklaga tingsrättens avgörande utan att anmäla missnöje (*motbesvär*).

Tiden för motbesvär är två veckor från utgången av den besvärstid som föreskrivits för ändringssökanden.

14 b § (24.6.2010/650)

Motbesvären förfaller om besvären återkallas, förfaller eller avvisas eller om ändringssökanden inte meddelas tillstånd till fortsatt handläggning. Motbesvären förfaller dock inte om besvären återkallas först vid huvudförhandlingen.

14 c § (23.5.2003/381)

Angående motbesvär iakttas i övrigt vad som föreskrivs om besvär.

Besvärsskriftens innehåll och bilagor

15 § (23.5.2003/381)

I besvärsskriften, som skall ställas till hovrätten, skall uppges

- 1) det avgörande av tingsrätten i vilket ändring söks,
- 2) till vilka delar ändring söks i tingsrättens avgörande,
- 3) vilka ändringar som yrkas i tingsrättens avgörande,
- 4) de grunder på vilka ändring yrkas och till vilka delar ändringssökanden anser att motiveringen för tingsrättens avgörande är felaktig,
  - 4 a) grunden för att tillstånd till fortsatt handläggning ska meddelas i ett mål eller ärende där det enligt 25 a kap. 5 § behövs tillstånd till fortsatt handläggning och skälen till att ändringssökanden anser att det finns grund för tillståndet, om inte dessa annars framgår av besvärsskriften, (10.4.2015/386)
- 5) de bevis på vilka ändringssökanden önskar stöda sig och vad ändringssökanden vill styrka med vart och ett av dem, samt
- 6) en eventuell begäran om att huvudförhandling skall hållas i hovrätten.

En ändringssökande som önskar att huvudförhandling skall hållas i hovrätten skall uppge den specificerade orsaken till detta. Ändringssökanden skall också uppge sin åsikt om huruvida parterna skall höras personligen vid huvudförhandlingen samt vilka vittnen, sakkunniga och andra personer det är nödvändigt att höra i bevissyfte.

En ändringssökande som i ett tvistemål åberopar omständigheter eller bevis som inte har lagts fram i tingsrätten, skall ange varför det skulle vara tillåtet att åberopa dessa i hovrätten med beaktande av 17 §.

16 § (6.3.1998/165)

I besvärsskriften ska uppges parternas namn samt uppgifter om hur deras lagliga företrädare eller ombud eller biträde kan nås samt den postadress och eventuell annan adress under vilken uppmaningar, kallelser och meddelanden i saken kan sändas till ändringssökanden (*processadress*). Uppgifter om hur parter samt vittnen eller andra som ska höras kan nås per telefon och på något annat sätt ska också på ett lämpligt sätt meddelas hovrätten. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska ändringssökanden meddela hovrätten detta utan dröjsmål. (14.5.2010/362)

Besvärsskriften skall undertecknas av ändringssökanden eller, om han inte själv har uppsatt den, av uppsättaren.

Till besvärsskriften skall fogas de handlingar som ändringssökanden åberopar och som inte har lagts fram i tingsrätten samt kopior av besvärsskriften och de till den fogade handlingarna.

Nytt material i hovrätten

17 § (6.3.1998/165)

I ett tvistemål får ändringssökanden inte i hovrätten åberopa andra omständigheter eller bevis än de som har lagts fram i tingsrätten, utom då han gör sannolikt att han inte har kunnat åberopa omständigheten eller beviset i tingsrätten eller att han har haft giltiga skäl att inte göra det.

Ett kvittningsanspråk som framställs först i hovrätten kan avvisas, om det inte kan prövas utan svårighet.

Kompletterande bestämmelser

18 § (6.3.1998/165)

Skrivelser och till dem fogade handlingar som har tillställts tingsrättens kansli och är riktade till hovrätten skall utan dröjsmål sändas från tingsrätten till hovrätten. Samtidigt skall akten i saken och ljudupptagningarna sändas till hovrätten. Av tingsrättens dom och särskilt avfattade beslut sänds dock bara kopior till hovrätten. (30.8.2002/768)

Har en besvärsskrift som skall tillställas tingsrättens kansli inkommit till hovrätten inom utsatt tid, skall besvären inte avvisas på grund av detta. Besvärsskriften skall ofördröjligen sändas från hovrätten till tingsrättens kansli.

19 § (13.5.2011/440)

19 § har upphävts genom L 13.5.2011/440.

25 a kap (24.6.2010/650)

Om inledande av förberedelsen av ett besvärssärende vid hovrätten och om tillstånd till fortsatt handläggning

Allmänna bestämmelser

1 § (24.6.2010/650)

I detta kapitel föreskrivs om inledande av förberedelsen av ett besvärssärende vid hovrätten och om tillstånd till fortsatt handläggning och om meddelande av detta tillstånd.

Om det inte krävs tillstånd till fortsatt handläggning i ett besvärssärende eller om tillstånd meddelas på de grunder som anges i 11 §, fortsätter handläggningen av ärendet så som anges i 26 kap.

Om tillstånd till fortsatt handläggning inte meddelas, står tingsrättens avgörande fast.

Inledande av förberedelsen

2 § (24.6.2010/650)

Förberedelsen av ett besvärssärende vid hovrätten inleds när besvärsskriften inkommer från tingsrätten. För förberedelsen svarar en ledamot (*för förberedelsen ansvarig ledamot*).

3 § (24.6.2010/650)

Om besvären är bristfälliga och en komplettering behövs för att rättegången ska kunna föras vidare, ska ändringssökanden uppmanas att avhjälpa bristen inom en tid hovrätten sätter ut. Samtidigt ska ändringssökanden upplysas om vad påföljden kan bli om uppmaningen inte följs.

Om besvären är bristfälliga också efter det att de har kompletterats, får parten av särskilda skäl ges ett nytt tillfälle att komplettera dem.

4 § (24.6.2010/650)

Om ändringssökanden inte följer en uppmaning att komplettera besvären och de är så bristfälliga att de inte kan läggas till grund för en rättegång i hovrätten, ska besvären avvisas.

Hovrätten ska genast avvisa besvären, om det finns något annat hinder för att pröva dem än ett sådant som avses i 3 §.

Tillstånd till fortsatt handläggning

5 § (10.4.2015/386)

Tillstånd till fortsatt handläggning behövs i ett mål eller ärende, när tingsrättens avgörande överklagas genom besvär.

En svarande i ett brottmål som har dömts till strängare straff än fängelse i åtta månader behöver dock inte tillstånd till fortsatt handläggning i någon del av målet, om besvären avser det brott som tillräknats honom eller henne eller straffet. När straffets stränghet bedöms beaktas inte böter eller andra straffrättsliga påföljder som har dömts ut utöver fängelse.

Åklagaren eller målsäganden behöver inte tillstånd till fortsatt handläggning i någon del av målet, om svaranden har dömts till strängare straff än fängelse i åtta månader och besvären avser det brott som tillräknats svaranden eller det straff som dömts ut.

6 § (10.4.2015/386)

6 § har upphävts genom L 10.4.2015/386.

7 § (10.4.2015/386)

7 § har upphävts genom L 10.4.2015/386.

8 § (10.4.2015/386)

8 § har upphävts genom L 10.4.2015/386.

9 § (10.4.2015/386)

9 § har upphävts genom L 10.4.2015/386.

10 § (10.4.2015/386)

10 § har upphävts genom L 10.4.2015/386.

11 § (24.6.2010/650)

Tillstånd till fortsatt handläggning ska meddelas, om

- 1) det finns anledning att betvivla att tingsrättens domslut är riktigt,
- 2) det inte är möjligt att bedöma om tingsrättens domslut är riktigt utan att tillstånd till fortsatt handläggning meddelas,
- 3) det är viktigt att meddela tillstånd med tanke på lagens tillämpning i andra likadana mål, eller om
- 4) det finns andra vägande skäl till att meddela tillstånd.

Tillstånd till fortsatt handläggning behöver dock inte meddelas med stöd av 1 mom. 1 punkten enbart för att bedöma bevisningen på nytt, om det inte utifrån de omständigheter som anges i besvären finns grundad anledning att betvivla att tingsrättens domslut är riktigt.

12 § (24.6.2010/650)

Tillståndet till fortsatt handläggning får begränsas till att gälla en del av tingsrättens avgörande. Frågan om meddelande av sådant tillstånd i målet i övrigt får då överföras för att avgöras i samband med behandlingen av besvären.

Förfarandet när tillstånd till fortsatt handläggning meddelas

13 § (24.6.2010/650)

Innan hovrätten avgör ett ärende om tillstånd till fortsatt handläggning, ska den vid behov uppmana ändringssökandens motpart att skriftligt bemöta besvären.

14 § (24.6.2010/650)

Hovrätten avgör i skriftligt förfarande frågan om tillstånd till fortsatt handläggning ska meddelas utifrån tingsrättens avgörande, besvären, ett eventuellt bemötande och vid behov också det övriga rättegångsmaterialet.

Ärendet får avgöras utan föredragning.

15 § (24.6.2010/650)

Om tillstånd till fortsatt handläggning meddelas, ska ändringssökanden och ändringssökandens motpart underrättas.

16 § (24.6.2010/650)

I fråga om förfarandet i ärenden som gäller tillstånd till fortsatt handläggning iakttas i övrigt 26 kap. i tillämpliga delar.

17 § (24.6.2010/650)

Om tillstånd till fortsatt handläggning inte meddelas, ska det framgå av beslutet att

- 1) samtliga de tillståndsgrunder som anges i 11 § har prövats,
- 2) tillstånd inte har meddelats, och att
- 3) tingsrättens avgörande står fast.

Till beslutet ska fogas en redogörelse för parternas yrkanden och bemötanden.

18 § (24.6.2010/650)

Tillstånd till fortsatt handläggning meddelas, om någon av ledamöterna i den avgörande sammansättningen anser att tillstånd ska meddelas.

Ändringssökande

19 § (24.6.2010/650)

Ett beslut genom vilket tillstånd till fortsatt handläggning har meddelats får inte överklagas.

Ett beslut genom vilket den som överklagat ett avgörande har meddelats tillstånd till fortsatt handläggning endast delvis, får överklagas i samband med att besvär anförs över hovrättens avgörande i övrigt. Om tillstånd till fortsatt handläggning inte har meddelats alla som överklagat i saken, får beslutet att inte meddela tillstånd överklagas på det sätt som anges i 30 kap. 1 §. (10.4.2015/386)

26 kap (6.3.1998/165)

Om fortsatt handläggning av besvärärenden i hovrätten (24.6.2010/650)

Hovrättens prövningsrätt (23.5.2003/381)

1 § (23.5.2003/381)

Rättegången i hovrätten gäller den sak som varit föremål för tingsrättens avgörande till den del det åberopats i besvären och i det eventuella bemötandet. Vid rättegången prövas om och på vilket sätt tingsrättens avgörande skall ändras.

1 a § (24.6.2010/650)

1 a § har upphävts genom L 24.6.2010/650.

Mellanrubriken har upphävts genom L 24.6.2010/650. (24.6.2010/650)

1 b § (24.6.2010/650)

1 b § har upphävts genom L 24.6.2010/650.

Mellanrubriken har upphävts genom L 24.6.2010/650. (24.6.2010/650)

2 § (24.6.2010/650)

I ett brottmål kan hovrätten till förmån för svaranden ändra tingsrättens dom med anledning av ett straffyrkande också i det fall att endast allmänna åklagaren har sökt ändring i domen.

Om ändring i tingsrättens dom i ett brottmål söks endast i fråga om straffpåföljden, får hovrätten inte utan särskilda skäl pröva om svaranden i brottmålet har gjort sig skyldig till den gärning som tillräknats honom eller henne.

2 a § (24.6.2010/650)

2 a § har upphävts genom L 24.6.2010/650.

Skriftligt bemötande

3 § (24.6.2010/650)

Ändringssökandens motpart ska uppmanas att skriftligt bemöta besvären inom en av hovrätten utsatt tid. Bemötande behöver inte begäras, om bemötande har begärts när frågan om meddelande av tillstånd till fortsatt handläggning behandlades eller om besvären avvisas med stöd av 25 a kap. 4 §, eller om det är uppenbart onödigt att begära bemötande.

När bemötande begärs ska besvären och de handlingar som fogats till dem delges. Hovrätten kan dessutom bestämma vilken fråga motparten särskilt ska uttala sig om i bemötandet.

4 § (23.5.2003/381)

I sitt bemötande skall den som avger det uppge

1) den sak i vilken bemötandet avges,

2) om han medger ändringsyrkandet eller motsätter sig det, samt

3) sin åsikt om grunderna för ändringssökandens yrkanden och de omständigheter på vilka han önskar stöda sig.

På bemötandet och den som avgett det tillämpas dessutom vad som i 25 kap. 15 § 1 mom. 4–6 punkten samt 2 och 3 mom. samt 16 och 17 § föreskrivs om besvär och om ändringssökanden.

5 § (6.3.1998/165)

Hovrätten kan vid behov bereda den som avgett bemötandet tillfälle att inom en av hovrätten utsatt tid komplettera bemötandet.

6 § (6.3.1998/165)

Ett bemötande skall delges ändringssökanden.

Fortsatt förberedelse

7 § (23.5.2003/381)

Vid förberedelsen skall hovrätten beroende på sakens natur klarlägga

1) till vilka delar ändring söks i tingsrättens avgörande,

2) vilka yrkanden som framställs i hovrätten och vilka grunder som åberopas till stöd för yrkandena,

3) vad parterna är oense om i hovrätten,

4) de bevis som kommer att läggas fram i hovrätten och vad som skall styrkas med vart och ett av dem,

5) om huvudförhandling skall hållas i hovrätten, samt

6) om det i ett tvistemål finns förutsättningar för förlikning.

8 § (6.3.1998/165)

Hovrätten kan uppmana en part att inom viss tid ge in ett skriftligt yttrande till hovrätten.

Hovrätten skall då bestämma vad parten skall yttra sig om. En part får likväl endast av särskilda skäl uppmanas att ge in ett skriftligt yttrande mer än en gång. Yttrandet skall delges motparten.

Hovrätten kan kalla parterna att höras vid sammanträdet, om detta anses främja förberedelsen.

9 § (23.5.2003/381)

Vid förberedelsen beslutar hovrätten dessutom huruvida sakkunnigutlåtanden skall inhämtas, skriftliga bevis läggas fram, syn förrättas eller andra förberedande åtgärder vidtas, om detta behövs för att säkerställa att bevisen finns tillgängliga vid huvudförhandlingen samtidigt.

Vid förberedelsen beslutar hovrätten också huruvida parterna skall höras personligen samt vilka vittnen, sakkunniga och andra personer som skall höras i bevissyfte vid huvudförhandlingen.

Hovrätten skall se till att ingenting som inte hör till saken blandas in i den och att onödig bevisning inte läggs fram i saken.

10 § (23.5.2003/381)

Hovrätten kan utan föredragning besluta om åtgärder som hänför sig till förberedelsen av en sak. Detta gäller också när hovrätten beslutar om de åtgärder i fråga om vilka en ledamot ensam är behörig enligt 2 kap. 8 § 2 och 3 mom. Den ledamot som ansvarar för förberedelsen beslutar om förfarandet.

11 § (23.5.2003/381)

Vid förberedelsen av saker i hovrätten skall i övrigt i tillämpliga delar iakttas vad som föreskrivs om förberedelse i tingsrätten.

Avgörande av ett mål eller ärende på grundval av det skriftliga rättegångsmaterialet (23.5.2003/381)

12 § (23.5.2003/381)

Ett mål eller ärende avgörs på föredragning på grundval av det skriftliga rättegångsmaterialet, om någon huvudförhandling inte hålls i saken med stöd av 13–16 §.

Om målet eller ärendet avgörs på grundval av det skriftliga rättegångsmaterialet och ändringssökandens motpart inte har utövat talan i hovrätten, skall det rättegångsmaterial som han tidigare lagt fram i målet eller ärendet dock beaktas när saken avgörs.

Vid behov skall innehållet i den bevisning som har tagits emot i tingsrätten klarläggas med hjälp av bevisinspektionen.

Huvudförhandling

13 § (25.8.2016/683)

Vid huvudförhandlingen i hovrätten hörs parter, vittnen och sakkunniga och tas annan utredning emot.

Huvudförhandlingen kan begränsas så att den endast gäller en del av den sak som är föremål för besvär.

14 § (24.6.2010/650)

Hovrätten ska hålla huvudförhandling när en part i ett tvistemål eller en målsägande eller en svarande i ett brottmål kräver det.

Huvudförhandling behöver dock inte hållas, om muntlig bevisning enligt 15 § 1 mom. inte behöver tas emot på grund av att det inte kan finnas något rimligt tvivel om att tingsrätten bedömt bevisningen på riktigt sätt och om det också i övrigt är klart onödigt att hålla huvudförhandling, särskilt med beaktande av målets art och dess betydelse för parten.

Hovrätten ska hålla huvudförhandling på begäran av allmänna åklagaren, om muntlig bevisning enligt 15 § ska tas emot i målet, och också i övriga fall när hovrätten anser att det behövs.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. ska beaktas också vid behandlingen av besvär i ett ansökningsärende.

14 a § (24.6.2010/650)

Hovrätten får självmant hålla huvudförhandling när den anser att det behövs.

15 § (24.6.2010/650)

Om huvudförhandling hålls och ärendet gäller tingsrättens bedömning av tilltron till muntlig bevisning, ska den muntliga bevisning som har tagits emot i tingsrätten tas emot på nytt till behövliga delar, om det inte finns något hinder för det. Bevisningen behöver inte tas emot på nytt, om det inte utifrån det rättegångsmaterial som avses i 12 § bedömt som en helhet kan finnas något rimligt tvivel om att tingsrätten har bedömt bevisningen på riktigt sätt.

Bestämmelserna om bedömning av tilltron till muntlig bevisning tillämpas också på tingsrättens bedömning av tilltron till de iakttagelser som tingsrätten har gjort när den har förrättat syn.

I hovrätten tas också ny muntlig bevisning emot vid huvudförhandlingen.

16 § (24.6.2010/650)

Om muntlig bevisning som har tagits emot i tingsrätten inte tas emot på nytt i hovrätten, får tingsrättens avgörande ändras för denna bevisnings del bara om bevisningen inte längre kan tas emot på nytt. Avgörandet på ett straffyrkande får dock ändras till förmån för svaranden i brottmålet.

Kallelse till huvudförhandling och följden av parts utevaro

17 § (6.3.1998/165)

Hovrätten skall kalla parterna till huvudförhandlingen.

I kallelsen skall parterna underrättas om vilken dag och vid vilket klockslag samt var huvudförhandlingen hålls. Samtidigt skall det meddelas vilken påföljd som kan följa av att en part inte infinner sig till huvudförhandlingen.

18 § (6.3.1998/165)

Ändringssökanden kallas till huvudförhandlingen vid äventyr att besvären vid hans utevaro avskrivs.

Ändringssökandens motpart kallas till huvudförhandlingen vid vite, om behandlingen av saken förutsätter att motparten är närvarande.

Ändringssökandens motpart, vars hörande inte anses nödvändigt, kallas till huvudförhandlingen vid äventyr att saken kan avgöras trots hans utevaro.

Åklagaren ska på tjänstens vägnar vara närvarande vid huvudförhandlingen i ett mål där åklagaren är ändringssökande eller där svaranden i ett brottmål har anfört besvär över tingsrättens avgörande som har fattats med anledning av åklagarens straffyrkande. Åklagaren ska också vara närvarande vid huvudförhandlingen i en sak som gäller meddelande av näringsförbud. (13.5.2011/440)

19 § (6.3.1998/165)

En part eller hans lagliga företrädare kan vid vite åläggas att infinna sig personligen till huvudförhandlingen, om det för utredningen av saken anses nödvändigt att han hörs.

Om åläggande av svaranden i ett brottmål att personligen infinna sig till huvudförhandlingen gäller dessutom vad som bestäms i lagen om rättegång i brottmål.

20 § (6.3.1998/165)

Om ändringssökanden uteblir från huvudförhandlingen, avskrivs den del av besvären som huvudförhandlingen gäller. (23.5.2003/381)

Om ändringssökandens motpart eller dennes lagliga företrädare uteblir från en huvudförhandling till vilken han har uppmanats att infinna sig vid vite, kan honom föreläggas ett högre vite. Om han har ålagts att infinna sig personligen, kan domstolen bestämma att han skall hämtas till sammanträdet eller till ett senare sammanträde. I ett tvistemål där förlikning inte är tillåten och i ett brottmål kan domstolen bestämma att han skall hämtas, även om han inte skall infinna sig personligen.

Om ändringssökandens motpart inte har kallats till huvudförhandlingen vid vite, kan saken avgöras trots hans utevaror.

21 § (23.5.2003/381)

Om en part, ett vittne eller någon annan som skall höras inte infinner sig till huvudförhandlingen trots vite eller om någon som domstolen har bestämt att skall bli hämtad inte påträffas eller om kallelsen inte kan delges, kan huvudförhandlingen hållas och saken avgöras trots utevaror, om det finns skäl därtill. Härvid döms förelagt vite inte ut.

Förelagt vite döms inte heller ut om en part eller dennes lagliga företrädare, ett vittne eller någon annan som skall höras har uteblivit från huvudförhandlingen trots vite men kan hämtas till samma sammanträde, eller om frågan om hörandet förfaller.

22 § (6.3.1998/165)

Har besvären avskrivits på grund av ändringssökandens utevaror, men han har haft laga förfall och inte kunnat anmäla detta i tid, har ändringssökanden rätt att få besvären behandlade på nytt genom en skriftlig anmälan till hovrätten inom 30 dagar från det besvären avskrevs. Styrker ändringssökanden inte sitt laga förfall, skall besvären inte tas upp.

23 § (6.3.1998/165)

Hovrätten skall till huvudförhandlingen också kalla vittnen och sakkunniga samt övriga personer som skall höras i bevissyfte, om detta inte enligt 11 kap. 2 § har anförtrots en part.

Bestämmelser om de uppgifter som ska lämnas i kallelsen finns i 17 kap. 41 § 3 mom. (12.6.2015/732)

Förfarandet vid huvudförhandling

24 § (30.8.2002/768)

Vid huvudförhandlingen skall saken behandlas i följande ordning:

- 1) när sammanträdet inleds skall domstolen i nödvändig utsträckning redogöra för tingsrättens avgörande och för resultatet av förberedelsen samt förhöra sig om huruvida de yrkanden som framställts vid förberedelsen fortfarande motsvarar parternas uppfattning,
- 2) ändringssökanden och svaranden skall i tur och ordning närmare motivera sin uppfattning och yttra sig om de grunder som motparten har anfört,
- 3) domstolen skall ta upp bevis, samt
- 4) ändringssökanden och svaranden skall slutföra sin talan.

Avvikelse från ordningsföljden enligt 1 mom. får dock ske vid behov.

24 a § (23.5.2003/381)

Om muntlig bevisning som mottagits i tingsrätten inte till någon del skall mottas på nytt, kan ljud- och bildupptagningar från tingsrätten vid behov till behövliga delar avlyssnas eller visas vid huvudförhandlingen i hovrätten.

Utöver vad som föreskrivs i 17 kap. 52 §, får ett vittne, en sakkunnig eller en part som hörts i tingsrätten höras i bevissyfte vid huvudförhandlingen i hovrätten per telefon eller med anlitande av någon annan lämplig ljud- eller bildöverföringsmetod, om domstolen anser att detta är lämpligt och om tilltron till utsagan på ett tillförlitligt sätt kan bedömas utan att vittnet, den sakkunnige eller parten är personligen närvarande. Parterna ska ges tillfälle att ställa frågor till den som hörs. (12.6.2015/732)

Om ett förhör som avses i 2 mom. hålls hos en myndighet, skall i fråga om förhöret tillämpas vad som föreskrivs om påföljderna av vittnes eller sakkunnigs utevaro och tvångsmedel som får riktas mot dem. I kallelsen till förhöret skall meddelas vilken dag och vid vilket klockslag samt hur förhöret verkställs samt även lämnas de övriga uppgifter som avses i 23 § 2 mom.

Bestämmelserna om vittnens och sakkunnigas rätt till ersättning för att de har infunnit sig till domstolen skall i tillämpliga delar iaktas även vid ett förhör som avses i 2 mom.

24 b § (23.5.2003/381)

Då ett mål eller ärende avgörs vid huvudförhandlingen beaktas såsom rättegångsmaterial det material som läggs fram vid huvudförhandlingen.

Om saken avgörs trots att ändringssökandens motpart uteblivit, beaktas såsom rättegångsmaterial det material som denne tidigare lagt fram.

Vid huvudförhandling träffas avgörandena utan föredragning.

25 § (6.3.1998/165)

Vid huvudförhandling i hovrätten iaktas i tillämpliga delar gällande bestämmelser om huvudförhandling i tingsrätt.

Protokoll vid huvudförhandling

26 § (6.3.1998/165)

Vid huvudförhandling skall föras protokoll. Protokollet skall undertecknas av den som har satt upp det.

I protokollet skall antecknas

- 1) domstolens namn och behandlingsdagen,
- 2) namnet på de av domstolens ledamöter som har deltagit i behandlingen av saken och deras tjänsteställning samt namnet på protokollföraren,
- 3) parterna och de som har kallats att höras samt om de är närvarande,
- 4) parternas ombud eller biträden samt tolkar,
- 5) saken samt
- 6) orsaken till att behandlingen har skett inom stängda dörrar.

27 § (6.3.1998/165)

I protokollet skall dessutom antecknas de uppgifter som behövs för behandlingen av saken samt vittnen, sakkunniga och övriga personer som har hörts i saken samt andra bevis som har lagts fram.

Förhör med ett vittne eller en sakkunnig samt med en part som hörs i bevissyfte eller med någon annan skall tas upp på fonetisk väg. Är ljudupptagning inte möjlig, skall utsagan ordagrant tas in i protokollet.

Protokollet skall ta upp vad hovrätten har iakttagit vid syn.

Delgivningssätt

28 § (14.5.2010/362)

Uppmaningar, kallelser och meddelanden som avses i detta kapitel får hovrätten sända till den adress som parten senast har uppgett. Kallelse till huvudförhandling ska likväl så som bestäms i 11 kap. 3, 3 b och 4 § delges parter som inte har utövat talan i hovrätten samt vittnen, sakkunniga och andra som ska höras i bevissyfte. Om det finns anledning att anta att en part inte från den nämnda adressen får del av en kallelse att infinna sig personligen till huvudförhandling, ska kallelsen dessutom om möjligt delges parten per telefon och sändas till partens postadress eller elektroniska adress, om den är känd. Om en kallelse till huvudförhandling delges så som avses i första meningen, kan den inkallade inte dömas till vite som förelagts för förfalllös utevar.

27 kap (6.3.1998/165)

Om förfarandet i tvistemål och brottmål som hovrätten behandlar i första instans

1 § (6.3.1998/165)

Vid anhängiggörande och förberedelse av mål iakttas i tillämpliga delar vad som bestäms om mål som behandlas i tingsrätten.

2 § (6.3.1998/165)

Hovrätten skall hålla huvudförhandling, om det är nödvändigt för att höra parter, vittnen eller sakkunniga eller för att målet i övrigt skall kunna utredas.

3 § (6.3.1998/165)

Hovrätten skall också hålla huvudförhandling när en part i ett tvistemål eller en målsägande eller en svarande i ett brottmål kräver det.

Av skäl som avses i 1 mom. behöver huvudförhandling emellertid inte hållas om

- 1) i tvistemål käromålet har medgivits eller kändanden har avstått från käromålet,
- 2) det är uppenbart att kändandens yrkande är ogrundat eller
- 3) i målet endast avgörs en fråga som gäller rättegången.

4 § (6.3.1998/165)

Om huvudförhandling inte skall hållas i målet med stöd av 2 eller 3 §, skall målet avgöras på grundval av det skriftliga rättegångsmaterialet.

5 § (6.3.1998/165)

När parterna kallas till huvudförhandling och när huvudförhandling hålls skall i tillämpliga delar iakttas vad som bestäms om behandlingen av tvistemål och brottmål i tingsrätt.

28 kap (16.5.2003/360)

(16.5.2003/360)

28 kap. har upphävts genom L 16.5.2003/360.

29 kap (31.3.2006/244)

(31.3.2006/244)

29 kap. har upphävts genom L 31.3.2006/244.

30 kap (2.2.1979/104)

Fullföljd av talan från hovrätt till högsta domstolen

Allmänna stadganden

1 § (2.2.1979/104)

Ändring i hovrätts dom och utslag sökes hos högsta domstolen genom besvär.

2 § (2.2.1979/104)

Den som vill överklaga ett avgörande av en hovrätt skall söka besvärstillstånd hos högsta domstolen, om besvären gäller ett ärende som hovrätten har avgjort som fullföljdsinstans eller ett avgörande som den har meddelat i samband med ett sådant ärende. (28.6.2005/666)

I ärende som hovrätt avgjort i första instans sökes ändring utan ansökan om besvärstillstånd.

3 § (2.2.1979/104)

Besvärstillstånd kan meddelas endast om det med avseende på lagens tillämpning i andra liknande fall eller med hänsyn till en enhetlig rättstillämpning är av vikt att ärendet prövas av högsta domstolen, eller om därtill finns särskild anledning till följd av sådant i saken inträffat rättegångs- eller annat fel, att domen eller utslaget på grund därav borde återbrytas eller undanröjas, eller om det eljest föreligger vägande skäl att meddela besvärstillstånd.

Besvärstillstånd kan meddelas delvis. Besvärstillståndet får då begränsas till att gälla

1) en del av hovrättens avgörande, eller

2) en fråga vars avgörande är nödvändigt för att styra rättstillämpningen eller annars med hänsyn till grunderna för besvärstillståndet.

(28.6.2005/666)

Om begränsat besvärstillstånd meddelas enligt 2 mom. 2 punkten får högsta domstolen till övriga delar grunda sitt avgörande på de omständigheter som anges i det överklagade avgörandet. (28.6.2005/666)

Om besvärstillstånd meddelas delvis, får frågan om meddelande av besvärstillstånd i en annan del av ärendet överföras för att avgöras i samband med behandlingen av besvären. (28.6.2005/666)

Fullföljd i ärende som hovrätt handlagt i andra instans

4 § (2.2.1979/104)

Till hovrätts avgörande skall fogas besvärsundervisning. I denna skall redogöras för de förutsättningar, under vilka besvärstillstånd enligt lag kan meddelas och hur den som anhåller om besvärstillstånd skall förfara för att draga sina besvär under högsta domstolens prövning.

5 § (2.2.1979/104)

Tiden för ansökan om besvärstillstånd och anförande av besvär är 60 dagar från den dag då hovrättens dom eller utslag gavs.

Senast den dag då fullföljdstiden utgår skall sökanden vid äventyr av talans förlust tillstålla hovrättens registratorskontor en till högsta domstolen ställd fullföljdsskrift, vilken skall innehålla tillståndsansökan och besvär.

Till fullföljdsskriften skall fogas handlingar, av vilka framgår de omständigheter sökanden åberopar.

6 § (2.2.1979/104)

I tillståndsansökan skall anföras den i 3 § stadgade grund på vilken besvärstillstånd sökes samt de skäl på vilka sökanden anser att ovan avsedd grund för meddelande av besvärstillstånd föreligger. Därjämte skall anges det avgörande av hovrätten vari sökanden vill söka ändring.

I besvären skall uppges:

- 1) i vilken del ändring sökes i hovrättens avgörande;
- 2) de ändringar i hovrättens avgörande som yrkas; samt
- 3) grunderna för yrkandena.

I fullföljdsskriften skall dessutom anges sökandens namn, yrke och boningsort samt den postadress för honom eller hans ombud, under vilken meddelanden i saken får sändas till honom. Ändras postadressen, skall den nya adressen skriftligen anmälas till högsta domstolens registratorskontor. Fullföljdsskriften skall undertecknas av sökanden eller, om han icke själv uppsatt den, av uppsättaren. Denne skall därjämte uppge sitt yrke och sin hemort.

7 § (2.2.1979/104)

Ändringssökande får icke åberopa andra omständigheter och bevis än sådana som förebragts i underrätten eller hovrätten, förutom då sökanden gör sannolikt att han icke har kunnat åberopa omständigheten eller beviset vid lägre domstol eller att han eljest har haft giltig anledning att ej göra det.

Önskar sökanden till stöd för sin ändringsansökan framlägga nya bevis, skall han uppge dem och därjämte de omständigheter han önskar styrka samt anledningen till att beviset ej tidigare förebragts.

8 § (2.2.1979/104)

Har fullföljdsskrift, som skall tillställas hovrättens registratorskontor, inom utsatt tid inkommit till högsta domstolen och är det skäl att antaga, att den tillställts högsta domstolen av misstag, går part icke av denna anledning sin talan förlustig. Högsta domstolen skall ofördröjligen insända skriften till hovrättens registratorskontor.

Hovrätten skall insända fullföljdsskrift jämte bilagor till högsta domstolen. Akten i ärendet samt avskrift av hovrättens avgörande skall samtidigt översändas.

9 § (2.2.1979/104)

Har tillståndsansökan eller besvär, som inkommit inom utsatt tid, icke avfattats på stadgat sätt eller har till fullföljdsskrift icke bifogats av sökanden återopade handlingar, skall högsta domstolen förelägga sökanden att avhjälpa bristen inom en av domstolen utsatt tid, om icke kompletteringen saknar betydelse för sakens handläggning.

På synnerliga skäl får sökande, vars tillståndsansökan eller besvär även efter kompletteringen är bristfälliga enligt vad i 1 mom. sägs, beredas nytt tillfälle till komplettering.

Iakttas föreläggandet icke och är fullföljdsskriften så bristfällig att saken icke kan avgöras på grundval av den, skall ansökningen avvisas.

10 § (2.2.1979/104)

Högsta domstolen skall vid behov av motparten begära skriftligt bemötande av ändringsansökningen. Har besvärstillstånd meddelats, skall bemötande alltid begäras av motparten, om detta icke redan skett då tillståndsansökningen handlades.

11 § (2.2.1979/104)

I bemötande av ändringsansökan skall:

- 1) uppges det ärende i vilket bemötandet avges;
- 2) framföras motpartens åsikt om sökandens yrkanden och grunderna för dem; samt
- 3) uppges de skäl och bevis på vilka motparten önskar stöda sig.

I bemötandet skall dessutom anges motpartens namn, yrke och boningsort samt den postadress för honom eller hans ombud under vilken meddelanden i saken får tillställas honom. Ändras postadressen, skall den nya adressen skriftligen anmälas till högsta domstolens registratorskontor. Bemötandet skall undertecknas av motparten eller, om han icke själv har uppsatt det, av uppsättaren. Denne skall därjämte uppge sitt yrke och sin hemort.

Av bemötandet och därtill fogade handlingar skall även inlämnas avskrifter. Dessa sändes från högsta domstolen med posten till ändringssökanden.

12 § (2.2.1979/104)

På den som avger bemötande tillämpas vad i 7 § är stadgat.

Högsta domstolen kan vid behov bereda den som har avgivit bemötande tillfälle att inom viss tid komplettera detta.

Fullföljd i ärende som hovrätt handlagt i första instans

13 § (2.2.1979/104)

Till hovrätts avgörande skall fogas besvärundervisning, varav framgår hur den som är missnöjd med avgörandet skall förfara för att draga sina besvär under högsta domstolens prövning och hur besvären skall bemötas.

Tiden för anförande av besvär är 30 dagar från den dag då hovrättens avgörande avkunnades eller meddelades. (28.6.2005/666)

Angående anförande av besvär och besvärens innehåll gäller på motsvarande sätt 5 § 2 och 3 mom. samt 6 § 2 och 3 mom. (28.6.2005/666)

14 § (2.2.1979/104) (28.6.2005/666)

Angående inlämnande av en besvärsskrift direkt till högsta domstolen gäller på motsvarande sätt 8 § 1 mom.

Hovrätten skall utan dröjsmål sända besvärsskriften med bilagor till högsta domstolen. Akten i ärendet och en kopia av hovrättens avgörande skall översändas samtidigt.

15 § (2.2.1979/104) (28.6.2005/666)

Ändringssökandens motpart skall uppmanas att skriftligt bemöta besvären inom en av högsta domstolen utsatt tid. I samband med uppmaningen skall besvären och därtill fogade handlingar delges. Högsta domstolen kan dessutom bestämma vilken fråga motparten särskilt skall uttala sig om i bemötandet. Vid avgivandet av bemötande skall 11 § iakttas.

Bemötande begärs inte om besvären genast avvisas eller om de förkastas som uppenbart ogrundade.

16 § (2.2.1979/104)

Om komplettering av besvär och bemötande gäller på motsvarande sätt vad i 9 och 12 §§ är stadgat.

17 § (2.2.1979/104)

Har besvär efter högsta domstolens föreläggande kompletterats och kan det som därvid har anförts påverka ärendets avgörande, skall högsta domstolen begära bemötande av motparten.

Handläggning av fullföljdsärende i högsta domstolen

18 § (2.2.1979/104)

Högsta domstolen får på synnerligt skäl beakta av part efter fatalitetens utgång insänd tilläggsutredning, om dess framställande icke är förbjudet enligt 7 eller 12 §.

19 § (2.2.1979/104)

Beaktar högsta domstolen i 18 § avsedd tilläggsutredning eller har högsta domstolen självmant anskaffat utredning, som kan påverka sakens avgörande, skall högsta domstolen av part begära skriftlig förklaring, såvida detta icke är uppenbart obehövligt.

20 § (2.2.1979/104)

Högsta domstolen håller vid behov muntlig förhandling, vid vilken parter, vittnen och sakkunniga kan höras och annan utredning mottagas. Muntlig förhandling får begränsas att gälla en del av det fullföljda målet.

Parterna skall underrättas om syftet med den muntliga förhandlingen. (28.6.2005/666)

21 § (2.2.1979/104)

Parterna får kallas till muntlig förhandling vid äventyr att utevaro inte hindrar att målet handläggs och avgörs. På en part som högsta domstolen anser det nödvändigt att höra skall dock tillämpas vad 12 kap. och 8 kap. lagen om rättegång i brottmål stadgar om åläggande av part att infinna sig till den fortsatta behandlingen av målet. I kallelsen skall parten underrättas om vilken påföljden kan bli om han uteblir från den muntliga förhandlingen. (11.7.1997/690)

Uteblir part, som vid vite förständigats att inställa sig inför rätta, eller anträffas icke den som enligt förordnande skall hämtas eller kan underrättelse om muntlig förhandling icke delges part, kan målet, då skäl därtill föreligger, avgöras oaktat partens utevaro. Förelagt vite ådömes härvid icke.

21 a § (2.2.1979/104) (28.6.2005/666)

Ett ärende avgörs på grundval av det skriftliga rättegångsmaterialet, om någon muntlig förhandling inte hålls i saken. Om muntlig förhandling hålls, skall även det material som lagts fram vid den beaktas.

Kompletterande stadganden

22 § (13.6.1986/472)

Hovrätts avgörande i fråga om vilket för fullföljd krävs besvärstillstånd verkställs så som det stadgas i fråga om laga kraft vunnen dom. Om sökandens rätt att lyfta medel som influtit vid utsökning stadgas i 6 kap. 1 § 2 mom. utsökningslagen.

UtsökningsL 37/1895 har upphävts genom Utsökningsbalk 705/2007, se Utsökningsbalk 705/2007 2 kap. 10 § och 6 kap. 13 §.

23 § (2.2.1979/104)

Högsta domstolen kan, då skäl föreligger, innan fullföljdsärende avgöres förordna, att hovrättens avgörande tills vidare ej skall gå i verkställighet eller att verkställigheten ej skall fortgå.

24 § (2.2.1979/104)

En kallelse till muntlig förhandling delges med iakttagande av vad som i 26 kap. 28 § bestäms om kallelse till huvudförhandling i hovrätten. (28.6.2005/666)

Begäran om inlämnande av bemötande eller skriftlig förklaring samt föreläggande att komplettera tillståndsansökan, besvär eller bemötande får sändas med posten under den adress parten senast har uppgivit, om icke annat delgivningssätt anses erforderligt.

25 § (26.7.1993/702)

25 § har upphävts genom L 26.7.1993/702.

26 § (2.2.1979/104)

Högsta domstolens avgörande får skrivas utan redogörande del och fogas till hovrättens avgörande.

27 § (2.2.1979/104)

Högsta domstolens dom eller utslag gives och dateras den dag från och med vilken domen eller utslaget hålles part till hända. Utslag, genom vilket ansökan om besvärstillstånd avslås eller avvisas, kan likväl dateras dagen för föredragningen i enlighet med vad i högsta domstolens arbetsordning föreskrives. I arbetsordningen kan bestämmas, att även annat utslag, som fogas till ansökningshandlingen, samt beslut, genom vilket ärendet icke avgöres slutligt eller som delges endast genom brev, skall dateras enligt dagen för föredragningen.

30 a kap (24.6.2010/650)

Om prejudikatbesvär

1 § (24.6.2010/650)

Ett avgörande av tingsrätten får överklagas hos högsta domstolen i stället för hos hovrätten, om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd (*prejudikatbesvär*).

Prejudikatbesvär får inte anföras, om inte ändringssökandens motpart har gett muntligt eller skriftligt samtycke till det i tingsrätten. Samtycket får återtas genom att en underrättelse görs till tingsrätten inom den tid som föreskrivs för missnöjesanmälan.

2 § (24.6.2010/650)

Högsta domstolen får meddela tillstånd till prejudikatbesvär endast om det är viktigt att hänskjuta målet till högsta domstolen med tanke på lagens tillämpning i andra likadana fall eller enhetligheten i rättspraxis. Om besvärstillstånd inte meddelas, står tingsrättens avgörande fast.

3 § (24.6.2010/650)

En ändringssökande som vill överklaga tingsrättens avgörande genom prejudikatbesvär ska uppge detta när missnöjesanmälan görs och samtidigt förete motpartens samtycke enligt 1 § 2 mom. Om motparten inte ger sitt samtycke eller om samtycket har återtagits på föreskrivet sätt, godkänns missnöjesanmälan som en sådan anmälan som avses i 25 kap. 5 §.

Ändringssökanden och motparten ska genast underrättas om att missnöjesanmälan som gäller prejudikatbesvär har godkänts och vad som ska iakttas vid överklagandet.

4 § (24.6.2010/650)

Om missnöjesanmälan inte har godkänts, får klagan över detta anföras hos högsta domstolen. Klagoskriften ska lämnas in till tingsrättens kansli inom trettio dagar från den dag då tingsrättens avgörande avkunnades eller meddelades. Om högsta domstolen anser att missnöjesanmälan har skett i laga ordning, ska den vid behov sätta ut en ny tid för överklagande.

Om missnöjesanmälan som gäller prejudikatbesvär har godkänts, får en motpart som inte anser sig ha gett sitt samtycke till prejudikatbesvären anföra klagan över godkännandet hos högsta domstolen. Klagoskriften ska lämnas in till tingsrättens kansli inom den tid som anges i 1 mom. Om högsta domstolen anser att samtycke inte har getts i laga ordning, återförvisas ärendet till tingsrätten för att ett nytt beslut om godkännande av missnöjesanmälan ska kunna fattas.

5 § (24.6.2010/650)

Ändringssökandens motpart får överklaga tingsrättens avgörande så som anges i 25 kap. 14 a §, om högsta domstolen meddelar denne tillstånd till prejudikatbesvär enligt 2 § i detta kapitel. Ansökan om motbesvär förfaller, om inte högsta domstolen meddelar ändringssökanden besvärstillstånd.

6 § (24.6.2010/650)

Bestämmelserna i 25 kap. om fullföljd av talan från tingsrätt till hovrätt och bestämmelserna i 30 kap. om fullföljd av talan från hovrätt till högsta domstolen i ärenden som hovrätten har avgjort som fullföljdsinstans ska dessutom iakttas i tillämpliga delar vid överklagande enligt detta kapitel.

Tiden för anförande av prejudikatbesvär är 30 dagar från den dag då tingsrättens avgörande avkunnades eller meddelades. Fullföljdsskriften ska riktas till högsta domstolen och lämnas in till tingsrättens kansli.

31 kap (20.2.1960/109)

Om extraordinärt ändringssökande

Klagan

1 § (20.2.1960/109)

Laga kraft vunnna dom må efter klagan på grund av domvilla undanröjas:

- 1) om rätten icke varit domför eller om ärendet upptagits till prövning, oaktat sådan omständighet förelegat, på grund varav rätten självmant borde hava lämnat ärendet utan prövning;
- 2) om frånvarande, som icke blivit stämd: dömes eller om person, som ej blivit hörd, eljest lider men av domen;
- 3) om domen är så oklar eller ofullständig, att av densamma ej framgår, huru i saken blivit dömt; eller
- 4) om vid rättegång inträffat annat rättegångsfel, som finnes eller kan antagas hava väsentligt inverkat på målets utgång.

Att huvudsaken har avgjorts i en domstol som saknar lokal behörighet är inte en sådan grund för att undanröja domen som avses i 1 mom. (13.3.2009/135)

2 § (20.2.1960/109)

Önskar någon klaga över domvilla, skall han ingiva klagoskrift till vederbörlig överrätt eller, då fråga är om överretts eller högsta domstolens dom, till högsta domstolen.

Klagan skall, då den grundar sig på omständighet, varom förmäles i 1 § 1 eller 4 punkten, anföras inom sex månader från den dag, då domen vann laga kraft. I ovan i 1 § 2 punkten avsett fall skall sagda tid räknas från det klaganden fick del av domen.

Om ett rättskipnings- eller övervakningsorgan som är behörigt att utöva tillsyn över internationella förpliktelser i fråga om de mänskliga rättigheterna har konstaterat att ett rättegångsfel har begåtts vid behandlingen av ett ärende, kan klagan utan hinder av 2 mom. anföras inom sex månader från det att övervakningsorganet meddelat ett slutligt avgörande. (28.6.2005/666)

3 § (20.2.1960/109)

I klagoskrift skola uppgivas grunderna för yrkandet samt de bevis, på vilka yrkandet stöder sig. Till skriften skola fogas domen, över vilken klagan anföres, och de skriftliga bevis, som åberopas.

Bestämmelser om klagandens skyldighet att anlita rättegångsombud eller rättegångsbiträde finns i 15 kap. 1 § 4 mom. Klaganden ska ges tillfälle att skaffa sig ett ombud eller biträde som uppfyller behörighetsvillkoren, om det inte är klart onödigt. (17.6.2011/718)

4 § (20.2.1960/109)

Har den dom, över vilken klagan anföres, icke fogats till klagoskriften eller är klagoskriften så bristfällig, att saken icke kan avgöras på grundval därav, skall klaganden föreläggas att avhjälpa bristen inom utsatt tid, vid äventyr att, om han underlåter detta, klagan kommer att avvisas. Föreläggandet får sändas med posten under den adress klaganden uppgivit. (2.2.1979/104)

Såvida klagan icke avvisas eller förkastas såsom uppenbart ogrundad, skall med anledning av densamma motparten eller annan, vars rätt klagan berör, avfordras skriftligt bemötande, om detta ej är uppenbart obehövt. Vid behov skall även vederbörande domares utlåtande eller förklaring infordras. (2.2.1979/104)

Finnas skäl därtill, må före sakens slutliga avgörande förordnas, att domen tillsvidare ej skall gå i verkställighet eller att verkställigheten ej skall fortgå.

5 § (2.2.1979/104)

Finnes tilläggsutredning erforderlig innan ärendet kan avgöras, skall rätten vidtaga åtgärder för införskaffande av nödig utredning. Angående muntlig förhandling i ärenden rörande klagan gäller vad om anordnande av muntlig förhandling i hovrätt och i högsta domstolen eljest är stadgat.

6 § (20.2.1960/109)

Finnes domvilla hava inträffat, skall domen undanröjas i dess helhet eller till nödiga delar och målet, om det ånyo bör handläggas, hänvisas till den rätt, där domvillan inträffat. Härvid bör även bestämmas, inom vilken tid och på vilket sätt målet skall bringas till förnyad handläggning.

Om återbrytande av laga kraft vunnna dom

7 § (20.2.1960/109)

Laga kraft vunnna dom i tvistemål må återbrytas:

1) om medlem av eller tjänsteman vid rätten eller parts företrädare eller biträde i samband med målet gjort sig skyldig till brottsligt förfarande, som kan antagas hava inverkat på målets utgång;

2) om en skriftlig handling som har använts som bevis har varit falsk eller med den persons vetskap som har gett handlingen till sitt innehåll osann eller om ett vittne eller en sakkunnig uppsåtligt har avgett en osann utsaga, och handlingen eller utsagan kan antas ha inverkat på utgången; (12.6.2015/732)

3) om omständighet eller bevis åberopas, som ej tidigare framlagts, och dess framläggande sannolikt hade medfört annat slut i saken; eller

4) om domen grundar sig på uppenbart oriktig tillämpning av lag.

Dom må ej återbrytas av orsak, som nämnes i 1 mom. 3 punkten, såvida ej part gör sannolikt, att han ej kunnat åberopa ifrågavarande omständighet eller bevis i den rätt, som givit domen, eller genom att söka ändring i domen eller att han eljest haft giltigt skäl att underlåta åberopandet.

8 § (20.2.1960/109)

Laga kraft vunnna dom i brottmål må till förmån för den åtalade återbrytas:

1) om medlem av eller tjänsteman vid rätten, åklagare eller parts företrädare eller biträde i samband med målet gjort sig skyldig till brottsligt förfarande, som kan antagas hava inverkat på målets utgång;

2) om en skriftlig handling som har använts som bevis har varit falsk eller med den persons vetskap som har gett handlingen till sitt innehåll osann eller om ett vittne eller en sakkunnig uppsåtligt har avgett en osann utsaga, och handlingen eller utsagan kan antas ha inverkat på utgången; (12.6.2015/732)

3) om omständighet eller bevis åberopas, som ej tidigare framlagts, och dess framläggande sannolikt hade lett till den åtalades frikännande eller till att på brottet hade bort tillämpas lindrigare straffbestämmelser, eller om synnerligen vägande skäl, med hänsyn till vad sålunda åberopas och vad i övrigt framgår, föreligga att till ny prövning upptaga frågan, huruvida den åtalade begått den brottsliga handling, som tillräknats honom; eller

4) om domen grundar sig på uppenbart oriktig tillämpning av lag.

8 a § (16.5.2003/360)

En lagkraftvunnen brottmålsdom som gäller en förverkandepåföljd kan återbrytas till förmån för svaranden,

1) om förutsättningar finns enligt 8 § 1, 2 eller 4 punkten,

2) om en omständighet eller ett bevis åberopas som inte tidigare lagts fram och ett framläggande sannolikt hade lett till att yrkandet på förverkande hade förkastats eller till att förverkandepåföljden hade dömts ut väsentligt lindrigare, eller det annars finns synnerligen vägande skäl, med hänsyn till vad som åberopas och vad som i övrigt framgår, att ta upp frågan om förverkandepåföljden till ny prövning, eller

3) om åtalet för det brott, med anledning av vilket förverkandepåföljden dömdes ut, senare har förkastats såsom ostrykt, eller det av någon annan anledning inte hade funnits förutsättningar att döma ut förverkandepåföljden till följd av att åtalet förkastats.

9 § (20.2.1960/109)

Laga kraft vunnin dom i brottmål må till men för den åtalade återbrytas:

1) om i 8 § 1 eller 2 punkten nämnd omständighet förelegat och den kan antagas hava inverkat därhän, att den åtalade frikänts eller att han dömts enligt väsentligt lindrigare straffbestämmelser än de, vilka borde hava tillämpats; eller

2) om, då fråga är om brott, på vilket jämlikt den regelmässiga straffskalan kan följa strängare straff än fängelse i två år eller på vilket kan följa avsättning, åberopas omständighet eller bevis, som ej tidigare framlagts, och dess framläggande sannolikt hade lett till att den åtalade dömts för brottet eller till att på brottet bort tillämpas väsentligt strängare straffstadganden. (19.7.1974/622)

Dom må icke återbrytas av orsak, som nämnes i 1 mom. 2 punkten, såvida det ej göres sannolikt, att part ej kunnat åberopa ifrågavarande omständighet eller bevis vid den domstol, som givit domen, eller genom att söka ändring i domen eller att han eljest haft giltigt skäl att underlåta åberopandet.

9 a § (8.8.1997/755)

En lagakraftägande dom i ett brottmål kan återbrytas också om det, då straff bestämdes enligt 7 kap. 6 § strafflagen, har beaktats ett annat straff och om detta senare har undanröjts eller det åtal som utgjort grund för straffet helt eller delvis har förkastats eller straffet annars i väsentlig mån ändrats.

9 b § (30.12.2003/1290)

En lagakraftvunnen brottmålsdom kan också återbrytas om en person har begärts utlämnad till Finland för att avtjäna ett med stöd av 7 kap. strafflagen utdömt gemensamt fängelsestraff och utlämning inte är möjlig för alla de brott som ingår i det gemensamma fängelsestraffet eller om samtycke inte ges i fråga om något av brotten. Högsta domstolen skall då bestämma straffen separat för de brott för vilka utlämning är möjlig eller för vilka samtycke till utlämning ges samt för de övriga brotten. De straff som bestäms på detta sätt får inte sammanlagt vara strängare än det ursprungliga gemensamma fängelsestraffet.

Dessutom kan en lagakraftvunnen brottmålsdom återbrytas, om en framställning om verkställighet av ett gemensamt fängelsestraff som har bestämts i Finland har översänts till en annan medlemsstat i Europeiska unionen och det inte är möjligt att överföra verkställigheten för alla de brott som ligger till grund för det gemensamma fängelsestraffet eller framställningen inte bifalls i fråga om något av brotten. Högsta domstolen ska då bestämma straffen separat för de brott där en överföring av verkställigheten är möjlig eller där framställningen bifalls samt för de övriga brotten. De straff som bestäms på detta sätt får inte sammanlagt vara strängare än det ursprungliga gemensamma fängelsestraffet. (25.11.2011/1173)

9 c § (30.12.2003/1290)

En lagakraftvunnen brottmålsdom som gäller en förverkandepåföljd kan återbrytas till svarandens nackdel,

1) om en i 8 § 1 eller 2 punkten nämnd omständighet har förelegat och den kan antas ha inverkat på att en förverkandepåföljd inte har dömts ut eller att den har dömts ut väsentligt lindrigare än vad som borde ha varit fallet, eller

2) om en omständighet eller ett bevis åberopas som inte tidigare har lagts fram och ett framläggande sannolikt hade lett till att en förverkandepåföljd hade dömts ut eller att förverkandepåföljden hade dömts ut väsentligt strängare.

En dom återbryts inte av ett skäl som nämns i 1 mom. 2 punkten, om det inte görs sannolikt att parten inte har kunnat åberopa omständigheten eller beviset i fråga vid den domstol som har meddelat domen, eller genom att söka ändring i domen eller att han annars har haft giltiga skäl att inte åberopa omständigheten eller beviset.

10 § (20.2.1960/109)

Ansökan om återbrytande av en dom i tvistemål samt till nackdel för den åtalade i brottmål eller i sådana fall som avses i 9 c § till nackdel för svaranden skall göras inom ett år från den dag då sökanden fick del av den omständighet som ligger till grund för ansökan eller, om ansökan grundar sig på någon annans brottsliga förfarande, från den dag då domen angående detta vann laga kraft. Den nämnda tiden skall dock inte räknas från ett tidigare datum än den dag då den dom som begärs återbruten vann laga kraft. Då ansökan i tvistemål stöder sig på en omständighet som nämns i 7 § 1 mom. 4 punkten räknas tiden från den dag domen vann laga kraft. (30.12.2003/1290)

Återbrytande av dom i tvistemål må icke sökas efter det fem år förflutit från det domen vann laga kraft, såvida icke till stöd för ansökan synnerligen vägande skäl framläggas.

11 § (20.2.1960/109)

Har någon vid rättegång behandlats såsom annan person eller under oriktigt namn, må laga kraft vunnna dom för rättande av det begångna misstaget återbrytas oberoende av viss tid. Härvid må i brottmål givna dom utan hinder av stadgandena i 9 § återbrytas och även omedelbart rättas jämväl till men för den åtalade, då han bär skuld till misstaget.

12 § (20.2.1960/109)

Återbrytande av dom söks hos högsta domstolen, om inte något annat följer av 14 a §.
(28.6.2005/666)

Ansökan skall göras skriftligen och i densamma skola uppgivas grunderna för yrkandet samt de bevis, på vilka yrkandet grundar sig. Vid ansökan skola fogas domen, vars återbrytande sökes, och de skriftliga bevis, till vilka däri hänvisas.

Stöder sig ansökan på grund, som avses i 7 § 1 mom. 3 punkten eller 9 § 1 mom.

2 punkten, skall sökanden uppgiva, varför ifrågavarande omständighet eller bevis ej åberopats vid rättegången.

13 § (17.6.2011/718)

På behandlingen av ansökan tillämpas vad som i 3 § 2 mom. samt 4 och 5 § föreskrivs om klagan.

14 § (20.2.1960/109)

Bifalles ansökan om återbrytande av dom och finnes ny handläggning av målet erforderlig, skall högsta domstolen bestämma, inom vilken tid och vid vilken domstol samt på vilket sätt målet

skall upptagas till förnyad behandling. Högsta domstolen äger likväl befogenhet att omedelbart rätta domen, då saken befinnes klar och ansökan icke gäller återbrytande av dom i brottmål till men för den åtalade.

Skall mål på åtgärd av part upptagas till förnyad handläggning och underlåter denna, vad honom i sådant syfte förelästs, eller inställer han sig icke till det rättegångstillfälle, där första handläggningen av målet enligt förordnande skall äga rum, förfaller återbrytningen.

14 a § (20.2.1960/109) (28.6.2005/666)

Med avvikelse från 12 § söks återbrytande av dom hos den domstol vars dom ansökan gäller, om ansökan avser

- 1) återbrytande eller rättelse av dom i ett brottmål av den orsaken att någon har behandlats som en annan person eller under oriktigt namn,
- 2) undanröjande av en påföljd för utevaro på grund av laga förfall, eller
- 3) återbrytande eller rättelse av en dom med stöd av 9 a §.

Om en ansökan som avses i 1 mom. bifalls kan domstolen samtidigt rätta domen.

Utöver vad som bestäms i 3–5 § iakttas vid behandlingen av en ansökan i tingsrätten i tillämpliga delar vad som i 8 kap. bestäms om behandling av ansökningsärenden.

15 § (16.5.2003/360)

Har ett skadeståndsyrkande eller något annat privaträttsligt yrkande framställts i ett brottmål, skall i ett ärende som gäller återbrytande av domen i målet till denna del tillämpas bestämmelserna om återbrytande av dom i tvistemål. Om domen återbryts till den del den gäller straffyrkande eller yrkande på förverkande, kan domen utan hinder av det ovan sagda samtidigt återbrytas även till den del den gäller ett privaträttsligt yrkande.

16 § (20.2.1960/109)

Vad ovan i detta kapitel stadgats om laga kraft vunnen dom, skall äga motsvarande tillämpning, då fråga är om med laga kraft vunnen dom jämfällbart rättsligt avgörande.

Återställande av försutten fatalietid

17 § (20.2.1960/109)

Åt den, som på grund av laga förfall icke inom utsatt tid kunnat anföra missnöje eller söka ändring eller återvinning eller företaga annan åtgärd vid rättegång eller som annars till stöd för sin ansökan framlägger synnerligen vägande skäl, må på ansökan sådan försutten tid återställas.

18 § (20.2.1960/109) (28.6.2005/666)

Återställande av försutten fatalietid skall sökas skriftligen inom 30 dagar efter det att ett hinder som avses i 17 § upphört och senast ett år från den dag då fatalietiden löpte ut.

Ansökan skall göras till hovrätten, om den gäller återställande av försutten fatalietid för att en åtgärd skall kunna vidtas i tingsrätten eller ändring sökas i ett avgörande av tingsrätten. I övriga

fall görs ansökan till högsta domstolen. Ansökan görs till högsta domstolen också när den gäller ett ärende i vilket ändring i tingsrättens avgörande skall sökas direkt hos högsta domstolen.

På ansökan och behandlingen av den tillämpas vad som i 3 § 1 mom. samt 4 och 5 § föreskrivs om klagan. (17.6.2011/718)

32 kap (30.4.1999/556)

Vite

1 § (30.4.1999/556)

Ett vite som föreläggs av allmän domstol eller som föreläggs för att säkerställa en rättegång utsätts till ett visst belopp med beaktande av den bötfälldes betalningsförmåga. Vitet kan av särskilda skäl dömas ut till lägre belopp än vad som utsatts.

Ikraftträdelsestadganden:

19.12.1921/274:

Denna lag träder i gällande kraft den 1 januari 1922, och skola samma dag 1 punkten i kgl. brevet den 11 december 1766 och kgl. kungörelsen den 19 januari 1802 upphöra att gälla.

13.6.1929/240:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1930.

Vad 2 och 11 §§ i deras förra lydelse innehålla om laga domstol i mål angående undanskiftande av egendom eller boskillnad skall fortfarande lända till efterrättelse beträffande makar, å vilkas förmögenhetsförhållanden före sagda dag gällande lag är tillämplig.

25.4.1930/147:

Denna lag, varigenom upphävas kgl. brevet den 28 januari 1753 och 39 punkten i kgl. förklaringen den 23 mars 1807, träder i kraft den 1 juli 1930. I mål, vari hovrätts utslag därförinnan givits, lände dock tidigare bestämmelser till efterrättelse.

29.7.1948/571:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1949, och genom densamma upphäves, vad i allmän och speciallagstiftning särskilt stadgats om parts fyllnads- och värjemålsed.

29.7.1948/572:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1949.

29.7.1948/573:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1949.

6.5.1955/213:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1956.

11.4.1958/150:

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1958.

25.4.1958/182:

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1958.

12.12.1958/497:

Denna lag träder i kraft den 1 december 1959.

20.2.1960/109:

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1960.

Hänvisas i lag eller förordning till lagrum, som ersatts med i denna lag ingående stadgande, skall hänvisningen anses avse sistnämnda stadgande.

På klagan, som gäller före denna lags ikraftträdande avkunnad eller given dom, skall tidigare lag tillämpas.

På ansökan, som avser återbrytande av laga kraft vunnem dom eller återställande av försutten fatalietid och som gäller före denna lags ikraftträdande avkunnad eller given dom eller därförinnan utgången fatalietid, skola stadgandena i denna lag tillämpas, dock så, att de i 31 kap. 10 § och 18 § 1 mom. stadgade fatalietiderna icke skola räknas från tidigare datum än den dag, då denna lag träder i kraft.

12.8.1960/362:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961, och genom densamma upphäves kungliga brevet av den 15 maj 1778 med förklaring över 10 kap. 25 § rättegångsbalken, kejsrerliga förklaringen av den 2 mars 1854 om huru förfaras skall, då Kronan skall kallas till domstol i tvistemål, och kungörelsen av den 7 september 1901, innefattande särskilda bestämmingar rörande ordningen för utverkande av skriftlig stämning till underrätt (36/01) samt övriga stadganden, vilka stå i strid med denna lag. Ingår i lag eller förordning hänvisning till lagrum, som ersatts av stadgande i denna lag, skall hänvisningen anses åsyfta sistnämnda stadgande.

20.6.1963/325:

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1963.

5.2.1965/45:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1966. Vad i 2 §, i den lydelse lagrummet hade före den 1 januari 1930, är stadgat om laga domstol i mål, som gälla undanskiftande av egendom eller boskillnad, skall fortfarande lända till efterrättelse i fråga om makar, på vilkas egendomsförhållanden före sagda dag gällande lag äger tillämpning.

16.12.1966/645:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1967.

23.5.1969/323:

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1969.

7.7.1970/459:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971 och genom densamma upphävas kungliga brevet av den 27 maj 1801 angående lagarnas behöriga iakttagande och efterlevnad, till den del det ännu är i kraft beträffande begynnande och avslutande av häradsrätts sammanträde, 68 § av kungliga resolutionen och förklaringen på allmogens besvär, givna den 16 mars 1739, samt kungliga brevet av den 5 december 1765 därom att urtima ting ej må på kronans bekostnad hållas.

14.1.1972/21:

Denna lag träder i kraft den 1 april 1972.

15.9.1972/667:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1973.

19.7.1974/622:

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1975. Vad i 30 kap. 5 § 2 mom. och 31 kap. 9 § 1 mom. 2 punkten är stadgat om fängelsestraff gäller även före lagens ikraftträdande ådömt tukthusstraff.

4.7.1975/520:

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1975.

23.4.1976/350:

Denna lag träder i kraft den 1 april 1978.

3.6.1976/460:

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1976.

9.7.1976/603:

Denna lag träder i kraft den 1 september 1976.

31.8.1978/661:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1979.

Genom densamma upphäves förordningen den 14 augusti 1901 innefattande särskilda bestämmingar om ändringssökande i underrätts domar och utslag, jämte däri senare företagna ändringar, lagen den 24 januari 1930 om mottagande av vad och missnöjesanmälan under häradshövdingens frånvaro (21/30) samt 46 § förordningen den 19 december 1889 om införande av strafflagen, sådant detta lagrum lyder i lag av den 19 juli 1974 (614/74).

Genom denna lag upphäves även

1) kungliga breven av den 6 december 1739 och den 26 augusti 1772 om vadebevis,

- 2) kungliga brevet av den 12 april 1749 angående kronoombud,
- 3) kungörelsen den 29 juni 1773 angående rättegångsskrifters förseende med författares underskrift,
- 4) kungliga brevet av den 14 november 1798 huru förhållas bör i brottmål, som hör under olika instansers prövning,
- 5) kejsrerliga brevet av den 4 juni 1817 angående reservationsskrifter,
- 6) kejsrerliga brevet av den 11 december 1829 med föreskrift om huru domar, som i olika underrätter givits angående samma person, skola underställas samt
- 7) förordningen den 6 augusti 1861 angående förenkling av arbets- och expeditionssättet vid särskilda domstolar i Finland.

Då ändring sökes i underrätts avgörande, som givits eller avkunnats före lagens ikraftträdande, och då sådan ändringsansökan bemötes, skall tidigare lag tillämpas, om icke nedan annorlunda stadgas. Stadgandet i denna lag om företeende av bemyndigande skall tillämpas på missnöjesanmälan, i fråga om vilken tiden utlöper efter det lagen trätt i kraft. På mål som är oavgjorda då denna lag träder i kraft skall stadgandena i 26 kap. av denna lag tillämpas.

Vad annorstädes i lag är stadgat om vädjande till hovrätt gäller efter denna lags ikraftträdande i tillämpliga delar fullföljd från underrätt till hovrätt.

15.12.1978/968:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1979.

2.2.1979/104:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1980.

Då ändring sökes i hovrätts avgörande, som har givits före lagens ikraftträdande, och då dylik ändringsansökan bemötes samt då sådant fullföljdsärende handlägges, skall tidigare lag tillämpas, om icke nedan annorlunda stadgas. I ärenden, där tiden för sökande av ändring går till ända efter lagens ikraftträdande, skall denna lags stadganden om komplettering av ändringsansökan och av bemötande tillämpas. Då ändring sökes i hovrätts avgörande, som har givits innan lagen trädde i kraft, behöver hovrätts dom eller utslag icke fogas till ändringsansökan, ej heller bevis över att part i stadgad ordning har anmält missnöje med avgörandet.

Oavsett fullföljdsförbud som har stadgats innan lagen trädde i kraft kan besvärstillstånd meddelas enligt denna lag.

28.12.1979/1072:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1980.

30.5.1980/396:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981.

Vad annorstädes i lag är stadgat om lagtima ting eller allmänt sammanträde vid detta gäller, sedan denna lag har trätt i kraft, häradsrätts ordinarie sammanträdesdagar. Vad om urtima ting är stadgat gäller på motsvarande sätt i 5 § avsett sammanträde.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter kan vidtagas innan lagen träder i kraft.

23.5.1981/285:

Denna lag träder i kraft den 29 april 1981.

Regeringens proposition 55/79, Utrikesutsk. bet. 4/79, Stora utsk. bet. 15/79

8.4.1983/363:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984.

Regeringens proposition 224/82, Lagutsk. bet. 11/82, Stora utsk. bet. 272/82

3.2.1984/115:

Denna lag träder i kraft den 1 mars 1984.

Regeringens proposition 29/83, Lag- och ekonomiutsk. bet. 14/83, Stora utsk. bet. 132/83

21.12.1984/947:

Denna lag träder i kraft den 1 april 1985.

Regeringens proposition 56/84, Andra lagutsk. bet. 5/84, Stora utsk. bet. 145/84

30.4.1986/309:

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1987.

Regeringens proposition 90/85, Lagutsk. bet. 9/85, Stora utsk. bet. 1/86

13.6.1986/472:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

Regeringens proposition 234/85, Andra lagutsk. bet. 1/86, Stora utsk. bet. 34/86

31.12.1986/1049:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

Regeringens proposition 134/86, Andra lagutsk. bet. 6/86, Stora utsk. bet. 180/86

13.3.1987/308:

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1987.

Regeringens proposition 108/86, Liikenneutsk. bet. 6/86, Stora utsk. bet. 239/86

27.3.1987/354:

Om införandet av denna lag stadgas genom en särskild lag.

Regeringens proposition 28/86, Lagutsk. bet. 11/86, Stora utsk. bet. 249/86

16.4.1987/412:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

Regeringens proposition 62/86, Lagutsk. bet. 14/86, Stora utsk. bet. 265/86

30.4.1987/452:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.

Regeringens proposition 14/85, Lagutsk. bet. 9/86, Stora utsk. bet. 230/86

10.6.1988/505:

Denna lag träder i kraft den 1 september 1988.

I mål i vilka underrättens avgörande har givits eller avkunnats innan lagen trätt i kraft tillämpas den tidigare lagen.

Regeringens proposition 39/88, Lagutsk. bet. 7/88, Stora utsk. bet. 49/88

29.12.1988/1255:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.

Regeringens proposition 186/88, Lagutsk. bet. 14/88, Stora utsk. bet. 217/88

19.4.1991/708:

Denna lag träder i kraft den 1 april 1992.

Genom denna lag upphävs lagen den 8 juni 1945 om laga domstol i vissa brottmål, vilka handläggas gemensamt (516/45).

Regeringens proposition 40/90, Lagutsk. bet. 15/90, Stora utsk. bet. 314/90

22.7.1991/1052:

Om införandet av denna lag stadgas särskilt genom lag.

Regeringens proposition 15/90, Lagutsk. bet. 16/90, Stora utsk. bet. 335/90

22.7.1991/1056:

Om införandet av denna lag stadgas särskilt genom lag.

Regeringens proposition 16/90, Lagutsk. bet. 17/90, Stora utsk. bet. 336/90

22.7.1991/1064:

Om införande av denna lag stadgas särskilt genom lag.

Genom denna lag upphävs

1) förordningen den 6 augusti 1861 angående underdomares skyldighet att till parter utgiva protokoll och utslag i dem rörande mål,

2) senatens brev av den 28 april 1884 till hovrätterne i landet, angående förändrade terminer för underdomare att till parter och allmänna ombud utgiva protokoll och utslag m.m. samt

3) förordningen den 9 juli 1918 angående ändring av de i förordningen av den 6 augusti 1861 och Senatens brev till hovrätterna av den 28 april 1884 fastställda terminer, inom vilka underdomare äro skyldiga att till parter och allmänna ombud utgiva protokoll och utslag i av rätten handlagda mål.

Regeringens proposition 154/90, Lagutsk. bet. 18/90, Stora utsk. bet. 337/90

22.7.1991/1065:

Om införandet av denna lag stadgas särskilt genom lag.

Regeringens proposition 179/90, Lagutsk. bet. 19/90, Stora utsk. bet. 338/90

8.1.1993/30:

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som fastställs genom förordning.

RP 56/92, LaUB 7/92, Bilaga VII till EES-avtalet: rådets direktiv (77/249/ETY)

28.6.1993/595:

Denna lag träder i kraft den 1 december 1993.

Stadgandena i 25 och 26 kap. tillämpas på mål där underrättens dom avkunnats eller givits efter att lagen har trätt i kraft.

RP 79/93, LaUB 11/93

26.7.1993/702:

Denna lag träder i kraft den 1 september 1993.

RP 241/92, StaUB 25/93

26.11.1993/1013:

Denna lag träder i kraft den 1 december 1993.

Denna lag tillämpas inte på tvistemål som är anhängiga då denna lag träder i kraft.

RP 191/93, LaUB 22/93

5.10.1994/8:

Denna lag träder i kraft den 15 januari 1994.

RP 61/93, LaUB 25/93

21.1.1994/58:

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1994.

RP 139/93, LaUB 24/93

3.3.1995/285:

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1995.

RP 292/94, EkUB 58/94

21.4.1995/585:

Denna lag träder i kraft den 1 september 1995.

RP 94/93, LaUB 22/94, StoUB 10/94

21.4.1995/746:

Denna lag träder i kraft den 1 september 1995.

RP 95/93, LaUB 23/94

24.11.1996/235:

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

RP 158/95, TrUB 2/95, RSv 97/95

11.7.1997/690:

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1997.

De brottmål som är anhängiga vid domstol när lagen träder i kraft handläggs med iakttagande av de stadganden som gällde när denna lag träder i kraft.

RP 82/1995, LaUB 9/1997, RSv 98/1997

8.8.1997/755:

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1997.

RP 48/1997, LaUB 8/1997, RSv 85/1997

6.2.1998/111:

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1998.

RP 132/1997, LaUB 17/1997, RSv 231/1997

6.3.1998/165:

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1998.

Denna lag skall tillämpas på tvistemål och ansökningsärenden, om det avgörande som är föremål för ändringsökande har meddelats eller avkunnats i tingsrätten efter lagens ikraftträdande.

Denna lag skall tillämpas på brottmål, om det mål i vilket ändring söks har behandlats i tingsrätten med iakttagande av lagen om rättegång i brottmål och avgörandet i målet har meddelats eller avkunnats efter att denna lag har trätt i kraft.

På mål som hovrätten behandlar i första instans skall denna lag tillämpas, om målet har väckts efter lagens ikraftträdande.

RP 33/1997, LaUB 19/1997, RSv 1/1998

19.3.1999/368:

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1999.

RP 107/1998, LaUB 26/1998, RSv 281/1998

1.4.1999/444:

Denna lag träder i kraft den 1 december 1999.

RP 146/1998, LaUB 20/1998, RSv 234/1998

30.4.1999/556:

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1999.

RP 74/1998, LaUB 25/1998, RSv 274/1998

21.12.2000/1181:

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2001.

RP 86/1999, LaUB 10/2000, RSv 169/2000

1.6.2001/441:

Denna lag träder i kraft den 1 september 2001.

På ett ärende som anhängiggjorts före denna lags ikraftträdande tillämpas dock de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

RP 78/2000, LaUB 6/2001, RSv 33/2001

31.8.2001/764:

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.

RP 40/2001, UtUB 5/2001, RSv 71/2001

5.4.2002/259:

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2002.

På ett mål eller ärende som är anhängigt i domstol när denna lag träder i kraft tillämpas bestämmelserna om rättegångsombud och rättegångsbiträden i 15 kap. 2 § sådana de lyder vid ikraftträdandet.

RP 82/2001, LaUB 22/2001, RSv 182/2001

12.7.2002/601:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

RP 31/2001, LaUB 8/2002, RSv 65/2002

30.8.2002/768:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

När ett mål eller ärende som har blivit anhängigt innan denna lag trätt i kraft behandlas i domstol skall de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet iakttas. Bestämmelserna i 24 kap. 9 § 2 mom. och 25 kap. 18 § 1 mom. tillämpas dock på mål och ärenden som avgjorts efter den 31 december 2002.

Genom denna lag upphävs lagen den 30 april 1986 om behandling av ansökningsärenden vid allmän underrätt (307/1986) jämte ändringar.

Om det på något annat ställe i lag bestäms att ett ärende skall behandlas i den ordning som bestäms i lagen om behandling av ansökningsärenden vid allmän underrätt, skall vad som i 8 kap. rättegångsbalken bestäms om behandling av ansökningsärenden iakttas vid behandlingen av ärendet.

RP 32/2001, LaUB 12/2002, RSv 97/2002

16.5.2003/360:

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2003.

RP 190/2002, LaUB 30/2002, RSv 283/2002

23.5.2003/381:

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2003.

Denna lag tillämpas i sådana fall när det avgörande av tingsrätten som är föremål för ändringssökande avkunnas eller meddelas efter att lagen har trätt i kraft. På de mål och ärenden

där tingsrättens avgörande har avkunnats eller meddelats innan lagen träder i kraft tillämpas likväl också 2 kap. 8 § 2 mom., med undantag för dess 1 punkt, och 3 mom. samt 26 kap. 24 a § och 28 § 2 och 3 mom.

RP 83/2001, RP 91/2002, LaUB 27/2002, RSv 259/2002

6.6.2003/425:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

RP 92/2002, GrUB 9/2002, RSv 269/2002

13.6.2003/461:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

RP 54/2002, GrUB 14/2002, RSv 288/2002

27.6.2003/688:

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2004.

I fråga om ett ärende som har anhängiggjorts innan denna lag träder i kraft tillämpas i stället för denna lag de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

RP 216/2001, LaUB 34/2002, RSv 305/2002

30.12.2003/1290:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

RP 88/2003, LaUB 7/2003, RSv 128/2003, Rådets rambeslut (2002/584/RIF); EGT nr L 190, 18.7.2002, s. 1

26.8.2005/664:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

RP 114/2004, LaUB 4/2005, RSv 64/2005

26.8.2005/666:

Denna lag träder i kraft den 31 december 2005.

Lagens 30 kap. skall, med undantag av 20 § 2 mom. och 24 § 1 mom., inte tillämpas i sådana fall när det avgörande som är föremål för ändringssökande har meddelats eller avkunnats i hovrätten före lagens ikraftträdande.

Lagens 21 kap. 16 § 3 mom. och 31 kap. tillämpas på ärenden som gäller extraordinärt ändringssökande och som har väckts efter ikraftträdandet.

RP 9/2005, LaUB 6/2005, RSv 81/2005

23.9.2005/783:

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2006.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

RP 262/2004, LaUB 9/2005, RSv 97/2005

31.3.2006/244:

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2006.

RP 271/2004, LaUB 1/2006, RSv 6/2006

30.3.2007/374:

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2007.

RP 13/2006, LaUB 24/2006, RSv 269/2006

25.5.2007/650:

Denna lag träder i kraft den 1 november 2007.

RP 52/2006, LaUB 29/2006, RSv 288/2006

15.6.2007/707:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008.

I ärenden som blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

RP 83/2006, LaUB 26/2006, RSv 275/2006

5.12.2008/811:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

RP 85/2008, LaUB 11/2008, RSv 125/2008

13.3.2009/135:

Denna lag träder i kraft den 1 september 2009.

På ärenden som har inletts före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

RP 70/2008, LaUB 16/2008, RSv 5/2009

29.5.2009/363:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

RP 233/2008, LaUB 3/2009, RSv 37/2009

24.7.2009/578:

Om ikraftträdandet av denna lag föreskrivs särskilt genom lag.

RP 30/2009, JsUB 5/2009, RSv 89/2009

22.12.2009/1386:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

RP 161/2009, FvUB 18/2009, RSv 205/2009

14.5.2010/362:

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2010.

RP 123/2009, LaUB 5/2010, RSv 52/2010

24.6.2010/650:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

Denna lag tillämpas på tvistemål, brottmål och ansökningsärenden, om det överklagade avgörandet har meddelats eller avkunnats i tingsrätten efter lagens ikraftträdande.

RP 105/2009, LaUB 4/2010, RSv 49/2010

27.8.2010/758:

Om ikraftträdandet av denna lag föreskrivs särskilt genom lag.

RP 94/2009, LaUB 9/2010, RSv 84/2010

14.1.2011/29:

Denna lag träder i kraft den 1 april 2011.

Denna lag tillämpas inte på sådana i lagen om upplösning av sambors gemensamma hushåll avsedda samboförhållanden som har upphört innan lagen har trätt i kraft.

RP 37/2010, LaUB 23/2010, RSv 201/2010

29.4.2011/395:

Denna lag träder i kraft den 21 maj 2011.

Denna lag tillämpas på rättegångar som inletts efter ikraftträdandet.

RP 284/2010, LaUB 32/2010, RSv 294/2010, Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/52/EG (32008L0052); EUT L 136, 24.5.2008, s. 3

13.5.2011/440:

Denna lag träder i kraft den 17 maj 2011.

RP 286/2010, LaUB 34/2010, RSv 311/2010

17.6.2011/718:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2013.

På mål eller ärenden som är anhängiga vid domstol vid lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Utöver vad som föreskrivs i 2 mom. är en person som är behörig som rättegångsombud och rättegångsbiträde enligt de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande behörig att vara verksam som rättegångsombud och rättegångsbiträde i ett års tid efter denna lags ikraftträdande. Dessutom är en person som är behörig som rättegångsombud och rättegångsbiträde enligt de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande och som ansöker om ett tillstånd enligt lagen om rättegångsbiträden med tillstånd tre månader innan den föreskrivna tid som nämns i 30 § 3 mom. i den lagen har löpt ut och vars ansökan inte har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut inom ett år från den lagens ikraftträdande, behörig att vara verksam som rättegångsombud och rättegångsbiträde till dess att hans eller hennes ansökan har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut.

RP 318/2010, LaUB 40/2010, RSv 337/2010

22.7.2011/817:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

RP 222/2010, LaUB 44/2010, RSv 374/2010

25.11.2011/1173:

Denna lag träder i kraft den 5 december 2011.

RP 10/2011, LaUB 4/2011, RSv 23/2011, Rådets rambeslut 2008/909/RIF (32008F0909); EUT L 327, 5.12.2008, s. 27, Rådets rambeslut 2008/947/RIF (32008F0947); EUT L 337, 16.12.2008, s. 102

31.1.2013/119:

Denna lag träder i kraft den 1 september 2013.

Om huvudsaken har blivit anhängig i tingsrätten innan denna lag träder i kraft, tillämpas de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

De bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet tillämpas förutom på det fall som anges i 2 mom. även när ansökan om en säkringsåtgärd har gjorts innan denna lag träder i kraft. Om en huvudsak som har samband med en säkringsåtgärd enligt detta moment dock anhängiggörs i marknadsdomstolen ska en talan om ersättande av skada och kostnader enligt 7 kap. 11 § anhängiggöras i marknadsdomstolen.

RP 124/2012, LaUB 15/2012, RSv 158/2012

11.4.2014/307:

Denna lag träder i kraft den 15 april 2014.

RP 213/2013, LaUB 2/2014, RSv 23/2014

25.4.2014/339:

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2014.

RP 4/2014, LaUB 3/2014, RSv 25/2014

22.8.2014/671:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

RP 58/2013, LaUB 5/2014, RSv 68/2014

6.2.2015/92:

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2015.

RP 65/2014, FvUB 38/2014, RSv 248/2014

10.4.2015/372:

Denna lag träder i kraft den 4 september 2015.

RP 232/2014, LaUB 29/2014, RSv 335/2014, Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/40/EU (32013L0040); EUT L 218, 14.8.2013, s. 8

10.4.2015/386:

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2015.

Om ett avgörande som överklagas har meddelats eller avkunnats i tingsrätten före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag på besvärsskriften och tillstånd till fortsatt handläggning.

RP 246/2014, LaUB 24/2014, RSv 308/2014

12.6.2015/732:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

I ärenden som har blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag iakttas de bestämmelser om tystnadsplikt och tystnadsrätt vid rättegång som gällde vid ikraftträdandet.

Om en person befinner sig i påtryckningshäkte när denna lag träder i kraft, ska domstolen utan dröjsmål höra honom eller henne personligen och besluta om påtryckningshäktningen ska fortsätta.

RP 46/2014, LaUB 19/2014, RSv 274/2014, * Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) nr 29/2012 (32012L0029); EUT L 315, 14.11.2012 s. 57

30.12.2015/1597:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

RP 72/2015, LaUB 5/2015, RSv 84/2015

8.1.2016/11:

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2016.

RP 66/2015, LaUB 4/2015, RSv 83/2015, Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/29/EU (32012L0029); EUT L 315, 14.11.2012, s. 57

8.1.2016/24:

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

RP 45/2015, EkUB 12/2015, RSv 68/2015, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) Nr 1257/2012 (32012R1257); EUT nr L 361, 31.12.2012, s. 1, Rådets förordning (EU) Nr 1260/2012 (32012R1260); EUT Nr L 361, 31.12.2012, s. 89

25.8.2016/683:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017. Lagens 2 kap. 6 § träder dock i kraft redan den 1 oktober 2016.

RP 7/2016, LaUB 8/2016, RSv 99/2016

18.11.2016/987:

Denna lag träder i kraft samma dag som lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010).

L 987/2016 trädde i kraft 1.12.2016 enligt L 983/2016.

RP 115/2016, LaUB 12/2016, RSv 129/2016